

การคิดวิจารณ์งานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
กรกฎาคม 2557

การคิดวิจารณ์งานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

กรกฎาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การคิดวิจารณ์งานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
กรกฎาคม 2557

ดวงชีวัน พะสุมาตฺร.(2557).การคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.ปริญญาโท กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้).
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมาภิญาญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญาญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิงที่มีอายุ 5 – 6 ปีซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมแผนกอนุบาล แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ฯ จำนวน 1 ห้องเรียน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) โดยจับสลากกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้ นักเรียนทั้งหมด 20 คน จากจำนวนเต็ม 40 คน ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มและแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตรหาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.46ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ t- test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยหลังการทำการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเด็กปฐมวัยมีคะแนนการคิดวิจารณ์ญาณโดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง9.90คะแนนและจากการทดสอบได้ค่า $t = 24.16$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าหลังการทำการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเด็กปฐมวัย มีคะแนนการคิดวิจารณ์ญาณด้านการวิเคราะห์ด้านการใช้เหตุผลและด้านการสังเคราะห์ทุกด้านเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.00,2.30,3.60คะแนนตามลำดับและจากการทดสอบได้ค่า $t = 11.49$, $p = 0.00$, $t = 9.97$, $p = 0.00$, และ $t = 11.26$, $p = 0.00$, ตามลำดับซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01ทุกด้านแสดงว่าการทำการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคะแนนการคิดวิจารณ์ญาณโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างชัดเจน

THE CRITICAL THINKING OF PRESCHOOL CHILDREN
THROUGH THE GROUP CREATIVE ART ACTIVITY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

July 2014

DuangchewanPrasumas.(2014). *The Critical Thinking of Preschool Children through the Group Creative Art Activity*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Educational). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Booncherd Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to study and compare the critical thinking of preschool children before and after the use of group creative art activity. The sample used in the study was preschool boys and girls, with 5-6 years of age, who were studying in third year kindergarten in second semester of 2013 academic year at the Demonstration School of Chandrakasem Rajabhat University (Kindergarten), Chankasem Sub-District, Chatuchak District, Bangkok. One class of two was chosen by using simple random sampling and then 20 from 40 students were selected by drawing. The experiments were carried out within the period of 8 weeks, 3 days a week, and 30 minutes for each day. The instruments used in the study were plans of group creative art activity and a test of critical thinking of preschool children with the whole paper reliability of 0.46 by using Kuder-Richardson Formula. The research followed the one-group pretest-posttest design and the data were statistically analyzed by using dependent sample t-test.

The results of study revealed that, after the use of group creative art activity, the average score of critical thinking of preschool children was at 9.90 which was higher than that of before the experiment with $t = 24.16$, $p = 0.00$ and with statistical significance at the level of .01. When considering in individual areas, it was found that, after the use of group creative art activity, the average scores of critical thinking of preschool children in all areas of Analysis, Reasoning, and Synthesis were higher than those of before the use of activities at 4.00, 2.30, and 3.60 respectively with $t = 11.49$, $p = 0.00$, $t = 9.97$, $p = 0.00$, and $t = 11.26$, $p = 0.00$ and with statistical significance at the level of .01. The results indicated that the group creative activity could obviously make the score of critical thinking of preschool children higher both in general and in individual areas.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การคิดวิจารณ์งานของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
ของ
ดวงชีวัน พะสุมาต

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พัฒนาชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ประธานควบคุม
ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ขอขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์กรรมการที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำทางด้าน
สถิติและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีโดยตลอด จนทำให้ปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ,อาจารย์ดร.พัฒนาชัชพงศ์
กรรมการในการสอบที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
และคณาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ทักษะและ
กระบวนการต่างๆจนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

กราบขอบพระคุณอาจารย์นิติธรปิลาสน์,อาจารย์ธิดารัตน์จันทะหิน,อาจารย์ดร.ศศิธร
อมรินทร์แสงเพ็ญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นพดลกองศิลป์, อาจารย์เสกสรรมาตวังแสงและ
อาจารย์กนกการพงศ์พันธุ์สถาพรที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัยและแนะนำ
ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมคณะครู
ผู้ปกครอง แม่ครัวคุณครูประจำชั้นอนุบาล 3 ตลอดจนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่กรุณาให้ความ
อนุเคราะห์ร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งในการทดลองและเก็บข้อมูลจนสำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรม
สั่งสอนและให้ความรู้แก่ผู้วิจัยจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาขอบคุณเพื่อนนิสิต
ปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทุกท่านและขอบคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ซึ่งมีส่วน
ช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีมาจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแก่พระคุณ
ของคุณบิดาและคุณมารดา ผู้ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดจนครูบา
อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ดวงชีวัน พะสุมาต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์.....	8
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์.....	8
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการคิดวิจารณ์.....	15
ความหมายของการคิดวิจารณ์.....	18
ความสำคัญของการคิดวิจารณ์.....	21
ลักษณะของผู้ที่มีการคิดวิจารณ์.....	23
แนวทางในการส่งเสริมการคิดวิจารณ์.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์.....	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	27
ความหมายของศิลปะ.....	27
ความหมายและความสำคัญของศิลปะสร้างสรรค์.....	28
ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	28
แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	31
ประเภทของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	31
ลักษณะของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	33
ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	34
แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
วิธีดำเนินการทดลอง.....	49
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
5 สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
การอภิปรายผล.....	65
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	70
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	70
ข้อเสนอแนะในการในทำวิจัยครั้งต่อไป.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวกก.....	79
ภาคผนวกข.....	93
ภาคผนวกค.....	108
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	50
2 ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	51
3 การแปลผลระดับการคิดวิจารณ์ภายในภาพรวม.....	59
4 ระดับการคิดวิจารณ์.....	61
5 ค่าสถิติแสดงระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	61
6 การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม.....	62

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย จำแนกเป็น รายด้านและโดยรวม ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แบบกลุ่ม.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติสาระตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในหมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สิริมาภิญาญอนันตพงษ์. 2545: 1) โดยเฉพาะเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโตเด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดเด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้สำรวจเล่นทดลองค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหาเลือกตัดสินใจใช้ภาษาสื่อความหมายคิดริเริ่มสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (สิริมาภิญาญอนันตพงษ์. 2553: 36-39) กล่าวว่า ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จะเกิดขึ้น เมื่อเด็กให้ความสนใจการเรียนรู้ต่อสิ่งนั้นๆ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ทดลองและสำรวจ ตามความสนใจเป็นการฝึกให้เด็กได้รู้จักการคิดหาเหตุผลจากการลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เกิดเป็นองค์ความรู้ของตนเองเพราะฉะนั้นการเรียนรู้จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตในโลกอนาคตของเด็ก โดยเฉพาะในภาวะสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการหลั่งไหลทางวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 1) ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการท่องจำทำตามโดยมีครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้งเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นรักการอ่านใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (นภเนตร ธรรมบวร. 2549: 3) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานที่ 4 กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองมีวิสัยทัศน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 8) ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการคิดจึงเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาเพราะการคิดช่วยให้คนมีประสิทธิภาพเป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ดีงามเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

กระบวนการคิดทั้งหมดที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิตเป็นแก่นแท้ของศักยภาพของสมองและสติปัญญาของมนุษย์คือการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพราะมนุษย์ได้ใช้ศักยภาพในการคิดรับรู้คาดคะเนคิดวิเคราะห์และคิดใช้เหตุผลเพื่อควบคุมพฤติกรรมและความต้องการซึ่งสอดคล้องกับต้นสนี่ยังจัดรูปและอุษาชาติ (2545: 32) ที่กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนประกอบไปด้วยการรับรู้การระลึกถึงความรู้ที่สะสมอยู่การผสมผสานความรู้ด้วยการย่อย

ข้อมูลและสร้างข้อมูลขึ้นมาใหม่เพื่อหาคำตอบว่าคำตอบของสิ่งที่คิดคืออะไรกระบวนการคิดผสมผสานความรู้จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาและทักษะหลายๆอย่างเข้าด้วยกัน เช่นการรู้จักคิดวิเคราะห์การหาเหตุผลที่ถูกต้องได้และการสืบค้นหา

การฝึกให้เด็กมีวิธีการอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งนักเป็นฐานของการทรงความคิดทรงข้อมูลและเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (อุษณีย์โพธิ์สุข. 2542: 97) ซึ่งสอดคล้องกับสันสนียัตตคุปต์และอุษาชชาติ(2545: 86) ที่กล่าวว่าควรจะพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับผู้เรียนตั้งแต่ก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะควรจะพัฒนาตั้งแต่ในวัยเด็กเล็กยิ่งในเด็กเล็กมากเท่าไรยิ่งเป็นผลดีมากเท่านั้นเพราะการคิดวิจารณ์จำเป็นต้องมีการสะสมประสบการณ์ที่ละเอียดละออน้อยมิใช่เกิดขึ้นในเวลาอันสั้นและ ประพันธ์ศิริสุเสารัจ (2551: 3) ได้กล่าวว่าการปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งนับตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับสูงการได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้าส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลมเป็นคนที่รอบคอบตัดสินใจได้อย่างถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆในชีวิตได้ดีและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2535: 191) ได้กล่าวว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยให้เด็กสามารถใช้เหตุผลในการตัดสินใจได้อย่างกว้างขวางและสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติตามความต้องการของสังคมเพราะถ้าเด็กไม่มีความสามารถในการใช้เหตุผลแล้วพัฒนาการด้านการคิดอารมณ์ ตลอดจนจริยธรรมและคุณธรรมที่สังคมต้องการจะเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณนี้จะส่งผลให้เด็กเป็นคนช่างคิดคิดอย่างรอบคอบตัดสินใจได้ถูกต้องและเติบโตขึ้นเป็นคนดีมีคุณภาพสร้างความเจริญที่มั่นคงให้แก่ตนเองและบ้านเมืองอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น การส่งเสริมการคิดวิจารณ์มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและรู้จักพิจารณาเลือกรับข้อมูลที่เหมาะสมมีประโยชน์และใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในทางสร้างสรรค์โดยให้เด็กได้ทำกิจกรรมโดยได้รับจากประสบการณ์ตรงเรียนรู้จากของจริงประกอบกับการใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมและเรียนรู้จากการค้นพบ

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กซึ่ง การเรียนรู้เหล่านี้ของเด็กจะพัฒนาให้เด็กดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจตนเองและผู้อื่นมีความคิดอิสระรู้จักที่จะให้ความร่วมมือและเรียนรู้ที่จะคิดและตัดสินใจโดยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจึงมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างยิ่งสอดคล้องกับทฤษฎี กระบวนการกลุ่มที่เน้นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อกันลักษณะการรวมกลุ่มการแก้ไขปัญหาการตัดสินใจการสร้างความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มที่สนาแซมมณี (2553: 18) กล่าวว่าการทำงานร่วมกับกลุ่มช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างรอบคอบเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นมีปฏิริยาโต้ตอบกับเพื่อน ๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมและลักษณะนิสัยที่ดีงามและเหมาะสมตามวัยกิจกรรมกลุ่มจึงช่วยส่งเสริมทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมสติปัญญาไปพร้อม ๆ กันการได้มีส่วนร่วมและการลงกระทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มให้เด็กปฐมวัยจะส่งผลต่อการคิดวิจารณ์เพิ่มขึ้นหรือไม่ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านอื่นๆของเด็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มโดยจำแนกรายด้านดังนี้การวิเคราะห์การใช้เหตุผลและการสังเคราะห์
2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูในการนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมาใช้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยนอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดการคิดได้เต็มตามศักยภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้วิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุ 5-6ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 40คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุ 5-6ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 20คน โดยมีขั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) มา 1 ห้องเรียนจากจำนวน 2 ห้องเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำได้แก่การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
2. ตัวแปรตามได้แก่การคิดวิจารณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2. **การคิดวิจารณ์** หมายถึง การคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลจากข้อมูลและประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับข้อเท็จจริงประกอบด้วยความสามารถ 3 ด้านคือ

2.1 ด้านการวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกการบอกรายละเอียดบอกความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มตามลักษณะโครงสร้างและคุณสมบัติ

2.2 ด้านการใช้เหตุผล หมายถึง ความสามารถในการบอกเหตุผลที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มอย่างสมเหตุสมผลแล้วนำข้อมูลไปใช้ในการเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง

2.3 ด้านการสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตวัสดุอุปกรณ์สังเกตการเปลี่ยนแปลงระหว่างปฏิบัติกิจกรรมและสังเกตผลที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม การคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยวัดได้โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. **กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์** หมายถึง วิธีการจัดประสบการณ์ศิลปสร้างสรรค์ให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น ฉีกตัดปะกระดาษ การพิมพ์ภาพ การเล่นสีน้ำ การประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อย การวาดภาพสีน้ำ ฯลฯ

4. **การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม** หมายถึง วิธีการจัดประสบการณ์ศิลปสร้างสรรค์ให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การปั้น ฉีกตัดปะกระดาษ การพิมพ์ภาพการเล่นสีน้ำ การประดิษฐ์ เศษวัสดุ การร้อย การวาดภาพสีน้ำ ฯลฯ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วางแผน และลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มอย่างอิสระ และมีการรับผิดชอบกลุ่มละ 5 คน โดยมีการวิเคราะห์ รายละเอียดบอกความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การใช้เหตุผลที่ได้จากการทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล และการสังเคราะห์ผลงานออกมาได้ เด็กภายในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กันในการปรึกษา ตัดสินใจ และร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานกลุ่มได้

ขั้นนำเป็นการนำเข้าสู่ด้วยวิธีการสนทนา การร้องเพลง การเล่านิทานและ การเล่นปริศนาคำทาย กับเด็กเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำกิจกรรมและ ให้เด็กเกิดความพร้อมในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้นแล้วอธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำศิลปะว่ามีอะไรบ้าง แล้วให้เด็ก ๆ ออกมาหยิบวัสดุอุปกรณ์ตามความสนใจ

ขั้นสอน

1. ให้เด็กนั่งตามกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อร่วมกันทำการวางแผนในการทำกิจกรรม กระตุ้นให้เด็กมาทำกิจกรรม และเสริมแรงทางบวกขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมการวิเคราะห์ การใช้เหตุผลและการสังเคราะห์ให้เด็กเกิดการคิดวิจารณ์ได้

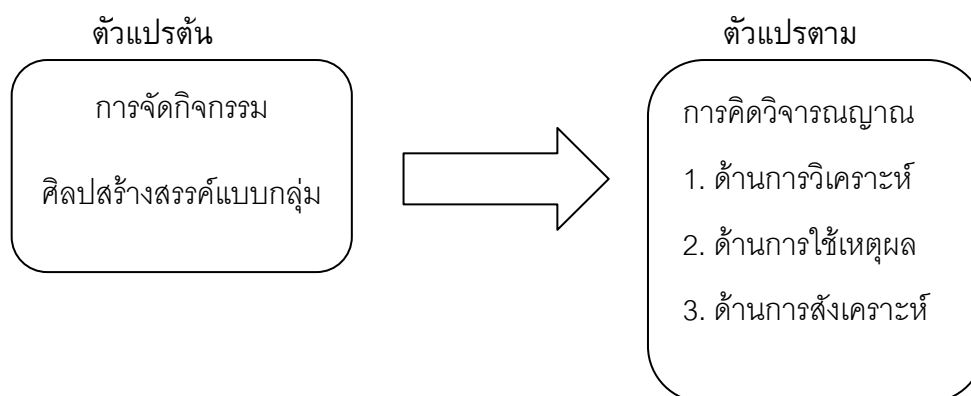
2. ขั้นการทำกิจกรรมร่วมกันเด็กปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้วางแผนไว้ในรูปแบบต่างๆที่ตรงตามความสนใจของสมาชิกในกลุ่มได้

3. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเก็บอุปกรณ์เข้าที่ และทำความสะอาดโต๊ะกิจกรรมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุปเป็นการให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันสรุปขั้นตอนในการทำกิจกรรม ทบทวนชื่อผลงานของกลุ่ม โดยครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กเกิดการคิดวิจารณ์ในการวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และสังเคราะห์ร่วมกัน เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

กระบวนการคิดมีความสำคัญต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะการคิดวิจารณ์ในเด็กปฐมวัย เป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะการคิดวิจารณ์จะช่วยให้เด็กได้คิดพิจารณาสิ่งต่างๆอย่างมีเหตุผล การส่งเสริมการคิดวิจารณ์ให้กับเด็กปฐมวัยต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการวิเคราะห์การใช้เหตุผลและการสังเคราะห์การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเด็กได้ลงมือปฏิบัติได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของผลงานศิลปะที่เกิดขึ้นตามความเข้าใจของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผลผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มส่งผลต่อการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยดังแสดงในภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้เสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณ

- 1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณ
- 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการคิดวิจารณ์ญาณ
- 1.3 ความหมายของการคิดวิจารณ์ญาณ
- 1.4 ความสำคัญของการคิดวิจารณ์ญาณ
- 1.5 ลักษณะของผู้ที่มีการคิดวิจารณ์ญาณ
- 1.6 แนวทางในการส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณ
- 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

- 2.1 ความหมายของศิลปะ
- 2.2 ความหมายและความสำคัญของศิลปสร้างสรรค์
- 2.3 ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 2.4 แนวการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 2.5 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 2.6 ลักษณะของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 2.7 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 2.8 แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านศิลปสร้างสรรค์
- 2.9 บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแบบกลุ่ม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์

การศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้เสนอแนวคิดที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของโรเจอร์ซีบรอว์และรอนนิง

โรเจอร์ซีบรอว์และรอนนิง (ทศนาแถมมณี; และคณะ. 2553: 60 – 61; อ้างอิงจาก Roger, Sebraw; & Ronning. 1995) ได้กล่าวถึงการคิดวิจารณ์ว่าประกอบด้วยทักษะย่อย (Subs skills) 4 ประการคือ

1. ความรู้ (Knowledge) ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการคิดวิจารณ์การมีความรู้จะทำให้คิดเร็วคิดได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะใช้ตัดสินว่าข้อมูลใหม่หรือความคิดเห็นต่าง ๆ นั้นเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด

2. การสรุปอ้างอิง (Inference) การสรุปอ้างอิงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการคิดวิจารณ์เพราะจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งและมีความหมายมากขึ้นกระบวนการสรุปอ้างอิงที่สำคัญมี 2 กระบวนการคือ

2.1 การนิรนัย (Deduction)

2.2 การอุปนัย (Induction)

3. การประเมิน (Evaluation)

3.1 การวิเคราะห์คือความสามารถในการระบุและเลือกที่เกี่ยวข้องได้

3.2 การตัดสินคือความสามารถประเมินข้อมูลความรู้โดยปราศจากอคติส่วนตัว

3.3 การชี้แนะนักคือความสามารถเปรียบเทียบข้อมูลที่มีอยู่เลือกข้อมูลที่เหมาะสมที่สุดและจัดระบบข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล

3.4 การตัดสินคุณค่าคือการใช้ข้อมูลมาตัดสินด้วยการใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมและเจตคติที่ดี

4. การควบคุมการรู้คิด (Metacognition) เป็นเรื่องของ “การคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิด” อันเป็นการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของความคิดและการปรับความคิดให้ถูกต้องความคิดในการประเมินความคิดซึ่งมีความจำเป็นต่อความคิดวิจารณ์เพราะเป็นการคิดที่ประเมินว่าความรู้ต่าง ๆ ที่จะใช้ในการตัดสินนั้นเพียงพอหรือไม่น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

สรุปว่าการคิดวิจารณ์ญาณว่าประกอบด้วยทักษะย่อยความรู้ (Knowledge) ความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการคิดวิจารณ์ญาณการมีความรู้จะทำให้คิดเร็ว การสรุปอ้างอิง (Inference) การสรุปอ้างอิงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการคิดวิจารณ์ญาณ การประเมิน (Evaluation) การควบคุมการรู้คิด (Metacognition) เป็นเรื่องของ “การคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิด” อันเป็นการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของความคิดและการปรับความคิดให้ถูกต้องความคิดในการประเมินความคิด

2. กระบวนการคิดวิจารณ์ญาณตามแนวคิดของเอนนิส

เอนนิส (ทีศนาแซมมณี; และคณะ. 2553: 54 – 56; อ้างอิงจาก Ennis. 1995. *Education Leadership*. 10. pp. 45-48) ได้กล่าวถึงทักษะความสามารถคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณควรประกอบด้วย 12 ทักษะดังต่อไปนี้

1. สามารถกำหนดหรือระบุประเด็นปัญหาคำถามหรือปัญหา

1.1 ระบุปัญหาสำคัญได้ชัดเจน

2.2 ระบุเกณฑ์เพื่อตัดสินคำตอบที่เป็นไปได้

2. สามารถคิดวิเคราะห์ได้แย่ง

2.1 ระบุข้อมูลที่มีเหตุผลหรือน่าเชื่อถือได้

2.2 ระบุข้อมูลที่ไม่มีเหตุผลหรือไม่น่าเชื่อถือได้

2.3 ระบุความเหมือนและความแตกต่างของความคิดเห็นหรือข้อความที่มีอยู่ได้

2.4 สรุปได้

3. ความสามารถด้วยคำถามที่ทำทหายหรือคำตอบได้อย่างชัดเจนตัวอย่างคำถามที่ใช้เช่นเพราะเหตุใดประเด็นสำคัญคืออะไรข้อความที่กำหนดนี้หมายความว่าอะไรตัวอย่างที่เป็นไปได้มีอะไรบ้างความคิดเห็นของท่านในเรื่องนี้คืออะไรให้พิจารณาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไรอะไรเป็นข้อมูลที่มีเหตุผลอะไรเป็นข้อมูลที่ไม่มีเหตุผลข้อความที่กำหนดมานี้ “.....” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรท่านมีความคิดเห็นอื่นๆเพิ่มเติมอีกหรือไม่อย่างไร

4. สามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล

4.1 เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือ

4.2 เป็นข้อมูลที่ไม่มีข้อโต้แย้ง

4.3 เป็นข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ

4.4 เป็นข้อมูลที่สามารถให้เหตุผลว่าเชื่อถือได้

5. สามารถสังเกตและตัดสินผลข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตนเองโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

5.1 เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตด้วยตัวเองโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ไม่ใช่เพียงได้ยินมาจากคนอื่น

5.2 การบันทึกข้อมูลเป็นผลมาจากการสังเกตด้วยตนเองและมีการบันทึกทันที ไม่ปล่อยทิ้งไว้นานแล้วมาบันทึกภายหลัง

6. สามารถนิรนัยและตัดสินผลการนิรนัยคือสามารถนำหลักการใหญ่ไม่แตกเป็นหลักย่อยๆได้หรือนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้

7. สามารถอุปนัยและตัดสินผลการอุปนัยคือในการสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรนั้นกลุ่มประชากรต้องเป็นตัวแทนของประชากรและก่อนที่จะมีอุปนัยนั้นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องตามแผนที่กำหนดและมีข้อมูลเพียงพอต่อการสรุปแบบอุปนัย

8. สามารถตัดสินคุณค่าได้

8.1 สามารถพิจารณาทางเลือกโดยมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ

8.2 สามารถชี้ให้เห็นระหว่างดีและไม่ดีหรือผลดีและผลเสียก่อนการตัดสินใจ

9. สามารถให้ความหมายคำต่างๆและตัดสินความหมายเช่นทักษะต่อไปนี้

9.1 สามารถบอกคำเหมือนคำที่มีความหมายคล้ายกัน

9.2 สามารถจำแนกจัดกลุ่มได้

9.3 สามารถให้คำนิยามเชิงปฏิบัติได้

9.4 ยกตัวอย่างที่ใช่และไม่ใช่ได้

10. สามารถระบุข้อสันนิษฐานได้

10.1 สามารถตัดสินใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้เช่นทักษะต่อไปนี้

10.2 การกำหนดปัญหา

10.3 การเลือกเกณฑ์ตัดสินผลที่เป็นไปได้

10.4 กำหนดทางเลือกอย่างหลากหลาย

10.5 เลือกทางเลือกเพื่อปฏิบัติ

10.6 ทบทวนทางเลือกอย่างมีเหตุผล

11. การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

โดยสรุปทักษะความสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณจาก 12 ทักษะดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณานั้นสามารถสรุปได้หลักการ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ชัดเจน (Clarity)
2. ข้อมูลและความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีความสมเหตุสมผลเป็นที่ยอมรับ (Basic)
3. ในการสรุปอ้างอิง (Inference) นั้นกระบวนการสรุปที่ใช้คือนิรนัยและอุปนัยซึ่งในการสรุปต้องคำนึงถึงการตัดสินคุณค่า (Value Judgment) ด้วย
4. การปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของนิตเลอร์

นิตเลอร์ (ทีศนาแซมมณี; และคณะ. 2553: 150; อ้างอิงจากKneedler. 1987) ได้กล่าวถึงเสนอกระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดดังนี้

1. การนิยามและทำความเข้าใจปัญหาประกอบด้วย
 - 1.1 การระบุเรื่องราวที่สำคัญหรือการระบุปัญหา
 - 1.2 การเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของต้นความคิดวัตถุสิ่งของและผลลัพธ์ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป
 - 1.3 การตัดสินระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จำเป็นกับข้อมูลที่ไม่จำเป็น
 - 1.4 การตั้งคำถามที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องราวหรือสถานการณ์
2. การพิจารณาตัดสินข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาประกอบด้วย
 - 2.1 การจำแนกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงความคิดเห็นและการตัดสินอย่างมีเหตุผล
 - 2.2 การตัดสินว่าข้อความหรือสัญลักษณ์ที่กำหนดให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและสอดคล้องกับบริบททั้งหมดหรือไม่
 - 2.3 การระบุข้อสมมุติฐานที่ไม่ได้กล่าวไว้ในการอ้างเหตุผล
 - 2.4 การระบุความคิดที่คนยึดติดหรือความคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับคนกลุ่มคน
 - 2.5 การระบุความมีอคติปัจจัยด้านอารมณ์การโฆษณาการเข้าข้างตนเอง
 - 2.6 การระบุความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างระบบค่านิยมและอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน
3. การแก้ปัญหา / การลงข้อสรุปประกอบด้วย
 - 3.1 การระบุความเพียงพอของข้อมูล
 - 3.2 การพยากรณ์ผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้

4. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของพอล

พอล (ทีศนาแซมมณี; และคณะ. 2553: 159-161; อ้างอิงจาก Paul. R. 1993. *Teaching critical thinking*.) ได้กล่าวถึงการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของพอลเป็นการคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของการคิดอย่างมีเหตุผลมี 7 ประการดังนี้

1. จุดหมายคือเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ทางการคิดเป็นการคิดเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือคิดเพื่อหาความรู้
2. ประเด็นคำถามคือปัญหาหรือคำถามที่ต้องการรู้เป็นสิ่งที่ผู้คิดสามารถระบุคำถามของปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งระบุปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไขหรือคำถามสำคัญที่ต้องการรู้
3. สารสนเทศคือข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ประกอบการคิดข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาควรมีความกว้างลึกชัดเจนยืดหยุ่นได้และมีความถูกต้อง
4. ข้อมูลเชิงประจักษ์คือข้อมูลที่ได้มานั้นต้องเชื่อถือได้มีความชัดเจนถูกต้องและความเพียงพอต่อการใช้เป็นพื้นฐานของการคิดอย่างมีเหตุผล
5. แนวคิดอย่างมีเหตุผลคือแนวคิดทั้งหลายที่มีอาจรวมถึงกฎทฤษฎีหลักการซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับการคิดอย่างมีเหตุผลและแนวคิดที่ได้มานั้นต้องมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือคำถามที่ต้องการหาคำตอบและต้องเป็นแนวคิดที่ถูกต้อง
6. ข้อสันนิษฐานเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลเพราะผู้คิดต้องมีความสามารถในการตั้งข้อสันนิษฐานให้มีความชัดเจนสามารถตัดสินใจได้เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูลมาใช้ในการคิดอย่างมีเหตุผล
7. การนำไปใช้และผลที่ตามมาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งผู้คิดต้องคำนึงถึงผลกระทบคือต้องมีความสามารถคิดไกลคือมองเห็นผลที่ตามารวมกับการนำไปใช้ได้เพียงใดหรือไม่

5. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของวัตสันและเกลเซอร์

วัตสันและเกลเซอร์(อรพรรณลีอบุญราชชัย. 2543: 9; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser.1964. *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual*. pp. 206-210.) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาเรื่องความคิดอย่างมีวิจารณ์ตามลักษณะที่เป็นกระบวนการประกอบด้วยเจตคติความรู้และทักษะโดยเน้นที่เจตคติในการแสวงหาความรู้การยอมรับการแสวงหาหลักฐานมาสนับสนุนการใช้ความรู้ในการอนุมานการสรุปความการแปลความการประเมินผลและตัดสินใจความต้องการของข้อความรู้อย่างเหมาะสมซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบ 5 ด้านคือ

1. การสรุปอ้างอิง (Inference)
2. การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumption)
3. การอนุมาน (Deduction)
4. การแปลความ (Interpretation)
5. การประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments)
6. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของเดรสเซลและเมฮิว

เดรสเซลและเมฮิว (อรพรรณลือบุญราชชัย. 2543: 9; อ้างอิงจาก Dressel; & Mayhew. 1954. *General Education : Explorations in Evaluation.*) ได้กล่าวถึงการคิดวิจารณ์ในเชิงทักษะของการคิดซึ่งเน้นที่ความสามารถของบุคคลในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นประกอบด้วยความสามารถ 5 ประการคือ

1. ความสามารถในการระบุปัญหา
2. ความสามารถในการเลือกรับข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหา
3. ความสามารถในการยอมรับสมมติฐาน
4. ความสามารถในการเชื่อมโยงสมมติฐาน
5. ความสามารถในการสรุปอ้างอิงอย่างถูกต้องเหมาะสม

6. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (ทิตนาแซมณี; และคณะ. 2553: 152) ได้กล่าวว่าการคิดวิจารณ์เป็นกระบวนการเริ่มจากลักษณะทางภาษาจนโยงเป็นความคิดรวบยอดเป็นกฎเกณฑ์และการนำกฎเกณฑ์ไปใช้ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการคิดวิจารณ์ดังนี้

1. สังเกตหมายถึงการให้ทำกิจกรรมรับรู้แบบปรนัยจนเกิดความเข้าใจได้ความคิดรวบยอดสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสรุปเป็นใจความสำคัญครบถ้วนตรงตามหลักฐานข้อมูล 13

2. อธิบายหมายถึงการให้เด็กตอบคำถามแสดงความคิดเห็นเชิงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่กำหนดเน้นการใช้เหตุผลด้วยหลักการกฎเกณฑ์หรือหลักฐานข้อมูลประกอบให้น่าเชื่อถือ

3. รับฟังหมายถึงการที่เด็กได้ฟังความคิดเห็นได้ตอบคำถามวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นที่มีต่อความคิดของตนเน้นการปรับเปลี่ยนความคิดเดิมของตนตามเหตุผลหรือข้อมูลโดยไม่ใช้อารมณ์หรือดื้อแพ่งต่อความคิดเดิม

4. เชื่อมโยงความสัมพันธ์หมายถึงการให้ได้เปรียบเทียบความแตกต่างและคล้ายคลึงสิ่งต่างๆให้สรุปจัดกลุ่มสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันเชื่อมโยงเหตุการณ์เชิงหาเหตุและผลหากฎเกณฑ์การเชื่อมโยงในลักษณะอุปมาอุปไมย

5. วิจัยหมายถึงการจัดกิจกรรมให้ได้วิเคราะห์เหตุการณ์คำกล่าวแนวคิดหรือการกระทำแล้วให้จำแนกหาจุดเด่นจุดด้อยส่วนดีส่วนเสียส่วนสำคัญไม่สำคัญด้วยการยกเหตุผลหลักการมาประกอบการวิจัย

สรุปหมายถึงการจัดกิจกรรมให้ได้พิจารณาส่วนประกอบของการกระทำหรือข้อมูลต่างๆที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันแล้วสรุปผลให้ตรงและถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล

7. กระบวนการคิดวิจารณ์ตามแนวคิดของทศนาแซมมณี

ทศนาแซมมณีและคณะ (2553: 153 –154) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของกระบวนการคิดวิจารณ์ตามดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการคิดวิจารณ์

เพื่อให้ได้ความคิดที่รอบคอบสมเหตุสมผลผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างไกลลึกซึ้งและผ่านการพิจารณากลับกรองไตร่ตรองทั้งทางด้านคุณและโทษและคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้วเกณฑ์ความสามารถการคิดวิจารณ์ผู้คิดวิจารณ์จะมีความสามารถดังนี้

1.1 สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง

1.2 สามารถระบุประเด็นในการคิดได้อย่างชัดเจน

1.3 สามารถประมวลข้อมูลทั้งทางด้านข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิดทั้งทางกว้างทางลึกและไกล

1.4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและเลือกข้อมูลที่จะใช้ในการคิดได้

1.5 สามารถประเมินข้อมูลได้

1.6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลและเสนอคำตอบ/ ทางเลือกที่สมเหตุ-สมผลได้

1.7 สามารถเลือกทางเลือก / ลงความเห็นในประเด็นที่คิดได้

2. วิธีคิด

2.1 ตั้งเป้าหมายในการคิด

2.2 ระบุประเด็นในการคิด

2.3 ประมวลข้อมูลทั้งทางด้านข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่คิดทั้งทางกว้างลึกและไกล

2.4 วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลจัดหมวดหมู่และเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้

2.5 ประเมินข้อมูลที่จะใช้ในแง่ความถูกต้องความเพียงพอและความน่าเชื่อถือ

2.6 ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลเพื่อแสวงหาทางเลือก / คำตอบที่สมเหตุสมผลตามข้อมูลที่มี

2.7 เลือกทางเลือกที่เหมาะสมโดยพิจารณาถึงผลที่จะตามมาและคุณค่าหรือความหมายที่แท้จริงของสิ่งนั้น

2.8 ชั่งน้ำหนักผลได้ผลเสียคุณ – โทษในระยะสั้นและระยะยาว

2.9 ไตร่ตรองทบทวนกลับไปมาให้รอบคอบ

2.10 ประเมินทางเลือกและลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิด

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางการคิดวิจารณ์ญาณ

กิลฟอร์ด(ทศนาแชนมณี; และคณะ. 2544: 19-22; อ้างถึงจาก Guilford. 1967. *The nature of human intelligence*.) ได้กล่าวถึงได้เสนอโครงสร้างทางสติปัญญาโดยอธิบายว่าความสามารถทางสมองของมนุษย์ประกอบด้วยสามมิติ (Three Dimensional Model) ได้แก่ มิติที่ 1 ด้านเนื้อหา (Contents) มิติที่ 2 ด้านปฏิบัติการ (Operations) มิติที่ 3 ด้านผลผลิต (Products)

มิติที่ 1 ด้านเนื้อหา (Contents) หมายถึงวัตถุหรือข้อมูลต่างๆที่รับรู้และใช้เป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความคิดด้านเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. เนื้อหาที่เป็นรูปภาพ (Figural Content) ได้แก่วัตถุที่เป็นรูปธรรมต่างๆซึ่งสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส

2. เนื้อหาที่เป็นเสียง (Auditory) ได้แก่สิ่งที่อยู่ในรูปของเสียงที่มีความหมาย

3. เนื้อหาที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Content) ได้แก่ตัวเลขตัวอักษรและสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเช่นพยัญชนะระบบจำนวน

4. เนื้อหาที่เป็นภาษา (Semantic Content) สิ่งที่อยู่ในรูปของภาษาที่มีความหมายหรือความคิดที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

5. เนื้อหาที่เป็นพฤติกรรม (Behavior Content) สิ่งที่ไม่ใช่ถ้อยคำแต่เป็นการแสดงออกของมนุษย์เจตคติความต้องการรวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลบางครั้งเรียกว่าสติปัญญาทางสังคม (Social Intelligence)

มิติที่ 2 ด้านปฏิบัติการ (Operations) หมายถึงกระบวนการคิดต่างๆที่สร้างขึ้นมาซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 5 ประเภทดังนี้

1. การรับรู้และการเข้าใจ (Cognition) เป็นความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ในการรับรู้และทำความเข้าใจ
2. การจำ (Memory) เป็นความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ในการสะสมเรื่องราวหรือข่าวสารและสามารถระลึกได้เมื่อเวลาผ่านไป
3. การคิดแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) เป็นความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าและแสดงออกในหลายๆแบบหลายวิธี
4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) เป็นความสามารถในการสรุปข้อมูลที่ดีที่สุดและถูกต้องที่สุดจากข้อมูลหลากหลายที่มีอยู่
5. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการตัดสินใจสิ่งที่รับรู้จำได้หรือกระบวนการคิดว่ามีคุณค่าความถูกต้องความเหมาะสมหรือมีความเพียงพอหรือไม่อย่างไร

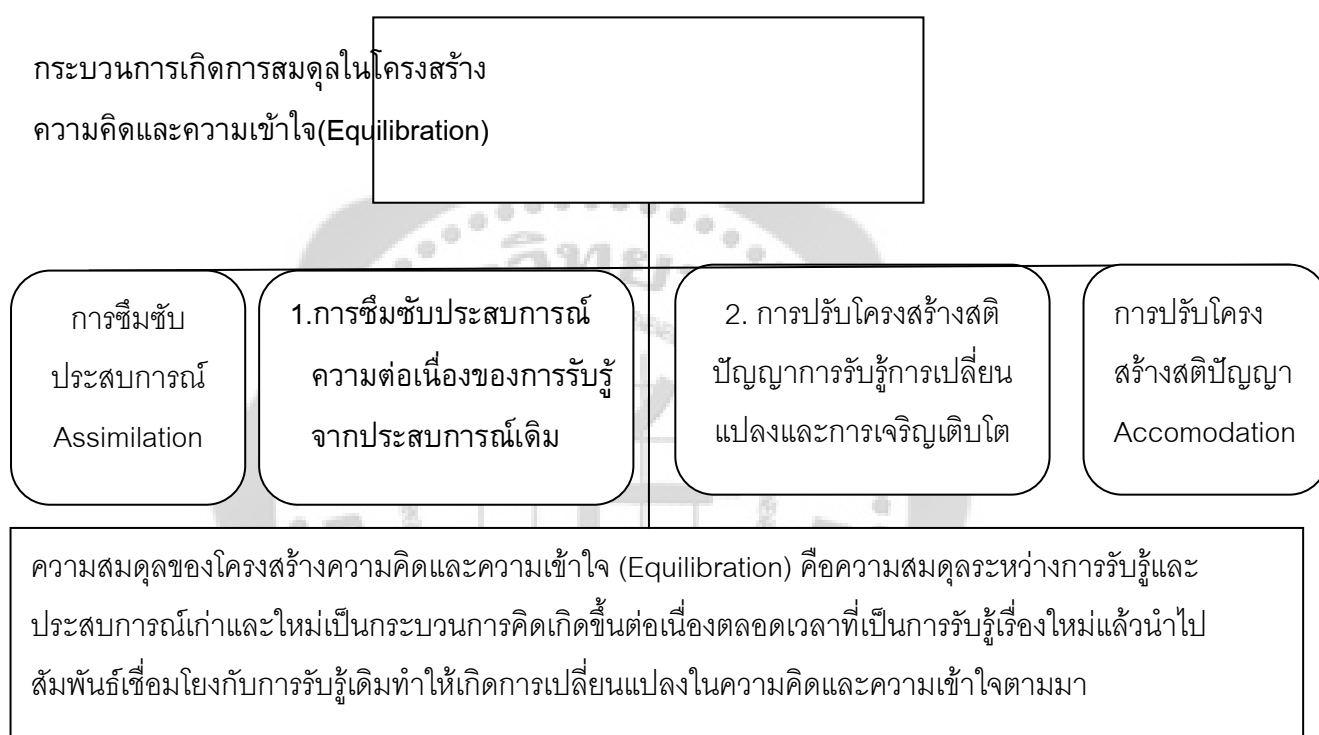
มิติที่ 3 ด้านผลผลิต (Products) หมายถึงความสามารถที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานมิติเนื้อหาและด้านปฏิบัติการเข้าด้วยกันเป็นผลผลิตกล่าวคือเมื่อสมองรับรู้วัตถุหรือข้อมูลบุคคลจะเกิดการคิดในรูปแบบต่างๆกันซึ่งสามารถให้ผลแตกต่างกัน 6 ประเภทได้แก่

1. หน่วย (Units) เป็นสิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและความแตกต่างจากสิ่งอื่น
2. จำพวก (Classes) เป็นกลุ่มของสิ่งต่างๆซึ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน
3. ความสัมพันธ์ (Relations) เป็นการเชื่อมโยงสองสิ่งเข้าด้วยกันเช่นเชื่อมโยงคำเชื่อมโยงความหมาย
4. ระบบ (System) เป็นแบบแผนหรือรูปแบบจากการเชื่อมโยงสิ่งหลายๆสิ่งเข้าด้วยกัน
5. การปรับเปลี่ยน (Transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงการหมุนกลับการขยายความข้อมูลจากสภาพหนึ่งไปยังอีกสภาพหนึ่ง

6. การประยุกต์ (Implication) เป็นผลการคิดที่คาดหวังหรือการทำนายจากข้อมูลที่กำหนดให้

สิริมาภิญญอนันตพงษ์(2550: 55-57)กล่าวถึงเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา โดยมีความเห็นมนุษย์มีความสามารถได้ในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิดความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างตามความคิด (Schema) โดยมีการปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะคือเด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา(Accomodation) ตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิดความเข้าใจ (Equilibration)

ความสามารถนี้เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างทางสมองนอกจากนี้เพียเจต์(Piaget)เรื่อง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ใหญ่ในการเข้าสังคมนั้น ฤทธิ์พลของ ทฤษฎีนี้มีบทบาทในการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยคือให้เด็กเรียนรู้โดยให้ออกาสเด็กในการ เล่นสำรวจทดลองมีโอกาสเลือกตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเองความสามารถทางสติปัญญา ของมนุษย์ในการเรียนรู้ตามแนวคิดของเพียเจต์(Piaget)ดังแสดงในภาพ

ภาพประกอบ 2 ภาพแสดงปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ของกระบวนการเกิดความสมดุลในโครงสร้าง ความคิดและความเข้าใจ (Equilibration) ระหว่างการซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (Accomodation)

ที่มา: สิริมาภิญโญอนันตพงษ์. (2550). เอกสารชุดวิชา ECED 201: การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. หน้า 56.

ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์(Piaget)ในระดับปฐมวัยมี 2 ขั้นดังนี้

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor) อายุ 0-2 ปีเด็กเรียนรู้โดยใช้ ประสาทสัมผัสเช่นปากดูดสิ่งแวดลอมรอบตัว

2. ชั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Intuitive or Preoperational) อายุ 2 – 6 ปีเด็กเรียนรู้ภาษาพูดสัญลักษณ์เครื่องหมายท่าทางในการสื่อความหมายรู้จักสิ่งที่เป็นตัวแทน (Representation) โครงสร้างสติปัญญาแบบง่าย ๆ สามารถหาเหตุผลอ้างอิงได้มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเองอย่างมากยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) เลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่

สรุปทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์(Piaget) ได้ว่ามนุษย์สามารถปรับตัวโดยมีกระบวนการที่สำคัญ 2 อย่างคือการซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (Accommodation) ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดและเพียเจต์(Piaget)ยังแบ่งพัฒนาการเป็นขั้นซึ่งเป็นไปตามลำดับในระดับปฐมวัยเด็กจะเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุที่อยู่รอบ ๆ ตัวได้มีพัฒนาการทางภาษาและยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

บลูม (Bloom) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้จากง่ายสุดไปสู่ความซับซ้อนมากขึ้นซึ่งเป็นหลักการในการเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนเราสามารถใช่วิธีการตั้งคำถามเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดในแต่ละระดับได้ดังนี้ (ต้นสนีย์ฉัตรคุปต์; และอุษาชูชาติ. 2545: 92 – 98) คือ

1. ความรู้เป็นเรื่องของความจำสิ่งที่สมองต้องใช้คือความสามารถที่จะระลึกถึงและดึงข้อมูลที่เคยเรียนรู้ในครั้งก่อน ๆ กลับขึ้นมาใช้เป็นการเรียนรู้ในระดับที่ง่ายสุดโดยผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าใจในสิ่งที่จำได้

2. ความเข้าใจคือความสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่ได้เรียนรู้หรือที่กำลังเรียนเป็นการเข้าใจความหมายของข้อมูลที่มีอยู่อย่างแจ่มแจ้งซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนรูปแบบของข้อมูลจากแบบหนึ่งเป็นอีกแบบหนึ่งหรือจากการสรุปเรื่องราวหรือจากการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตถ้าผู้เรียนสามารถเข้าใจข้อมูลที่ได้เรียนรู้ก็จะเป็นประโยชน์ที่จะนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหาในอนาคตใช้ในการตัดสินใจ

3. การนำไปประยุกต์ใช้คือความสามารถในการนำเอาสิ่งที่เรียนรู้มาแล้วหรือข้อมูลที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้โดยไม่ต้องมีคนบอกหรือชี้แนะ

4. การวิเคราะห์คือความสามารถที่จะแยกแยะหรือย่อยข้อมูลออกเป็นแต่ละส่วนที่ทำให้เข้าใจง่ายสามารถที่จะดึงความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนหนึ่งที่มีต่ออีกส่วนหนึ่งหรือความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลได้โดยเข้าใจหลักการและประโยชน์ที่จะนำมาใช้ดังนั้นผู้เรียนต้องสามารถจัดระบบข้อมูลที่เป็นกลุ่มก้อนต่าง ๆ ต้องรู้ว่าตัวเองกำลังคิดอะไรอยู่และต้องตรวจสอบอย่างละเอียดเพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาและโครงสร้างของข้อมูลนั้น

5. การสังเคราะห์เป็นการนำความรู้ที่มีอยู่หลายๆทางมาประกอบกันเพื่อสร้างแผนงานใหม่ขึ้นมาหรือเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบปัญหาใดๆที่ไม่เคยมีใครบอกให้รู้มาก่อนซึ่งอาจ

6. การประเมินผลคือความสามารถที่จะประเมินหรือตัดสินคุณค่าของข้อมูลที่ได้โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เฉพาะเจาะจงหรือใช้บรรทัดฐานที่มีอยู่โดยไม่จำเป็นต้องมีคำตอบถูกหรือผิดตายตัวกระบวนการคิดในระดับนี้จะทำให้เกิดวิธีการแก้ปัญหาได้หลาย ๆ รูปแบบซึ่งขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องนำความคิดทั้งหมดมาประมวลรวบรวมและสรุปรวมทั้งต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย

การเสริมสร้างทักษะการคิดจากง่ายสุดไปสู่ความซับซ้อนมากขึ้นในแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันผู้เรียนจะค่อยๆ เรียนรู้จากระดับต่ำสุดพัฒนาขึ้นไปสู่ระดับสูงหากผู้เรียนมีกระบวนการคิดระดับสูงก็หมายความว่าผู้เรียนหลุดพ้นจากกระบวนการคิดแบบตื้นๆ ง่าย ๆ การคิดเฉพาะความจำความเข้าใจไปสู่การใช้กระบวนการคิดในระดับสูงที่สลับซับซ้อนขึ้นซึ่งจัดเป็นทักษะการคิดที่ใช้ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

บรูเนอร์ (สิริมาภิญโญนนตพงษ์. 2550: 60-61; อ้างอิงจากBruner. n.d.) ได้กล่าวถึงชื่อว่าการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็กซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กและชี้ให้เห็นว่าการที่ศึกษาว่าเด็กเรียนรู้อย่างไรควรศึกษาตัวเด็กในชั้นเรียนทฤษฎีของบรูเนอร์เน้นหลักการกระบวนการคิดประกอบด้วยลักษณะ 4 ข้อคือแรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement) สำหรับในหลักการที่เป็นโครงสร้างความรู้ของมนุษย์บรูเนอร์(Bruner)แบ่งขั้นพัฒนาการคิดในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นด้วยกันซึ่งคล้ายคลึงกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์(Piaget)ได้แก่

1. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เด็กเรียนจากการกระทำและสัมผัส
2. ขั้นจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริงและการคิดจากจินตนาการ
3. ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวและพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น

1.3 ความหมายของการคิดวิจารณ์

เอนนิส(ทีศนาแซมมณี; และคณะ. 2544: 54; อ้างอิงจาก Ennis. 1985. *A logical basis for measuring critical thinking skill*. pp. 45-48) ได้กล่าวถึงการคิดอย่างวิจารณ์ว่า เป็นการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลที่มุ่งเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือสิ่งใดควรทำอันจะช่วยให้การตัดสินใจในสภาพการณ์ต่างๆ

ดิวอี้ (Dewey. 1993: 9) ได้กล่าวถึงได้ให้ความหมายของการคิดวิจารณ์ว่า เป็นการคิดอย่างใคร่ครวญไตร่ตรองรอบคอบต่อความเชื่อหรือความรู้ต่างๆ โดยอาศัยหลักฐานมาสนับสนุน

ฮัดกินส์(Hudgins. 1977: 173-206) ได้กล่าวถึงได้ให้ความหมายของการคิดวิจารณ์ว่า การมีทัศนคติในการค้นคว้าหาหลักฐานการวิเคราะห์และประเมินข้อโต้แย้งต่างๆ การมีทักษะในการใช้ความรู้จำแนกข้อมูลและตรวจสอบข้อสมมติฐานเพื่อลงข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล

ประพันธ์ศิริสุเสาร์จ (2551: 92) ได้กล่าวถึงการคิดวิจารณ์หมายถึงกระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาคลุมเครือมีความขัดแย้งเพื่อตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำโดยใช้ความรู้ความคิดจากประสบการณ์ของตนเองจากข้อมูลที่รอบด้านทั้งข้อมูลเชิงวิชาการข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมและข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด

คันทนียัตถ์คุปต์และอุษาชชาติ (2544: 31-32) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณคือการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาโดยยึดหลักการคิดด้วยเหตุผลจากข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าอารมณ์และการคาดเดาพิจารณาความเป็นไปได้ในแง่มุมต่างๆว่าอะไรคือความจริงอะไรคือความถูกต้อง

ศิริชัยกาญจนวาสี (2544: 176) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณคือการคิดอย่างมีเหตุผลและไตร่ตรองเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่จะเชื่อหรือลงมือปฏิบัติการที่บุคคลจะมีการคิดอย่างมีเหตุผลผลและไตร่ตรองได้นั้นควรมีความสามารถ 4 ด้านดังนี้ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกตความสามารถในการอุปนัยความสามารถในการนิรนัยความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น

ปรมาภรณ์ทองสุ (2550: 8) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณเป็นการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อค้นหาหลักเกณฑ์แล้วนำมาเป็นแนวทางนำไปสู่การสรุปเป็นลักษณะของการคิดเชิงเหตุผลอย่างหนึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ใช้การประยุกต์ไตร่ตรองหาเหตุผลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสม

ศิริกาญจน์โกสุมภ์และดารณีคำวัจน์ (2544: 59) ได้กล่าวถึงโดยสรุปไว้ว่าการคิดพิจารณาญาณจัดเป็นกระบวนการคิดที่ผู้คิดต้องคิดกว้างคิดลึกคิดถูกทางคิดชัดเจนคิดถูกต้องอย่างมีเหตุผลการคิดอย่างมีพิจารณาญาณมีความสัมพันธ์กับการคิดแก้ปัญหาและการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ต้องใช้การคิดอย่างมีพิจารณาญาณการคิดอย่างมีพิจารณาญาณจึงเป็นการคิดอย่างมีเหตุผล

ชาติแจ่มนุช (2545: 47) ได้กล่าวถึงได้ให้นิยามไว้ว่าการคิดพิจารณาญาณเป็นการคิดที่ผ่านกระบวนการไตร่ตรองอย่างรอบคอบมีเหตุผลเกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏโดยอาศัยความรู้ความคิดและประสบการณ์ของตนเองและข้อมูลหลักฐานที่เชื่อถือได้แสวงหาความรู้หรือความจริงเพื่อนำไปสู่การสรุปและตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลว่าตนเองเชื่อ-ไม่เชื่อเลือก-ไม่เลือกทำ-ไม่ทำ

อรพรรณลือบุญรัชชัย (2543: 6-7) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณหมายถึงการใช้ปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างสุขุมรอบคอบมีเหตุผลมีการประเมินสถานการณ์เชื่อมโยงเหตุการณ์มีการตีความสรุปความโดยอาศัยความรู้ความคิดและประสบการณ์ของตนในการสำรวจหลักฐานอย่างละเอียดถูกต้องเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและข้อตัดสินใจที่สมเหตุสมผล

ลักษณาสริวัฒน์ (2549: 89) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณหมายถึงการใช้ความคิดในลักษณะวิเคราะห์สังเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาโดยยึดหลักการคิดด้วยเหตุผลจากข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าอารมณ์และการคาดเดาโดยพิจารณาความเป็นไปได้ในแง่มุมต่างๆว่าอะไรคือความจริงอะไรคือความถูกต้องคิดด้วยความรอบคอบระมัดระวังใช้สติปัญญาและทักษะการคิดอย่างไตร่ตรองมีพิจารณาญาณมากกว่าการใช้อารมณ์ที่ทำให้เกิดความลำเอียงซึ่งมีผลเสียต่อการตัดสินใจ

วีระสุดสังข์ (2550: 36) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณหมายถึงกระบวนการทางปัญญาที่สามารถรับรู้ข้อมูลแล้วนำมาคิดด้วยเหตุผลที่ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบกว้างไกลลึกซึ้งเพื่อประเมินสภาพการณ์หรือข้อมูลที่ปรากฏและตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมระยะยาว

สุทธาภาโชติประดิษฐ์(2551: 22) ได้กล่าวถึงการคิดพิจารณาญาณของเด็กปฐมวัยหมายถึงความสามารถในการคิดโดยการพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลตามข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์จริงมาประกอบการวิเคราะห์สังเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างรอบคอบด้วยความระมัดระวังมีการตรวจสอบความคิดและประเมินความคิดของตนเองได้เหมาะสมกับวัยความสามารถในการคิดที่ปรากฏเด็กจะแสดงออกด้วยการตั้งคำถามตามความสนใจใฝ่รู้ต้องการหาคำตอบจากการตรวจสอบข้อมูลจากการพิสูจน์และการใช้เหตุผลจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนโดยไม่ใช้อารมณ์ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางความคิดเมื่อพบเหตุผลที่ดีกว่าและการหาข้อสรุปบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการคิดพิจารณาญาณหมายถึงความสามารถในการคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลจากข้อมูลและประสบการณ์ที่เคยได้รับมาโดยอาศัยการวิเคราะห์การสังเคราะห์การเชื่อมโยงและการประยุกต์มาประกอบการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อควรทำเพื่อให้ได้ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

1.4 ความสำคัญของการคิดและการคิดพิจารณาญาณ

การมีความสามารถในการคิดจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาทั้งหมดทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผลในยุคข่าวสารเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วการปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดให้เด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งนับตั้งแต่ระดับอนุบาลไปถึงระดับสูง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ.2551:3) เพราะการคิดช่วยให้คนมีประสิทธิภาพ แสดงออกในสิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ (ฉันทนา ภาคบงกช. 2528: 1) สามารถฝ่าฟันอุปสรรค แก้ไขปัญหาชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ

1. เป็นภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตในสังคมที่ยุ่งยากซับซ้อนได้เป็นอย่างดี
2. เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายสามารถเผชิญกับปัญหาได้อย่างเข้มแข็ง
4. เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจในสภาวะการณ์ต่างๆ ในสังคมปัจจุบันที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
5. เป็นเครื่องมือในการแข่งขันและต่อสู้กับสภาวะการณ์ด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประพันธ์ศิริสุเสารัจ. 2551: 4)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องพัฒนาให้มีการคิดพิจารณาญาณอย่างเป็นระบบเพราะมนุษย์ใช้ปัญญาในการคิดเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องปรับตัวหรือใช้ในการแก้ปัญหา(พรเพ็ญศิริวิรัตน์. 2546: 19; อ้างอิงจากโกวิทประवालพฤกษ์. 2535.การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคต.)บุคคลผู้ที่รู้จักนำวิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในการดำเนินชีวิตย่อมเกิดประโยชน์หลายประการซึ่ง

ริกาญจน์โกสมภและดาร์ณีคำวัง (2544: 64) ได้อธิบายประโยชน์ของการสอนให้เด็กคิด วิเคราะห์และและการนำผลที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันดังนี้

1. ช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีหลักการและเหตุผลและได้งานที่มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้สามารถประเมินงานโดยใช้เกณฑ์ที่สมเหตุสมผล
3. ส่งเสริมให้รู้จักประเมินตนเองอย่างมีเหตุผลรวมทั้งฝึกการตัดสินใจ
4. ช่วยให้เรียนรู้เนื้อหาอย่างมีความหมายและเป็นประโยชน์
5. ช่วยฝึกทักษะการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
6. ช่วยฝึกการกำหนดเป้าหมายรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ค้นหาความรู้ทฤษฎีหลักการ ตั้งข้อสันนิษฐาน
7. ช่วยฝึกให้ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาและการสื่อความหมาย
8. ช่วยให้คิดอย่างชัดเจนคิดอย่างถูกต้องคิดอย่างลุ่มลึกและคิดอย่างสมเหตุสมผล
9. ช่วยให้เป็นผู้มีปัญญา มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความเมตตาและเป็นผู้มีประโยชน์
10. ช่วยให้สามารถอ่านเขียนพูดฟังได้ดี
11. ช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่โลก มีการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคข่าวสารข้อมูลสารสนเทศ

อรพรรณลือบุญรัชชัย (2543: 7 - 8) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญสำหรับ บุคคลทุกระดับทุกอาชีพรวมถึงการดำเนินชีวิตประจำวันดังนี้

1. การคิดเป็นคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์ที่มีสมองมีปัญญามนุษย์จะต้องคิดอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาสร้างสรรคโลกสังคมครอบครัวและตนเองเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น
2. การคิดวิเคราะห์จะนำไปสู่ความรู้ที่ดีขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าผ่านมากกระทบความรู้สึกเรา เพียงแต่รับรู้เมื่อเราได้ใช้ความคิดต่อไปเราก็จะมีการรับรู้ที่ดีขึ้นชัดเจนขึ้นเมื่อเราใช้การสังเกตเราจะ เห็นข้อมูลเมื่อมีการคิดการตีความการทำความเข้าใจข้อมูลเหตุการณ์ด้วยการใช้สมองต่อไปเราก็จะ เกิดความชัดเจนในประเด็นปัญหาสามารถอธิบายได้ยืนยันได้ถูกต้องและเหมาะสม
3. การคิดวิเคราะห์จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วและมากมายการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การตัดสินใจเชื่อหรือไม่ในข้อมูลและเหตุการณ์ที่รับทราบตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์วินิจฉัยและตีความข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสม
4. ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกสาขาวิชามีความเจริญก้าวหน้าอย่าง รวดเร็วมนุษย์จำเป็นต้องใช้ปัญญาในการติดตามข้อความรู้เหล่านั้นสม่ำเสมอมนุษย์ต้องคิดวิเคราะห์ เพื่อประยุกต์ศาสตร์ต่างๆที่มีวิวัฒนาการมากขึ้นเพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมจำเป็นต้องใช้ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการคิดวิจารณ์ให้กับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญมากเพราะจะช่วยให้เด็กรู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ว่าควรเชื่อหรือไม่เชื่อในข้อมูลที่ได้รับสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัย

1.5 ลักษณะของผู้ที่มีการคิดวิจารณ์

The American Philosophical Association ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีความคิดวิจารณ์ไว้คือ (อรพรรณลือบุญวัชชัย. 2543: 25) ได้กล่าวถึง

มีความซื่อสัตย์และมีจุดมุ่งหมายที่จะค้นหาคำตอบเปิดใจกว้างต่อมุมมองความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนใช้เหตุผลและหลักฐานที่มีอยู่ในการแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นระบบในการจัดการกับปัญหาที่มีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เหตุผลของตนมีความกระตือรือร้นที่ต้องการเรียนรู้มีความรอบคอบในการตัดสินใจและตระหนักว่าทางเลือกในการแก้ปัญหาหนึ่งไม่ได้มีทางเลือกเดียวลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีการคิดวิจารณ์ประกอบด้วย (อุษณีย์โพธิสุข. 2542: 27)

1. มีความสามารถในการนิยามปัญหาโดยการกำหนดปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือแสวงหาข้อมูลที่ต้องการและชัดเจนมากยิ่งขึ้นถามและพิจารณาทัศนะของคนอื่นและแสวงหาความรู้ที่ทันสมัย

2. มีความสามารถในการจัดระบบข้อมูลโดยแสวงหาแหล่งที่มาของข้อมูลวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลระบุข้อตกลงเบื้องต้นของข้อความจัดระบบข้อสนเทศต่าง ๆ เช่น จำแนกความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่ชัดเจนกับข้อมูลที่คลุมเครือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นความคิดเห็นด้วยอารมณ์กับความคิดเห็นด้วยเหตุผลพิจารณาข้อมูลที่แสดงถึงความลำเอียงและการโฆษณาชวนเชื่อพิจารณาและตัดสินใจชัดเจนของข้อความและเสนอข้อมูลได้

3. มีความสามารถในการตั้งสมมุติฐานโดยการกำหนดสมมุติฐานจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผลมองหาทางเลือกหลาย ๆ ทางในการแก้ปัญหาและเลือกสมมุติฐานได้

4. มีความสามารถในการสรุปอ้างอิงโดยพิจารณาและตัดสินใจว่ามีเหตุผลเพียงพอที่สรุปได้หรือไม่จำแนกข้อสรุปที่สัมพันธ์กับสถานการณ์และข้อสรุปโดยใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัญหาหรือข้อขัดแย้งและสรุปเป็นกฎเกณฑ์ได้

5. มีความสามารถในการประเมินสรุปอ้างอิงโดยพิจารณาและตัดสินใจสรุปว่า สรุปตามข้อมูลหรือหลักฐานหรือไม่พิจารณาความคลุมเครือของการสรุปเหตุผลนอกเหตุผลที่ไม่เป็นไปตามหลักตรรกศาสตร์จำแนกข้อสรุปที่มีเหตุผลหนักแน่นและน่าเชื่อถือเมื่อพิจารณาความเกี่ยวข้องกับข้อมูลและประเด็นปัญหาพิจารณาผลที่เกิดจากการตัดสินใจโดยยืนยันการสรุปเดิมถ้ามีเหตุผลและหลักฐานเพียงพอและพิจารณาการสรุปใหม่ถ้าการสรุปไม่มีเหตุผลมีข้อมูลหรือเหตุผลเพิ่มเติมและพิจารณาและตัดสินใจการนำข้อสรุปไปประยุกต์ใช้

คุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย 5 ลักษณะดังนี้(ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2551: 94) ได้กล่าวถึง

1. เป็นผู้มีใจกว้างคือยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ยึดมั่นในความคิดของตนเองเป็นหลักและตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลประกอบเพียงพอการมีใจกว้างขวางจะทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางหลากหลายมากพอต่อการตัดสินใจ
 2. มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นเข้าใจผู้อื่นการมีความรู้สึกที่ไวจะทำให้สามารถรับรู้สถานการณ์ความคิดความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีกว่า
 3. เปลี่ยนความคิดเห็นที่ตนมีอยู่ได้ถ้ามีข้อมูลที่มีเหตุผลมากกว่า
 4. กระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลและความรู้การมีข้อมูลมากกว่าการตัดสินใจย่อมแม่นยำมากกว่าการคิดวิจารณ์ความต้องการข้อมูลความรู้มาก ๆ แม้ว่าบางข้อมูลอาจมีประโยชน์น้อยก็ตาม
 5. เป็นผู้มีเหตุผลไม่ใช้อคติหรืออารมณ์ในการตัดสินใจยอมรับข้อมูลใด ๆ หรือการตัดสินใจใด ๆ จะไม่เชื่อมั่นในตัวบุคคลหรืออารมณ์ข้อมูลที่มีเหตุผลจะทำให้การตัดสินใจดีกว่า
- จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าผู้ที่มีการคิดวิจารณ์ควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้คือมีความสามารถในการเข้าใจถึงปัญหาที่รับรู้ประเด็นปัญหาเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหาแก้ไขปัญหาคือสำคัญต้องเป็นคนมีเหตุผล

1.6 แนวทางในการส่งเสริมการคิดวิจารณ์

นิกเคอร์สัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2540: 25; อ้างอิงจาก Nickerson. 1984: 26–36) ได้กล่าวถึงได้จัดประเภทโปรแกรมการสอนการคิดเป็น 5 ประเภทคือ

1. โปรแกรมใช้ในแนวทางกระบวนการคิดได้แก่การจัดอันดับการจำแนกประเภทการสรุปอ้างอิงและการทำนายเช่นโปรแกรมFeuerstein 's Instrumental Enrichment Program ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ฝึกทักษะการคิดที่แยกจากเนื้อหาวิชาโดยใช้ปัญหาในโลกความเป็นจริงซึ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลการคิด
2. โปรแกรมที่ใช้ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมายที่เชื่อว่ามีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูงเช่นโปรแกรมของเชินเฟลด์ซึ่งเป็นโปรแกรมการสอนในวิชาคณิตศาสตร์และโปรแกรมการทดลองกระบวนการสอนที่ทดลองเพื่อสร้างลักษณะนิสัยการคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นในเรื่องกฎหมายกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กลยุทธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้คะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนปกติแสดงว่าโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ
3. โปรแกรมที่ใช้แนวทางการพัฒนาความคิดตามทฤษฎีของเพียเจต์(Piaget) การสอนในโปรแกรมนี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดจากการคิดเฉพาะด้านและการคิดที่เป็นรูปธรรมให้สามารถคิดในแนวกว้างและคิดในสิ่งที่เป็นามธรรมได้เช่นแนวทางการสอนแบบครบวงจรที่พัฒนาโดยคาร์พลัสและคณะ(Karplu)โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนคือการสำรวจการคิดค้นและการนำไปประยุกต์ใช้

4. โปรแกรมที่ใช้แนวทางด้านภาษาและสัญลักษณ์เป็นแนวทางการสอนที่ผ่านทางการเขียนหรือภาษาสัญลักษณ์ซึ่งได้รับการส่งเสริมในรูปของหนังสือมากกว่าในโปรแกรม

5. กลุ่มที่ใช้แนวทางการสอนคิดเป็นเนื้อหาสาระสำคัญเชื่อว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการคิดของตนเองได้ดีขึ้นเพราะผู้เรียนจะรู้ถึงสิ่งที่เป็นการคิดของตนเองรู้ว่าตนเองกำลังทำหรือคิดอะไรและต้องการรู้อะไรซึ่งจะเป็นแนวทางให้สามารถควบคุมและตรวจสอบความคิดของตนได้ในขณะที่ทำการคิด

กิจกรรมที่จำเป็นต่อการคิดวิจารณ์ญาณซึ่งได้แก่การพรรณพริสมา(2543: 41- 43) ได้กล่าวถึงฝึกคิดเกี่ยวกับรายละเอียดขององค์ประกอบของกิจกรรมสิ่งของสถานที่และเหตุการณ์ต่างๆ ฝึกแยกแยะความคิดเห็นที่แตกต่างหรือคล้ายกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไรจำแนกข้อมูลที่เป็นจริงและที่เป็นเพียงความคิดเห็นออกจากกันข้อเสนอแนะที่เราเห็นว่ามีสมเหตุสมผลและไม่สมเหตุสมผลฝึกสร้างเกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้องความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการที่จะส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณควรให้เด็กทำกิจกรรมที่ได้ใช้ความคิดได้แก้ปัญหาต่างๆ ได้สังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

1.7งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

ลัมพคิน (Lumpkin. 1991: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาผลการสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นวิธีการสอนที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่นักเรียนเกรด 6 ในกลุ่มทดลองซึ่งสอนด้วยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณนั้นได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เฟอร์เรลล์ (จิราจันทะเวียง. 2542: 39; อ้างอิงจาก Ferrell. 1992: 3223 – A Dissertation Abstracts International) ได้กล่าวถึงศึกษาผลของคำถามของครูและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณคำถามประเภทการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของครูและปริมาณคำตอบประเภทการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครูใช้คำถามหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างปริมาณคำถามประเภทการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนและปริมาณคำถามคำตอบระหว่างครูกับนักเรียนกับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ธัญลักษณ์ลีชวนคำ (2544: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาที่มีสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาที่มีสัมพันธ์ผลการคิดวิจารณ์ญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาปกติมีการคิดวิจารณ์ญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาที่มีสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาปกติมีการคิดวิจารณ์ญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรเพ็ญศรีวิรัตน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมฝึกทักษะการคิดผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมฝึกทักษะการคิดอย่างวิจารณ์ญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปริยานุชจุฬพรหม (2547: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีการพัฒนาสูงขึ้นดังรายละเอียดต่อไปนี้ความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์โดยรวมทุกทักษะอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาในแต่ละทักษะพบว่าทักษะการใช้เหตุผลทักษะการสังเคราะห์และทักษะการประเมินค่ามีความสามารถอยู่ในระดับสูงส่วนทักษะการวิเคราะห์มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง

รุ่งลาวัลย์ไชยสัตย์ (2550: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาทักษะการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นน้ำประกอบสื่อผลการวิจัยพบว่าทักษะการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นน้ำประกอบสื่อสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุวรรณคงทวี (2551: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำกิจกรรมละเลงสีด้วยนิ้วมือผลการวิจัยพบว่าการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมละเลงสีด้วยนิ้วมือสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมละเลงสีด้วยนิ้วมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุทธภาไพฑิประดิษฐ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเป็นฐานในการพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิดขั้นที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ขั้นที่ 3 รวบรวมข้อมูลขั้นที่ 4 สะท้อนความคิดขั้นที่ 5 นำเสนอแนวคิดผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาด้านการคิดวิจารณ์ญาณเพิ่มขึ้นสามระดับได้แก่ระดับมากที่สุด 3 ด้านคือด้านการตีความด้านการประยุกต์ใช้และด้านการตัดสินใจระดับมาก 2 ด้านคือด้านการวิเคราะห์และด้านการสังเคราะห์ระดับปานกลางคือด้านการเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการตีความ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณดังกล่าวสรุปได้ว่าการคิดวิจารณ์ญาณเป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพื่อให้เด็กคิดโดยใช้เหตุผลหาข้อสรุปได้อย่างสมเหตุสมผลซึ่งได้จากข้อมูลและประสบการณ์ตรงของเด็กเองในการพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณทำได้โดยใช้การจัดกิจกรรมด้วยวิธีการหลากหลายที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเช่นการเล่นเกมการศึกษา มีติสสัมพันธการเล่นเกมฝึกทักษะการคิดการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์การจัดประสบการณ์การเล่นน้ำประกอบสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสื่อความหมายเป็นฐานการทำกิจกรรมละเล่นสืด้วยนิ้วมือเป็นต้นวิจารณ์ญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่เล่นสื่อตามมม

2.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

2.1 ความหมายของศิลปะ

เลิศจนันทะ (2535: 44) ได้กล่าวถึงศิลปะศึกษา (Art Education) หมายถึงการนำกิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกร (Artist)

วิรุณตั้งเจริญ (2535: 28 – 29) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสร้างความคิดสร้างสรรค์ฝึกประสาทสัมผัสและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ร่างกาย อารมณ์สังคมสติปัญญา รวมทั้งช่วยให้เด็กมีสุขภาพที่ดีเกี่ยวกับการกินเล่นออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างถูกต้อง

เยาวพาเดชะคุปต์ (2542: 36 – 38) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์หมายถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและสามารถให้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียนและมีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่านสรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์และยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาร่างกายอารมณ์และสังคมและในการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสร้างความคิดสร้างสรรค์ฝึกประสาทสัมผัสและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้แก่ร่างกายอารมณ์สังคมสติปัญญา รวมทั้งช่วยให้เด็กมีสุขภาพที่ดีเกี่ยวกับการกินเล่นออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างถูกต้องและในการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ

2.2 ความหมายและความสำคัญของศิลปสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะมีความสำคัญและให้ประโยชน์กับมนุษย์เป็นอย่างมากซึ่งมีผู้ที่กล่าวไว้ดังนี้ บุตรินทร์สิริปัญญาธร(2541) กล่าวว่าผลสะท้อนจากการทำงานศิลปะทำให้ทราบถึงการเจริญเติบโตของเด็กสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เขาอาศัยอยู่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์

ราศีทองสวัสดิ์ (2542: 103 – 104) ได้กล่าวถึงกิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปะสำหรับเด็กมิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือทำให้เหมือนจริงแต่ต้องการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรงการฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาเพื่อเป็นพื้นฐานการเขียนที่ดีตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจให้เด็กมีความเพียรอดทนมีสมาธิในการทำงานและรู้จักรับผิดชอบการทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคมการแบ่งปันความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาทำให้เด็กรู้จักคิดมีเหตุผลในการทำงานจึงควรให้กำลังใจในการทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอให้เด็กเกิดความมั่นใจกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

สรุปว่ากิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปะสำหรับเด็กมิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือทำให้เหมือนจริงแต่ต้องการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรงการฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาเพื่อเป็นพื้นฐานการเขียนที่ดีตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจให้เด็กมีความเพียรอดทนมีสมาธิในการทำงานและรู้จักรับผิดชอบการทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคมการแบ่งปันความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์

2.3 ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

วิรุณตั้งเจริญ (2535: 241 – 244) ได้กล่าวถึงศิลปศึกษาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยศิลปศึกษาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยด้านต่าง ๆ ดังนี้เสนอความคิดตัดสินใจที่จะกระทำและแสดงออกมาตามความคิด
2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความคิดสร้างสรรค์ศิลปะเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะพร้อมมูลด้วยวิถีทางสำหรับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย
3. เสริมสร้างลักษณะนิสัยด้านการจินตนาการสิ่งต่างๆที่เราสร้างสรรค์ขึ้นมาย่อมเริ่มต้นด้วยการจินตนาการก่อนซึ่งเป็นเรื่องของการคาดหวังจะผลักดันไปสู่การคิดคำนึงที่กว้างไกล
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านสุนทรียภาพผู้ที่มีสุนทรียภาพอยู่ในตัวจึงพร้อมที่จะรับรู้และซาบซึ้งต่อคุณค่าทางด้านต่างๆของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว
5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านความประณีตศิลปะต้องใช้ความพยายามการสังเกตและความประณีตเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา

6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยทางด้านการงานศิลปะเป็นการเริ่มต้นให้เด็กมีนิสัยรักการทำงานเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติด้วยมือต้องอาศัยความรักความพยายามเมื่องานเสร็จเด็กจะภูมิใจซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เขากระตือรือร้นที่จะทำงานขึ้นไป

7. สร้างเสริมลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกันการทำศิลปะจะต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือหรือยับยั้งสิ่งต่างๆต่อกันปัจจุบันครูนิยมจัดกิจกรรมรวมกลุ่มยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กต้องคิดวางแผนและทำงานร่วมกัน

สรุปว่า ศิลปศึกษาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยด้านต่างๆ เช่น ศิลปศึกษาสร้างความคิดตัดสินใจที่จะกระทำและแสดงออกมาตามความคิด การทำงานร่วมกันเป็นการส่งเสริมให้เด็กต้องคิดวางแผนและทำงานร่วมกัน

เลิตอานันทนะ (2535: 44- 48) ได้กล่าวถึงการที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยศิลปะที่เหมาะสมจะสามารถพัฒนาในด้านต่างๆดังนี้

1. พัฒนาการด้านสติปัญญาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการการที่เด็กได้สำรวจทดลองค้นคว้ากับวัสดุนานาชาติเด็กจะมีการแก้ปัญหาเลือกสรรตัดสินใจวางแผนลงมือกระทำจริงรวมทั้งการวิจารณ์และประเมินค่าในผลงานที่ตนแสดงออกจนสำเร็จขึ้นมาซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ได้ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยของเด็กที่อยากรู้อยากเห็นและขี้สงสัยทำให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนานเพลิดเพลิน

2. พัฒนาการทางด้านร่างกายส่งเสริมพัฒนาการการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างการใช้กล้ามเนื้อมือและประสาทตาทำให้อวัยวะต่างๆของร่างกายมีความแข็งแรงมีทักษะในการทำงานที่คล่องตัวดีขึ้น

3. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ทำให้เด็กมีอารมณ์ชื่นบานสนุกสนานยิ่งเด็กประสบผลสำเร็จในงานที่ลงมือทำก็ยิ่งทำให้เด็กเชื่อมั่นในตนเองบนพื้นฐานของความรักและความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถมองโลกที่สวยงามด้วยสายตาที่สวยงามสดใสตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีงามต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

4. พัฒนาการด้านสังคมการจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะเพื่อพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมได้แก่การจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) ทำให้เด็กเรียนรู้และฝึกหัดด้านสังคมเช่นการวางแผนงานหรือปรึกษาหารือการร่วมมือร่วมใจการประนีประนอมการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ฯลฯ มีผลให้เด็กลดความต้องการของตนเองเมื่อต้องการอยู่ร่วมในการทำงานร่วมกับเพื่อนหรือพี่น้องของตนที่แต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยศิลปะที่เหมาะสมจะสามารถพัฒนาทั้ง 4 ด้านได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการการที่เด็กได้สำรวจทดลองค้นคว้ากับวัสดุนานาชาติเด็กจะมีการแก้ปัญหาเลือกสรรตัดสินใจวางแผนลงมือกระทำจริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: 6 –15) ได้สรุปความสำคัญของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เด็กแสดงออกอย่างอิสระส่งเสริมอิสรภาพในการทำงานครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจในขณะเดียวกันเด็กจะสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดของตนกับเพื่อนๆได้

2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อมเด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาซึ่งผู้ใหญ่ควรทำตัวอย่างโดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็กโดยฝึกให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความสำคัญสำหรับตัวเขาส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งที่ผิดแปลกในสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยินและฝึกให้เขาสนใจสิ่งต่างๆรอบตัว

3. เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กควรทำตามความพอใจและมีความสนุกสนานการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเป็นโอกาสที่เด็กจะแสดงออกซึ่งความคิดของเขาและเป็นการพัฒนาทางภาษาไปด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจเข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดีและมีความสามารถหลายอย่างองค์ประกอบที่ช่วยให้เด็กเกิดความพอใจสนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรมคือเวลาและสถานที่เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอที่เขาจะได้ทำเสร็จตามความพอใจและต้องการเนื้อที่กว้างขวางที่จะทำสิ่งต่างๆได้อย่างสนุกสนาน

4. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายทางอารมณ์ลดความกดดันความคับข้องใจและความก้าวร้าวลงซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กแสดงออกและผ่อนคลายอารมณ์ได้ดีที่สุด

5. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยสร้างลักษณะนิสัยการทำงานที่ดี ในขณะที่เด็กทำงานต่างๆครูควรสอนระเบียบและนิสัยในการทำงานควบคู่กันไปด้วยเช่นเก็บของเป็นที่ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จแล้ว

6. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อจากการตัดกระดาษประดิษฐ์ภาพวาดภาพด้วยนิ้วมือการต่อภาพปะติดกิจกรรมต่างๆเหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์และความสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตาควบคู่กันไปด้วย

7. กิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจค้นคว้าทดลองเด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆซ้ำๆกันเพื่อสร้างสิ่งต่างๆซึ่งเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขาจากการค้นคว้าสำรวจฝึกฝนสร้างสิ่งใหม่ๆขึ้นจากการใช้วัสดุซ้ำๆกันจากเอกสารทั้งที่กล่าวมาจะเห็นว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกายเช่นช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรงฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาอารมณ์จิตใจเช่นความพอใจสนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรมลดความตึงเครียดทางอารมณ์รู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆสติปัญญาเช่นเด็กรู้จักสำรวจค้นคว้าทดลองมีความคิดริเริ่มที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆและสังคมเช่นฝึกนิสัยการทำงานรู้จักรับผิดชอบการทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เรียนรู้ความร่วมมือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีน้ำใจช่วยเหลือการแบ่งปันการไม่เห็นแก่ตัวแต่ผู้สอนต้องตระหนักถึงขอบเขตของเด็กที่แสดงออกอย่างเหมาะสมด้วย

สรุปได้ว่า จากกิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่าง ๆ ซ้ำ ๆ กันเพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่จะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขาจากการค้นคว้าสำรวจฝึกฝนสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นจากการใช้วัสดุซ้ำ ๆ กันจากเอกสารทั้งที่กล่าวมา จะเห็นว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย เช่น ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง ฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา อารมณ์ จิตใจ เช่น ความพอใจ สนุกสนานในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ลดความตึงเครียดทางอารมณ์ รู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ

2.4 แนวการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่งและได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมด้านศิลปะไว้ 10 ข้อดังนี้ (สาตินิบุโรดม. 2535: 19) ได้กล่าวถึง

1. ให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าจะคำนึงถึงผลงานของเด็ก
2. ให้ความสนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์โดยการหลีกเลี่ยงการให้เด็กวาดลอกเลียนแบบหรือวาดภาพระบายสีจากสมุดวาดภาพซึ่งทำให้เด็กไม่ได้ความคิดอิสระซึ่งทั้งสองแบบมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์
3. แสดงความชื่นชมต่อผลงานความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กสามารถหยิบได้ง่ายและสะดวกในการใช้
6. ควรหลีกเลี่ยงคำถาม “กำลังทำอะไรอยู่” หรือเดาว่าสิ่งที่เด็กทำคืออะไร
7. ฝึกฝนแนะนำให้เด็กได้ลองฝึกปฏิบัติด้วยตัวเองรู้จักการแสดงออกและมีทัศนคติที่ดีศิลปะโดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย
8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางศิลปะมีความสำคัญเหมือนการจัดประสบการณ์การเขียนและอ่าน
9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะเช่นเรื่องสีขนาดและรูปร่างแก่เด็ก
10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจจุดมุ่งหมายและแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

สรุปได้ว่า ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่งและได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมด้านศิลปะให้มีความสนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์โดยการหลีกเลี่ยงการให้เด็กวาดลอกเลียนแบบหรือวาดภาพระบายสีจากสมุดวาดภาพซึ่งทำให้เด็กไม่ได้ความคิดอิสระซึ่งทั้งสองแบบมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์

2.5 ประเภทของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

พระพงษ์กุลพิศาล (2538: 34 – 35) ได้กล่าวถึงได้แบ่งประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กตามลักษณะผลงานที่เด็กสร้างสรรค์เป็นหลักคือ

1. กิจกรรมศิลปะ 2 มิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้เด็กสร้างสรรค์ภาพบนระนาบผิววัสดุที่แบบๆ เช่น กระดาษ ฝาผนัง พื้นทราย พื้นดิน ฯลฯ โดยใช้กลวิธีวาดเส้นระบายสี พิมพ์กดประทับให้เป็นสีปะติดด้วยกระดาษสี เป็นต้น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การวาดภาพด้วยนิ้วมือหรือมือ การพิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุต่างๆ การวาดภาพเส้นด้วยดินสอสีเทียน การระบายสีด้วยสีเทียน สีฝุ่น สีโปสเตอร์ สีน้ำ เป็นต้น ผลงานศิลปะประเภทนี้ดูแล้วแบนราบ มีเฉพาะมิติกว้างยาว

2. กิจกรรมศิลปะ 3 มิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กสร้างภาพให้มีลักษณะลอยตัวสูงหรือเว้าลงไปในพื้นที่โดยใช้วัสดุและกลวิธีต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัสดุนั้นๆ เช่น การปั้นทราย ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระดาษแข็ง โดหรือการประกอบวัสดุต่างๆ เข้าด้วยกัน กลวิธีที่จะให้เด็กทำกิจกรรมประเภทนี้ ต้องไม่มีขั้นตอนที่ซับซ้อนสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและไม่เสี่ยงต่ออันตราย เช่น วัสดุที่จะนำมาประกอบเข้าด้วยกันควรเป็นวัสดุประเภทกล่องกระดาษ เมล็ดพืช ลูกปัด เศษไม้ ใบไม้ โดยใช้กาวยึดติดง่าย เป็นต้น

3. กิจกรรมศิลปะผสมผสาน 2 มิติ 3 มิติ กิจกรรมที่ให้เด็กสร้างสรรค์ภาพโดยใช้วัสดุและกลวิธีทางกิจกรรมศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ รวมเข้าด้วยกัน เช่น ให้เด็กใช้สีโปสเตอร์ระบายบนรูปปั้นดินเหนียว หรือ แป้งโดที่แห้งแล้ว ให้เด็กระบายสีหรือฉีกกระดาษสี (ที่ฉีกหรือตัดเป็นรูปต่างๆ) ตกแต่งกล่องกระดาษการจัดกิจกรรมศิลปะทั้ง 3 ประเภท ควรให้โอกาสแก่เด็กร่วมกันทำเป็นกลุ่มด้วยกลุ่มละประมาณ 3 – 5 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของผลงาน

สรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะ 2 มิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งให้เด็กสร้างสรรค์ภาพบนระนาบผิววัสดุที่แบบๆ กิจกรรมศิลปะ 3 มิติ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กสร้างภาพให้มีลักษณะลอยตัวสูงหรือเว้าลงไปในพื้นที่โดยใช้วัสดุและกลวิธีต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัสดุนั้นๆ เช่น การปั้นทราย ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระดาษแข็ง โดหรือการประกอบวัสดุต่างๆ เข้าด้วยกัน และกิจกรรมศิลปะผสมผสาน 2 มิติ 3 มิติ กิจกรรมที่ให้เด็กสร้างสรรค์ภาพโดยใช้วัสดุและกลวิธีทางกิจกรรมศิลปะ 2 มิติ และ 3 มิติ รวมเข้าด้วยกัน

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 36) ได้กล่าวถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ควรจัดมีดังนี้

1. การวาดภาพและระบายสี
 - 1.1 การวาดภาพด้วยสีเทียนหรือสีไม้
 - 1.2 การวาดภาพด้วยสีน้ำ เช่น พู่กัน ฟองน้ำ
 - 1.3 การเล่งสีด้วยนิ้วมือ
2. การเล่นกับสีน้ำ
 - 2.1 การเป่าสี
 - 2.2 การหยดสี
 - 2.3 การเทสี

3. การพิมพ์ภาพ

3.1 การพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่างๆของร่างกาย

3.2 การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุพืชผักต่างๆ

4. การปั้นเช่นดินเหนียวดินน้ำมันแป้งโคลฯ

5. การพับฉีกตัดปะ

5.1 การพับอย่างง่าย

5.2 การฉีกปะ

6. การประดิษฐ์

6.1 ประดิษฐ์เศษวัสดุต่างๆ

6.2 การร้อยเช่นลูกปัดหลอดกาแฟหลอดด้ายฯ

6.3 การสานเช่นกระดาษใบตองใบมะพร้าวฯ

สรุปว่าการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยให้การเรียนรู้การสอนมีความสนุกสนาน เด็กๆ จะชอบ การจัดกิจกรรมศิลปะจะเน้นหนักไปทางภาคปฏิบัติ เพราะเด็กจะบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติจริง จึงจะได้ผลและเป็นกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลาย เพื่อให้เด็กไม่เบื่อหน่าย

2.6 ลักษณะของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

เกศินีสัยเจริญ(2542: 5- 6) ได้กล่าวถึงได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไว้ว่า

1. กิจกรรมวาดภาพระบายสีเป็นกิจกรรมการสร้างภาพที่เด็กเขียนลงไปด้วยความรู้ในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์แบบสวยงามจังหวะและสีเส้นต่างๆแทนการใช้คำพูดเช่นการวาดภาพด้วยสีน้ำฟูกั้นการวาดรูประบายสีด้วยสีเทียนและดินสอสีการเล่นกับสีแบบต่างๆ

2. กิจกรรมการฉีกปะและติดกระดาษเป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่างๆมาฉีกตัดและนำมาติดบนกระดาษทำให้เป็นภาพกระดาษที่นำมาใช้ได้แก่กระดาษหนังสือพิมพ์กระดาษวารสารกระดาษห่อของขวัญและกระดาษสีมัน

3. การปั้นเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมากวัสดุที่ปั้นได้แก่ดินเหนียวดินน้ำมันแป้งโคลการปั้นควรมีวัสดุรองที่มีผิวมันเช่นพลาสติกโลหะกระดาษหนังสือพิมพ์เพื่อไม่ให้ติดเปื้อน

4. การพิมพ์การพิมพ์ทำได้หลายวิธีได้แก่พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติต่างๆเช่นใบไม้ดอกไม้ก้านกล้วยก้านบัวพิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ต่างๆเช่นฝาจุขวดเชือกหลอดด้ายพิมพ์ภาพด้วยทรายการพิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ

5. การพับกระดาษเป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพสามมิติที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อนิ้วมือพับกระดาษให้เป็นภาพสัญลักษณ์ลำดับและขั้นตอนการประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นของใช้เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษมาประดิษฐ์

เป็นของเล่นต่างๆตามแบบอย่างหรือความคิดอิสระและวัสดุอื่น ๆ ในการประกอบหรือตกแต่งเพิ่มเติม ให้งานสมบูรณ์เช่นการกรรไกรเศษไหมพรมไม้ไอศกรีมหลอดกาแฟ ฯลฯ รวมถึงงานกระดาษเส้นที่ใช้ กาวประกอบเป็นรูปต่างๆในสรุปว่าการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กจะต้องใช้เวลาให้เหมาะสมซึ่งในการ จัดกิจกรรมประจำวันต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาแลพัฒนาการและจิตวิทยาเด็กโดยใช้ระยะเวลาใน การทำกิจกรรมที่เหมาะสมดังนี้เด็กอายุ 3 – 4 ขวบใช้เวลาในการทำกิจกรรม 10 – 20 นาที เด็กอายุ 5 – 6 ขวบใช้เวลาในการทำกิจกรรม 20 – 30 นาทีสำหรับวิชาศิลปะจะใช้ระยะเวลานานขึ้นตั้งแต่ 40 – 60 นาทีหรือมากกว่านั้น

สรุปความหมายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบด้วยกิจกรรมวาดภาพระบายสีเป็น กิจกรรมการสร้างภาพที่เด็กเขียนลงไปด้วยความรู้ในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์แบบสวยงามจังหวะ และสีเส้นต่างๆกิจกรรมการฉีกปะและติดกระดาษเป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่างๆมาฉีกตัดและนำมา ติดบนกระดาษทำให้เป็นภาพการปั้นเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมากที่สุดที่ปั้นได้แก่ดินเหนียวดินน้ำมัน แป้งโด การพิมพ์การพิมพ์ทำได้หลายวิธีได้แก่พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติ ต่างๆและการพับกระดาษเป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพสามมิติ

2.7 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ซัลลิแวนศุภาวดีบุญญวงศ์(2536: 2) ได้กล่าวถึงลักษณะกิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานเป็น กลุ่มหมายถึงการทำงานที่มีสมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มจะทำ หน้าที่ประสานงานและให้คำปรึกษาแก่กลุ่มสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันและมี โอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเองเป็นมิตรต่อกันและมีความ เป็นประชาธิปไตย

Kemp (1964: 24 – 25) ได้กล่าวถึงกลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมกันอยู่ที่ แห่งหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใช้ภาษาและไม่ใช้ภาษา (Verbal and Nonverbal) มีผู้นำและสมาชิกหรือ อาจจะไม่มีผู้นำก็ได้มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependent) มีประโยชน์ร่วมกันมีความพอใจมีการ ยอมรับและให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมี ความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่มสรุปได้ว่ากลุ่มและกิจกรรมกลุ่มหมายถึงการที่สมาชิกในกลุ่มมี ปฏิสัมพันธ์กันและสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่แตกต่างกันออกไปแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะ ทำงานหรือทำกิจกรรมของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

Rogers(1970: 121 – 122) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยของการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะ ให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามากจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการรับรู้ทางด้าน ความรู้สึกมีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้นยอมรับตนเองพัฒนาในเรื่องคุณค่า ของตนเองและมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้นและ มีความรู้สึกพึ่งพาซึ่งกันและกันคือเชื่อในความสามารถของบุคคลอื่นมีการแก้ปัญหาโดยการทำงาน เป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

ทิศนาชมมณีและคณะ(2536: 80) ได้กล่าวถึงการให้โอกาสเด็กเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะเด็กด้วยกันเด็กจะเกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเด็กได้รับการถ่ายทอดด้านมารยาทและกติกาสังคมเกิดสำนึกความรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม

วิรุณตั้งเจริญ (2537: 203) ได้กล่าวถึงการที่เด็กได้อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มจะด้วยการทำงานร่วมกันหรือไม่ได้ทำงานร่วมกันโดยตรงก็ตามย่อมเป็นการหล่อหลอมความคิดร่วมกันรู้จักเคารพนับถือกันรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวให้กันรู้จักเสียสละให้กันพฤติกรรมที่มีคุณค่าเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติให้ต่อเนื่องหรือเป็นความเคยชินการอยู่ร่วมกันนี้ต้องเริ่มต้นด้วยระเบียบแบบแผนเสรีภาพนั้นไม่ใช่สักแต่ทำอะไรก็ได้แต่เสรีภาพต้องไม่รบกวนหรือเบียดเบียนผู้อื่นห้องเรียนที่ได้รับการแนะนำและเอาใจใส่เป็นอย่างดีในการอยู่ร่วมกันแต่มีใช้การขู่บังคับกันจึงจะเป็นห้องเรียนที่พัฒนาพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสรุปได้ว่าความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มเป็นการเรียนรู้ที่ดีการที่เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นการพัฒนาทักษะหลายประการได้แก่การฟังการพูดการแก้ปัญหาการทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มการเรียนรู้จากกลุ่มจะส่งผลต่อการเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อสมาชิกในกลุ่มและสังคมต่อไป

สรุปว่าจากการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อเด็กปฐมวัยสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสดงความสามารถ ความรู้สึกนึกคิด และความคิดสร้างสรรค์ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่ดีและเหมาะสมให้เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัย อีกทั้งได้พัฒนากล้ามเนื้อมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตา ทำให้การทำงานคล่องแคล่ว สร้างผลงานเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

McGragor(1960) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศภายในกลุ่มเป็นกันเองไม่ใช่เป็นทางการหรือระเบียบจัดมากนัก
2. สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการร่วมจัดกิจกรรมทุกอย่างของกลุ่มแต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมแต่ละอย่างด้วย
3. จุดมุ่งหมายของกลุ่มจะต้องชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่มควรจะให้สมาชิกของกลุ่มเข้ามามีส่วนออกคำติชมและถามความคิดเห็นจนกระทั่งทุกคนยอมรับจุดประสงค์ร่วมของกลุ่ม
4. สมาชิกจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันทุกคนมีสิทธิ์ออกความคิดเห็นได้และไม่ว่าจะมาจากบุคคลใดควรได้รับการรับฟังเท่าเทียมกันอย่าดูถูกความคิดของสมาชิกคนใดจนกระทั่งไม่มีใครกล้าออกความคิดเห็น

5. ความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติกลุ่มควรจะได้รับรู้ถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นพยายามศึกษาหาสาเหตุอย่างรอบคอบพยายามหาหนทางแก้ไขแทนที่จะปกปิดซ่อนเร้นหรือทำเป็นว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นภายในกลุ่ม

6. การตัดสินใจทุกอย่างควรเป็นมติเอกฉันท์ที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกไม่ควรใช้วิธีโหวตขอความเห็นจากสมาชิกกลุ่มใหญ่เพราะแสดงว่ามีบางคนที่ยังไม่เห็นด้วยกับการกระทำของกลุ่ม

7. การวิพากษ์วิจารณ์ควรกระทำบ่อยครั้งตรงไปตรงมาแต่ควรอยู่ในลักษณะไม่รุนแรง

8. ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยไม่ว่าจะเป็นการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดหรือการปฏิบัติงานของกลุ่ม

9. เมื่อตกลงใจที่จะกระทำกิจกรรมใดสมาชิกจะรู้จักหน้าที่และยอมปฏิบัติตามเพื่อให้ถึงจุดประสงค์ของกลุ่ม

10. ผู้นำกลุ่มไม่เป็นผู้เผด็จการหรือยอมทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสถานการณ์สิ่งสำคัญคือมีสมาชิกในกลุ่มควรพยายามทำงานให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายไม่ใช่อยู่ที่ใครจะมาเป็นผู้นำผกผันเรื่อง(2542: 62 – 63)

สรุปได้ว่าลักษณะของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพจะต้องอยู่ภายในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและมีมติเป็นเอกฉันท์โดยผู้นำต้องมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย จะทำให้กลุ่มมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพได้และที่สำคัญที่สุดซึ่งจะทำให้กลุ่มดำเนินงานลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพคือการตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่มให้ชัดเจนจะต้องใช้การวางแผนทำงานเป็นขั้นแรกที่ตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและประเมินผลทบทวนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางแผนไว้

การเข้ากลุ่มของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาของParten. M.B(1932)ได้กล่าวถึงการเล่นทางสังคมแบ่งเป็น 6 ขั้นดังนี้

1. ระยะนิ่งเฉย (unoccupied Play) เด็กจะไม่เล่นกับสิ่งใดๆและไม่เล่นกับใคร
2. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) เด็กจะเล่นตามลำพังโดยไม่สนใจเด็กคนอื่น
3. การเล่นแบบเฝ้าดูผู้อื่นเล่น (Onlooker Play) เด็กจะเฝ้าดูและสังเกตการณ์เล่นของเด็กคนอื่น ๆ

4. การเล่นแบบคู่ขนาน (Parallel Play) เด็กจะเล่นตามลำพังแต่เด็กจะเล่นของเล่นและวิธีการเล่นคล้ายกันกับเด็กคนอื่น ๆ

5. การเล่นแบบเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (Associative Play) เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์เด็กคนอื่นบางที่อาจถามคำถามหรือเล่นวัสดุอุปกรณ์ร่วมกันแต่ไม่เล่นด้วยกัน

6. การเล่นแบบร่วมมือกัน (Cooperative Play) เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

เยาเวาเดชะคุปต์(2542:19) ได้กล่าวถึงการเล่นได้จำนวน 2 – 5 คนเด็กเริ่มรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้นเด็กในกลุ่มจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆและปรับพฤติกรรมของตนเองให้เล่นกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและมีความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมของตนเองสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมร่วมมือซึ่งเป็นพฤติกรรมชอบสังคมก่อให้เกิดพัฒนาการด้านสังคมกับเด็กต่อไป

สรุปได้ว่าการเข้ากลุ่มของเด็กปฐมวัยในระยะแรกนั้นเป็นไปอย่างง่าย ๆ และเมื่อเด็กมีพัฒนาการและวุฒิภาวะมากขึ้นการรวมกลุ่มจะเป็นไปอย่างมีแบบแผนเด็กรู้จักบทบาทการรวมกลุ่มมากขึ้นและมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมก่อให้เกิดพัฒนาการด้านสังคมต่อไป

2.8 แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการศิลปะสร้างสรรค์

แนวทางในการจัดกิจกรรมกลุ่มสวณสุทธิเลิศคุณ (2542: 193 – 194) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดกลุ่มดังนี้

1. จัดกลุ่มโดยใช้สัญลักษณ์เช่นสัญลักษณ์แบบผักผลไม้หรือรูปสัตว์เป็นต้นครูจะเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่างๆให้มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กทุกคนถ้าต้องการให้มี 4 กลุ่มกลุ่มละ 5 คนครูจะต้องเตรียมกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่างๆดังนี้

ผัก : ผักชีผักกาดขาวพริกมะเขือผัก

ผลไม้ : แอปเปิ้ลส้มโอกล้วยสับปะรด

สัตว์ : แมวสุนัขกระต่ายม้าลิง

ดอกไม้ : ดอกกุหลาบดอกจำปาดอกมะลิดอกบานไม่รู้โรย

ครูจะนำกระดาษติดสัญลักษณ์รูปต่างๆเหล่านี้คว้าวางบนโต๊ะให้เด็กมาหยิบเองหรือครูแจกให้จากนั้นเด็กหยากกระดาษที่ติดสัญลักษณ์รูปต่างๆแล้วเข้ากลุ่มตามประเภทของสัญลักษณ์กลุ่มใดก็ได้ครบก่อนให้เป็นผู้เข้ากลุ่มก่อนและปรบมือให้

2. จัดกลุ่มโดยใช้ระบบตัวเลขเช่นถ้าต้องการจัดเป็น 2 กลุ่มก็ให้เด็กนับเรียง 1 – 2 ผู้ที่นับ 1 อยู่กลุ่มที่ 1 ผู้ที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 เป็นต้น

3. จัดกลุ่มตามสบายครูกำหนดจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มกลุ่มใดจัดได้ก่อนให้ยกมือขึ้นและจับมือกันไว้เด็กจะมีโอกาสเลือกเพื่อนเพื่อเข้าร่วมกลุ่มตามความสนใจและความพอใจของตนเองจากแนวทางการจัดกลุ่มดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นขั้นตอนการจัดกลุ่มง่าย ๆ สำหรับเด็กปฐมวัยเพราะไม่ยุ่งยากซับซ้อนให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกทั้งช่วยให้ฝึกทักษะการฟังทักษะการสังเกตทักษะการจำแนกการเปรียบเทียบและได้เรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ด้วยวิธีง่ายๆซึ่งการวางแผนในกิจกรรมแบบวางแผนปฏิบัติทบทวนให้เด็กร่วมกันคิดวางแผนกับครูหรือเพื่อนสามารถใช้สัญลักษณ์ต่างๆมาติดบนแผนภูมิเพื่อแสดงการวางแผนจะทำกิจกรรมในระดับปฐมวัยและปฏิบัติทบทวนตามแผนที่วางไว้แล้วทำให้จำได้ว่าจะทำอะไรบ้างเป็นวิธีการที่มีประโยชน์และเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมาก

ภรณ์คุรุทันะ (2540: 8) ได้กล่าวถึงการดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรคำนึงถึงการให้เด็กเป็นผู้คิดริเริ่มซึ่งอาจเริ่มขึ้นจากการวางแผนก่อนลงมือกระทำกิจกรรมขั้นทำกิจกรรมเด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จโดยเด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

สรุปได้ว่าแนวทางการจัดกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีสมาชิกประมาณ 5-7 คน และการดำเนินกิจกรรมควรให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มซึ่งอาจเริ่มจากการวางแผนก่อนลงมือทำกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์กับการสร้างลักษณะนิสัยเด็ก

วิรุณตั้งเจริญ (2535: 241 – 243) ได้กล่าวถึงศิลปะศึกษาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการแสดงออกในสังคมประชาธิปไตย
2. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านความคิดสร้างสรรค์
3. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านจินตนาการที่คนเราสร้างสรรค์ขึ้นมา
4. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านสุนทรียภาพ
5. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านความประณีต
6. สร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านการทำงาน

องค์การอินทรมพรรยและคนอื่นๆ (2542: 268 – 272) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยที่สามารถให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการกระทำด้านศิลปะได้แก่

1. การเป็นผู้นำในการทำงานโดยมุ่งให้เด็กได้ทำงานได้สำเร็จตามลำดับขั้นตอนในเวลาที่กำหนดด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะโดยมุ่งให้นักเรียนรู้จักแบ่งแยกเวลาเล่นและเวลาทำงานได้อย่างเหมาะสมให้รู้จักการรอโอกาสเช่นในการทำงานที่ต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกันหากเป็นเวลาที่นักเรียนต้องการใช้เครื่องมือชิ้นแต่เพื่อนกำลังใช้อยู่นักเรียนจะต้องรู้จักรอคอยโอกาสให้ผู้อื่นทำเสร็จก่อนไม่ควรยื้อแย่งเอามาทันทีหรือการรู้จักโอกาสที่เหมาะสมในการพูดไม่ควรแทรกขึ้นมาในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดอยู่
3. การเป็นผู้ที่กล้าพูดกล้าซักถามกล้าแสดงออกโดยมุ่งให้เด็กเป็นคนกล้าพูดกล้าซักถามกล้าตอบคำถามในสิ่งที่ตนคิดต้องการหรือเมื่อขอความช่วยเหลือจากคนอื่น
4. การเป็นผู้รู้จักสังเกตโดยมุ่งให้เด็กเป็นคนรู้จักช่างสังเกตเมื่อพบเห็นสิ่งใดก็พยายามสังเกตจะทำรูปภาพของสิ่งนั้นได้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานเช่นนักเรียนเคยเห็นช้างจากรูปภาพหรือประสบการณ์จริงก็สามารถบอกถึงลักษณะของช้างได้ว่าเป็นอย่างไร
5. การเป็นผู้รักความเป็นระเบียบความสวยงามและรักษาความสะอาดโดยมุ่งที่จะให้รู้จักการกระทำสิ่งที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามเช่น
 - 5.1 การเข้าแถวหยิบอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้
 - 5.2 การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าไม่ทำให้สกปรก

5.3 รู้จักทำผลงานให้สะอาดเครื่องมือเครื่องใช้โดยนำไปล้างเช็ดและเก็บคืนเข้าที่เดิม ภายหลังเสร็จแล้ว

6. การรู้จักรักของใช้ทั้งที่เป็นของส่วนตัวและส่วนรวมโดยมุ่งปลูกฝังให้เด็กเห็นความสำคัญของสิ่งของเครื่องใช้เป็นส่วนตัวและส่วนรวมโดยดูแลเอาใจใส่บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายให้เกิดความเสียหาย

7. การมีน้ำใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยมุ่งให้มีน้ำใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปันอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เป็นส่วนรวมก็ไม่หวงเก็บไว้คนเดียวมีน้ำใจในการช่วยเหลือของที่เป็นของตนเองและของส่วนรวม

8. การเป็นคนรู้จักประหยัดโดยมุ่งให้เด็กใช้อุปกรณ์และวัสดุในขนาดและจำนวนที่จำเป็นต่อรูปแบบของงาน

9. การเป็นผู้มีความรับผิดชอบโดยมุ่งให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยความอดทนและมานะพยายามมีความรับผิดชอบในการเก็บรักษาสิ่งของเครื่องใช้เครื่องเล่นที่นำมาใช้แล้วก็เก็บเข้าที่เดิมเมื่อเลิกกิจกรรมนั้นแล้วและรู้จักทำความสะอาดสถานที่ที่ตนปฏิบัติตามความสามารถและพัฒนาตามวัย

10. การเป็นผู้มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีหรือตนทำขึ้นโดยมุ่งให้เด็กเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นต่องานที่ตนทำขึ้นในการปลูกฝังให้เด็กเกิดความสนใจในงานศิลปะนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะให้เด็กควรมุ่งให้เด็กเกิดความพอใจและเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานนั้น

สรุปว่าจากที่นักการศึกษากล่าวมาข้างต้นพบว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมลักษณะนิสัยด้านต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ในเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมจึงจะมีการทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์มาส่งเสริมพฤติกรรมที่นอกเหนือจากการที่กล่าวมาข้างต้นเช่นพฤติกรรมความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สำคัญต่อการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและประสบผลสำเร็จในชีวิตและนำมาประกอบกิจกรรมต่างๆที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมความสัมพันธ์ทางสังคม

2.9 บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

เนื่องจากกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ที่เด็กแสดงออกมาในผลงานศิลปะเปรียบเทียบกับเครื่องจักรของโลกของเด็กการจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กจึงควรส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดตามจินตนาการและการทำงานอย่างอิสระครูจะต้องคำนึงถึงความสนใจและวิธีการแสดงออกของเด็กเป็นสำคัญเป็นผู้จัดเตรียมสื่อหรือเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทุกระดับความสามารถคอยสนับสนุนและให้กำลังใจช่วยเหลือให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของตนเองและพัฒนาความสามารถในทุกๆด้านอย่างเต็มที่ตามความถนัดความสนใจตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน (เลิศอนันทนะ. 2538: 134) วิธีการสอนกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กควรเน้นที่กระบวนการ (Process) มากกว่าการผลิต (Product) คือช่วงเวลาที่เด็กได้วาด

ได้เขียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยกันหรือคิดวิธีการใหม่ๆได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข สนุกสนานมีความสำคัญมากกว่าผลงานที่ผู้ใหญ่คาดหวังว่าจะต้องสวยงามเรียบร้อยและถูกต้องตามแบบอย่างเพราะการสร้างสรรคงานศิลปะของเด็กมักเป็นการลองผิดลองถูกและแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งสำเร็จซึ่งการแก้ปัญหานั้นอาจถูกหรือผิดบ้างแต่ด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กจะช่วยให้เด็กค่อยๆพัฒนาได้สำเร็จไปด้วยดี

ชัยณรงค์เจริญพานิชย์กุล(2535)ได้กล่าวถึงตามปกติการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่แยกตัวกิจกรรมออกมาอย่างเด่นชัดแต่จะ让孩子เลือกทำตามความสนใจเฉพาะตนหรือกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีครูเป็นพี่เลี้ยงหลายๆคนคอยช่วยดูแลกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมเดียวที่สามารถทำให้เด็กเล็กๆมีประสบการณ์ในการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดีดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรคำนึงถึงสิ่งดังต่อไปนี้

1. วางแผนล่วงหน้าตลอดเทอมว่าแต่ละสัปดาห์จะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรตามลำดับความยากง่ายของกลวิธีทำงานและความรู้โดยกำหนดจุดประสงค์และวิธีประเมินผลไว้ด้วยยิ่งดี

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สภาพห้องเรียนและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับแผนที่วางไว้

3. ระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมควรระลึกอยู่เสมอว่า

3.1 กิจกรรมที่จัดให้เน้นเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพียงพอหรือไม่

3.2 หลีกเลียงกิจกรรมที่让孩子ต้องทำแล้วมีผลงานเหมือนกันทั้งห้องโปรดจำไว้เสมอว่าการทำงานศิลปะสร้างสรรค์คือการแสดงออกทางการรับรู้เฉพาะตนและอย่าสอนหลักหรือทฤษฎีทางศิลปะใดๆทั้งสิ้น

3.3 พฤติกรรมการทำงานศิลปะของเด็กเล็กๆแต่ละคนไม่เหมือนกันบางคนชอบนั่งทำงานที่โต๊ะบางคนชอบนอนกับพื้นควรให้อิสระอย่างเต็มที่ถ้าเด็กทำงานด้วยความสุขห้องเรียนจะเจียบ

3.4 ให้ออกาสเด็กทำงานเป็นกลุ่มบ้างเพื่อฝึกประสบการณ์ทางสังคมให้แก่เขา

4. ให้ผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วยเช่นได้กำหนดเรื่องราวไว้ว่าสัปดาห์ต่อไปจะให้เด็กเขียนภาพเรื่องบ้านของฉันทก็ควรมีหนังสือหรือบันทึกสั้นๆให้ผู้ปกครองได้ช่วยกระตุ้นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ระหว่างที่เด็กอยู่ที่บ้านด้วยเพื่อจินตนาการอันกว้างไกลและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. มีป้ายนิเทศหรือตั้งแสดงผลงานทางศิลปะสร้างสรรค์ของห้องเรียนอย่างถาวรและสลับสับเปลี่ยนผลงานแสดงของเด็กอยู่เป็นประจำ

6. มีความเมตตาและหวังดีกับเด็กทุกคนโดยแสดงความรักและห่วงใยเด็กอยู่เสมอพยายามใช้คำพูดที่ไพเราะหรือกระตุ้นจินตนาการของเด็กะหว่างการทำงานอยู่เสมอ (พีระพงษ์กุลพศาล(2533: 214 – 216)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 15 – 16) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ในแต่ละวันควรจัดไม่น้อยกว่า 4 กิจกรรมและควรกำหนดให้เด็กทำได้อย่างน้อยวันละ 2 กิจกรรม

2. ในกรณีที่เด็กเลือกทำกิจกรรมเดียวเช่นปั้นทุกครั้งโดยไม่เลือกทำกิจกรรมอื่นเลยครูต้องหาวิธีจูงใจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอื่นให้ครบเพื่อเด็กจะได้พัฒนาได้ครบทุกด้าน

3. ขณะเด็กทำกิจกรรมครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อคอยให้คำปรึกษาเมื่อเด็กต้องการครูจะต้องไม่บอกหรือสั่งให้ทำตามความเห็นของครูและทำเหมือนกันทั้งสอง

4. ก่อนเรียนศิลปะในเรื่องใหม่ๆครูต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบก่อนทุกครั้งพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ

5. ชมเชยให้กำลังใจขณะทำงานหรือเมื่อทำสำเร็จคำชมเชยจะต้องมีความจริงพอสมควร

6. กระตุ้นให้เด็กคิดเมื่อพบปัญหาแทนการบอก

7. เมื่อเด็กทำงานเสร็จควรให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาดเป็นการพัฒนาภาษาและความคิดของเด็ก

8. ครูควรบันทึกวันที่และรายละเอียดของภาพที่ได้วาดเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลงาน

9. นำผลงานติดป้ายนิเทศเพื่อให้กำลังใจผลงานไม่จำเป็นต้องเป็นผลงานที่ดีที่สุดแต่ควรเป็นผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนกันไปเพราะผลงานบางชิ้นมีความหมายต่อเด็กมากจากที่กล่าวมาจะพบว่าการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะที่เป็นพื้นฐานชีวิตของการเรียนรู้ซึ่งผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กได้แก่ครูและกระบวนการในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กความพร้อมของทักษะพื้นฐานและความแตกต่างของบุคคลจึงจะช่วยให้การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จและสามารถพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานของเด็กโดยเฉพาะทักษะเกี่ยวกับกล้ามเนื้อเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาทำให้กล้ามเนื้อมีความแข็งแรงเคลื่อนไหวได้ดีจนสามารถส่งผลถึงพัฒนาการทุกด้านของเด็กได้

สรุปว่าตามปกติการจัดกิจกรรมการสอนศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่แยกตัวกิจกรรมออกมาอย่างเด่นชัดแต่จะให้เด็กเลือกทำเองตามความสนใจเฉพาะตนหรือกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีครูเป็นพี่เลี้ยงหลายๆคนคอยช่วยดูแลกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมเดียวที่สามารถทำให้เด็กเล็กๆมีประสบการณ์ในการทำงานสำเร็จได้เป็นอย่างดีดังนั้นการจัดกิจกรรมการสอนศิลปสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบกลุ่ม

งานวิจัยต่างประเทศ

แสตมป์ (Stapp. 1964: 52 – 58) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาของนักเรียนที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะพบว่าความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กันแต่นักเรียนที่เรียนศิลปะได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

วิลเลียม (William. 1971: 352 – 358) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มกับคะแนนของวิชาหมวดคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์สังคมศึกษาศิลปศึกษาและดนตรีผลปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปศึกษาและวิชาดนตรีมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

เคลลี (Kelley. 1986: 32 – A) ได้กล่าวถึงได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นเวลา 10 สัปดาห์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่าความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าก็เด็กสามารถกระทำได้ถ้าให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมีกิจกรรมที่หลากหลายโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เราควรสร้างการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กเพื่อที่จะเป็นนิสัยที่ติดตัวไปเมื่อเด็ก ๆ เหล่านี้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

งานวิจัยในประเทศ

สุทธิพรณัธระพงษ์ (2534: 74) ได้กล่าวถึง การศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ทำการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูมีส่วนร่วมและแบบครูไม่มีส่วนร่วมพบว่า 1) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มพบวก่อนและหลังการทดลองกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูมีส่วนร่วมและแบบครูไม่มีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการร่วมมือแตกต่างกันกับการทดลอง 2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูมีส่วนร่วมและแบบครูไม่มีส่วนร่วมมีพฤติกรรมการร่วมมือสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครูไม่มีส่วนร่วม

ชไมมนศรีสุรักษ์ (2540: 80) ได้กล่าวถึงการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผนปฏิบัติทบทวนและแบบปกติพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผนปฏิบัติทบทวนก่อนและหลังทดลองมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยหลังทดลองเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบปกติก่อนและหลังทดลองมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยหลังทดลองเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผนปฏิบัติทบทวนและแบบปกติมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันโดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผนปฏิบัติทบทวนมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าการที่จะสร้างการคิดวิจารณ์ของเด็ปฐมวัยให้เกิดขึ้นกับเด็กๆไม่ใช่เรื่องยากและก็สามารถกระทำได้ถ้าให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมีกิจกรรมที่หลากหลายโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เราควรสร้างการคิดวิจารณ์ของเด็ปฐมวัยเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กเพื่อที่จะเป็นนิสัยที่ติดตัวไปเมื่อเด็กๆเหล่านี้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้วิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) จับสลากกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้นักเรียนทั้งหมด 20 คน จากจำนวนเต็ม 40 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

เครื่องมือทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม จำนวน 24 แผน

เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็kpฐมวัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

1. ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับเด็กปฐมวัย และตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ปรัชญาการศึกษาของเด็กปฐมวัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปฐมวัยที่ต้องการให้เกิดกับเด็กปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลมาเป็นพื้นฐานของการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มได้แก่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, นิรมล ช่างวัฒนชัย (2541) เทคนิคการสอนศิลปะ ภาษา และวิทยาศาสตร์, นันทิยา น้อยจันทร์ (2549) การประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัย, ประภาพรพรณ สุวรรณสุข (2538) การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับ ปฐมวัย, พัชรี สอนแก้ว(2545)เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็ก ปฐมวัย, พัฒนา ชัชพงษ์ (2530)การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย, ภรณ์ คุรุรัตน์ (2538)เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้อย่างไร, เยาวพา เดชะคุปต์ (2540)การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก ปฐมวัย(2542) กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย, สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์(2538) แนวการจัด ประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (2553) การวัดและการประเมินใหม่: ปฐมวัย, สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2553) เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้และหลักสำคัญ (2550)ECED 901 การ วิจัยการศึกษาด้านปฐมวัย, ھرรษา นิลวิเชียร (2535)ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ, อโนชา ธิรธารง (2550)การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของเด็กปฐมวัย

3. จากการศึกษาเอกสาร หนังสือเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ผู้วิจัยทำการ คัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมแก่การคิดพิจารณาของเด็กรวมวัยให้เหมาะสมกับวัยและ ความสามารถของเด็ก

4. ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เป็นการ จัดกิจกรรมต่างๆ ที่จัดไว้ให้เด็กแต่ละ วันตามกระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มจำนวน 24 แผน

4.2 จุดประสงค์เป็นผลสัมฤทธิ์ที่แสดงถึงความสามารถเกี่ยวกับพื้นฐานทางการคิด วิเคราะห์ของเด็กรวมวัยในการปฏิบัติกิจกรรม จนบรรลุเป้าหมาย

4.3ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นนำเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีการสนทนา การร้องเพลง การเล่านิทานและ การ เล่นปริศนาคำทายกับเด็กเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำกิจกรรมและ ให้เด็กเกิดความพร้อมในการ ทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้นแล้วอธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำศิลปะว่ามีอะไรบ้าง แล้วให้เด็ก ๆออกมาหยิบ วัสดุอุปกรณ์ตามความสนใจ

ขั้นสอน

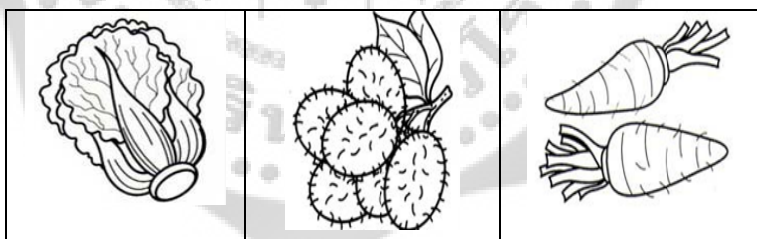
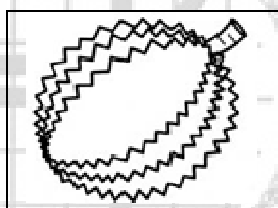
1. ให้เด็กนั่งตามกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อร่วมกันทำการวางแผนในการทำกิจกรรม กระตุ้น ให้เด็กมาทำกิจกรรม และเสริมแรงทางบวกขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมด้านการวิเคราะห์ ด้าน การใช้เหตุผลและด้านการสังเคราะห์

2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิจารณ์ญาณและแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยจากเอกสารดังนี้การคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ของสัญลักษณ์สีชนคำ (2544) การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมฝึกทักษะการคิดของพรเพ็ญศรีวิรัตน์ (2546) การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ของปริยานุชจุลพรหม (2547) ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นน้ำประกอบสื่อของรุ่งลาวัลย์ไชยสัตย์(2550) การคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละเลงสีด้วยนิ้วมือของจารุวรรณคงทวี (2551) การศึกษาและพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเป็นฐานของสุทธาภาโชติประดิษฐ์ (2551)

3. สร้างแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นแบบทดสอบข้อคำถามเชิงรูปภาพ 2 ชุดได้แก่ด้านการวิเคราะห์ด้านการใช้เหตุผลข้อคำถามเชิงภาษา 1 ชุดได้แก่ด้านการสังเคราะห์รวมมีแบบทดสอบทั้งสิ้น 2 ชุดซึ่งแต่ละด้านแบ่งออกได้ดังนี้

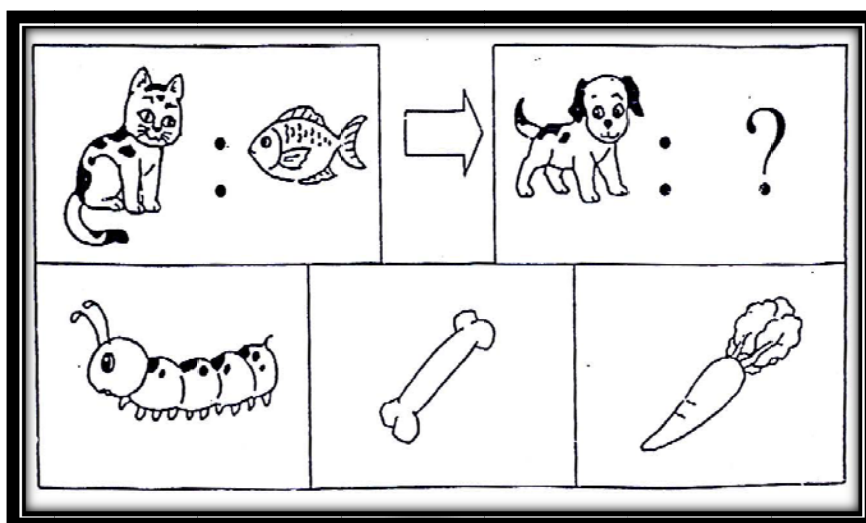
- ด้านการวิเคราะห์

ดังตัวอย่างจงกากบาท (X) ทับภาพที่อยู่กลุ่มเดียวกับภาพแรก

- ด้านการใช้เหตุผล

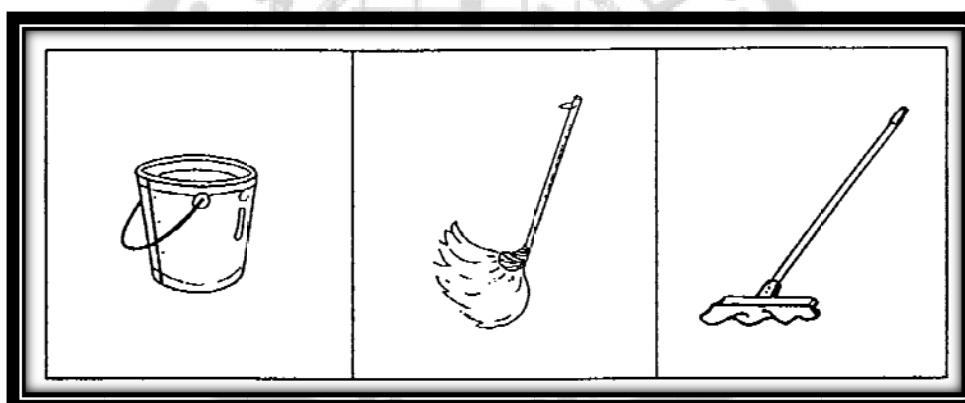
ดังตัวอย่างจงกากบาท (X) ทับภาพที่มีความสัมพันธ์เหมือนกับคู่แรก

- ด้านการสังเคราะห์

ให้กากบาท (X) ทับภาพที่เหมาะสมที่สุด

ถ้าเด็ก ๆ ต้องการทำความสะอาดห้องเรียน อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำเป็นอันดับแรก

4. สร้างคู่มือในการดำเนินการทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย

5. นำแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยและคู่มือดำเนินการทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานปฐมวัย จำนวน 45 ข้อและด้านการวัดผลการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ดังรายนามต่อไปนี้

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล กองศิลป์

อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร

5.2 อาจารย์เสกสรร มาตวังแสง

ครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนเทศบาล
วัดเนินสุทธาวาส(สุทธิพงษ์ประชานุกุล)
จังหวัดชลบุรี

5.3 อาจารย์กนิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตพัฒนากรุงเทพมหานคร

นำแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยที่ผ่าน การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาคัดเลือกและปรับแก้แบบประเมินบางส่วน และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 ได้จำนวน 45 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 – 1.00 และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเสนอแนะให้ปรับปรุงคำถามรูปภาพให้มีความถูกต้องเข้าใจง่าย และชัดเจน

6. ปรับปรุงแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยและคู่มือ ทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 20 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5-6 ปี โรงเรียนนันทวิทยาแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์คือตอบถูกให้ 1 คะแนนตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายที่อยู่ในช่วง .20 - .85 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - .52 ด้านละ 10 ข้อรวมเป็น 30 ข้อ

8. นำแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยในข้อ 7 มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 197) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับได้ .46 และค่าความเชื่อมั่นซึ่งมีค่าสูงเพียงพอในการนำมาใช้ศึกษาวิจัย และนำแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยที่ได้ตามตาราง 8 ไปจัดทำการประเมินต่อไป

วิธีดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (the One – Group Pretest)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อน	ทดลอง	หลัง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 แทนการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณ

X แทนการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

T_2 แทนการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณ

วิธีดำเนินการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาทีช่วงระหว่าง 10.00 – 10.30 น. รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยทำการทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยก่อนทดลอง (Pretest) จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์และเก็บคะแนนไว้เป็นหลักฐาน
3. ผู้วิจัยทำการทดลองการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มในช่วงกิจกรรมตามวันเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ตาราง 2 ตารางกิจกรรมการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

สัปดาห์ที่	วัน	หน่วย	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
1	วันจันทร์	หน่วยน้ำ	เมลิ็ดพีชสร้างภาพ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนกบอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกเมลิ็ดพีชที่จะมาสร้างเป็นภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานเมลิ็ดพีชสร้างภาพและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		รูปทรงแปลงกาย	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกรูปทรงที่จะมาสร้างเป็นภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานรูปทรงแปลงกายและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		ช่องหลากสีสรร	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงในช่องได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานช่องหลากสีสรรและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
2	วันจันทร์	หน่วยครอบครัว แสนสุข	หินสวยด้วยมือเรา	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงบนก้อนหินได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานหินสวยด้วยมือเราและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ปั้นขยำตามใจ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานปั้นขยำตามใจและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		บ้านของหนู	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกขนาดกล่องที่จะมาสร้างบ้านได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานบ้านของหนูและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	หน่วย	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
3	วันจันทร์	หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ	กระถางดอกไม้	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกกลองนมที่จะทำกระถางต้นไม้ได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานกระถางดอกไม้และตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		สายสร้อยร้อยปัด	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาดของลูกปัดที่จะร้อยสร้อยลูกปัดได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานสายสร้อยร้อยปัดและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		ลีลาบาติก	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงบนผ้าได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานลีลาบาติกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
4	วันจันทร์	หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา	ไม้ไอศกรีมหรรษา	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานไม้ไอศกรีมหรรษาและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		กลองจ๊วพิเศษ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกขนาดของกลองที่จะนำมาทำกลองจ๊วได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานกลองจ๊วพิเศษและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		ละเลงสีด้วยนิ้วมือ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงบนกระดาษได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานละเลงสีด้วยนิ้วมือและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	หน่วย	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
5	วันจันทร์	หน่วยสัตว์น่ารัก	เปเปอร์มาเช่	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานหินสวยด้วยมือเราและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ร่มชูชีพช่วยชีวิต	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกถุงแบบใดจึงจะสามารถลอยในอากาศได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานร่มชูชีพช่วยชีวิตและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		ปะติดคิดสร้าง	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกกระดาษสีที่จะมาติดลงในกระเพื่อมให้เป็นรูปภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานปะติดคิดสร้างและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
6	วันจันทร์	หน่วยยานพาหนะ	รถยนต์แสนสนุก	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกขนาดของกล่องนมที่จะมาประกอบเป็นรถยนต์เช่นกล่องเล็กอาจจะเป็นรถเล็กและด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานรถยนต์แสนสนุกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ต่อเสริมเต็มสวย	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงของกระดาษที่จะมาต่อเติมได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานต่อเสริมเต็มสวยและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		พับ พับ มหาสนุก	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงของกระดาษที่จะมาพับเป็นรูปต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานพับ พับ มหาสนุกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	หน่วย	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
7	วันจันทร์	หน่วยเครื่องแต่งกาย	ทำไรโซ่ประดับ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงที่จะมาร้อยเป็นทำไรโซ่ได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานทำไรโซ่ประดับและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		สายสร้อยร้อยปัดใจ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงที่จะมาร้อยเป็นสร้อยได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานสายสร้อยร้อยปัดใจและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		สวนดอกไม้แสนงาม	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานสวนดอกไม้แสนงามและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
8	วันจันทร์	หน่วยผลไม้	เปเปอร์มาเซ่ผลไม้	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลจากที่กระดาษเมื่อนำไปแช่น้ำแล้วสามารถนำมาปั้นได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานเปเปอร์มาเซ่ผลไม้และตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ผลไม้แสนอร่อย	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานผลไม้แสนอร่อยและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		พิมพ์ภาพตามเศษ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกเศษวัสดุที่จะมาพิมพ์ลงบนกระดาษได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานพิมพ์ภาพตามเศษและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

หมายเหตุ

การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบกลุ่มนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักการทำงานร่วมกันด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพ การปั้น การพิมพ์ภาพ การฉีก การตัดปะ การเล่นสีน้ำ ฯลฯ เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือก คิดและรู้จักการวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มที่ได้ตกลงกันไว้ ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการใช้เหตุผลและด้านการสังเคราะห์ ทั้งนี้ ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนรู้

สื่อและอุปกรณ์

1. กิจกรรม วาดภาพพระบายสี ได้แก่ สีเทียน สีชอล์ค สีน้ำ สีไม้ สีฝุ่น พู่กัน กระดาษขาว 100 ปอนด์ กระดาษ A4 จานผสมสี
2. กิจกรรมปั้น ได้แก่ ดินน้ำมัน แป้งสาลี แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น กระดาษปั้น
3. กิจกรรมฉีก ตัด ปะ ได้แก่ กระดาษสี นิตยสาร เมล็ดพืช ทรายสี เกลีสปา กาว ไกรกรวัสดุจากธรรมชาติ กระดาษขาว 100 ปอนด์กระดาษ A4
4. กิจกรรมประดิษฐ์ ได้แก่ กระดาษสี กาว จานกระดาษ ดอกไม้แห้ง ไม้ไอศกรีม ช้อนพลาสติก หลอดกาแฟ ไหมพรม กรรไกร สีเทียน
5. กิจกรรมเล่นสีน้ำ ได้แก่ หลอดกาแฟ สบู่ ฟองน้ำ วัสดุธรรมชาติ สีน้ำ สีโปสเตอร์ กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษขาว 100 ปอนด์ กระดาษ A4
6. วัสดุอื่นๆ ได้แก่ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ ผ้าปูโต๊ะ ภาชนะที่ใส่สี

หมายเหตุ

สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ควรมีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก เช่น ขนาดของสีเทียน กรรไกรปลายมน พู่กัน มีขนาดที่เหมาะสม สะดวกกับการหยิบใช้งาน และมีความปลอดภัยต่อเด็กทุกคน

4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ผู้วิจัยทำการทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณหลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบที่ใช้ก่อนในการทดลองครั้งแรก แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนนและนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานสรุปผลการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์และหาคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ร้อยละเพื่อศึกษาระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย(Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เพื่อศึกษาการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้สูตร t - test for dependentsamples(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์.2521: 99)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1.หาค่าเฉลี่ย(Mean) โดยคำนวณจากสูตร(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์.2521:36)ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
 $\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งกลุ่ม
 N แทน จำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง

- 2.หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)คำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์.2521:55)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

N แทนจำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งกลุ่ม

$\sum X^2$ แทนผลรวมของกำลังสองของคะแนนเด็กปฐมวัย

แต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยคำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2545:179)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบแต่ละข้อกับ

จุดประสงค์การเรียนรู้ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทนผลเรียนของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

4. คำนวณค่าความยากของแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย (Difficulty) ของข้อสอบโดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2526:89)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทนค่าความยากง่าย

R แทนจำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก

N แทนจำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

5. คำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิเคราะห์สหพันธ์แบบพอยต์ไบซีเรียล (Point Biserial Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2521:258) โดยใช้สูตร

$$r_{pbis} = \frac{M_p - M_q}{S_t} \sqrt{pq}$$

เมื่อ r_{pbis} แทนค่าอำนาจจำแนกสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยต์ไบซีเรียล

M_p แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมในกลุ่มตอบถูก

M_q แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมในกลุ่มตอบผิด

S_t แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

p แทนสัดส่วนของคนตอบถูก

q แทน 1-p (สัดส่วนของคนตอบผิด)

6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใช้วิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Recharadson) โดยคำนวณจากสูตร KR - 20 (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2521:291)ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทนความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด

n แทนจำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด

p แทนสัดส่วนของผู้ตอบถูกหรือความยากในแต่ละข้อ

q แทนสัดส่วนของคนที่ทำผิดซึ่งเท่ากับ 1-p

s_t^2 แทนคะแนนความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของ
เครื่องมือวัด

7. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐานเปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent Sample (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.2521:99)ดังนี้

$$t = \frac{\bar{D}}{S_D}$$

$$\text{เมื่อ } S_D = \frac{S_D}{\sqrt{N}}$$

เมื่อ t แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

D แทนคะแนนความแตกต่าง

N แทนจำนวนข้อ

$\bar{D}$ แทนค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง

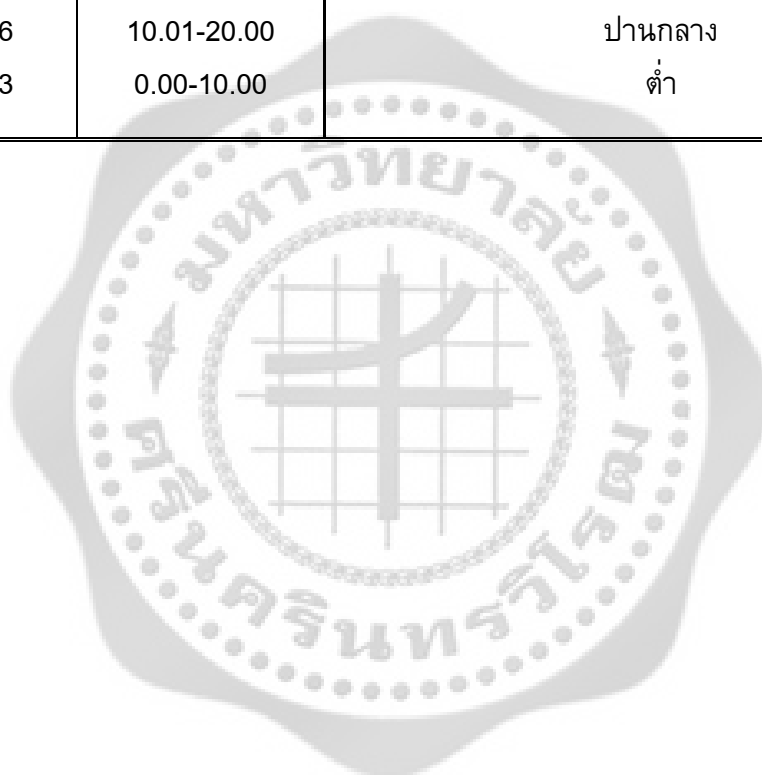
S_D แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

8.การแปลผลระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัย

การแปลผลระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กรุ่นวัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดการแปลผลในภาพรวมและจำแนกรายด้านโดยแบ่งระดับการคิดวิจารณ์เป็น 3 ระดับคือสูง ปานกลาง และต่ำที่สุดดังต่อไปนี้

ตาราง 3 การแปลผลระดับการคิดวิจารณ์ในภาพรวม

ช่วงคะแนนเฉลี่ย		ระดับการคิดวิจารณ์
รายด้าน	รวมทุกด้าน	
6.67-10.00	20.01- 30.00	สูง
3.34-6.66	10.01-20.00	ปานกลาง
0.00-3.33	0.00-10.00	ต่ำ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	คะแนนเต็ม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\bar{D}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
p	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาระดับคะแนนการคิดวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนการคิดวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกเป็นรายเรื่อง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ระดับคะแนนการคิดวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบทดสอบการคิดวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าเฉลี่ย โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์การใช้เหตุผลและการสังเคราะห์ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้จะใช้เป็นค่าบ่งชี้ระดับการคิดวิจารณญาณของเด็กปฐมวัย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายรายด้านและรวมดังนี้

ตาราง4ระดับการคิดวิจารณ์

ช่วงคะแนนเฉลี่ย		ระดับการคิดวิจารณ์
รายด้าน	รวมทุกด้าน	
6.67 – 10.00	20.01 – 30.00	สูง
3.34 – 6.66	10.01 – 20.00	ปานกลาง
0.00 – 3.33	0.00 – 10.00	ต่ำ

ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง5

ตาราง5ค่าสถิติแสดงระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

การคิด วิจารณ์	N	K	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
			$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การวิเคราะห์	20	10	4.95	1.64	ปานกลาง	8.95	0.94	สูง
2. การใช้เหตุผล	20	10	6.00	1.12	ปานกลาง	8.30	1.13	สูง
3. การสังเคราะห์	20	10	4.55	1.36	ปานกลาง	8.15	1.09	สูง
รวม	20	30	15.50	1.478	ปานกลาง	25.40	1.90	สูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง5พบว่า

ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีระดับการคิดวิจารณ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.50 คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีค่าเฉลี่ยดังนี้คือ ด้านการวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้เหตุผล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสังเคราะห์ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีระดับการคิดวิจารณ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.40 คะแนนอยู่ในระดับสูง และรายด้านมีค่าเฉลี่ยดังนี้คือ ด้านการวิเคราะห์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.95 คะแนนอยู่ในระดับสูง ด้านการใช้เหตุผล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.30 คะแนนอยู่ในระดับสูง ด้านการสังเคราะห์ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.15คะแนนอยู่ในระดับสูง

แสดงว่าก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีระดับการคิดวิจารณ์โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางและหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีระดับการคิดวิจารณ์โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยโดยรวม และแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนคะแนนการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยจำนวน 20 คนที่ได้จากการทดสอบทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง และทดสอบความแตกต่างเฉลี่ยว่ามีความแตกต่างมากน้อยเพียงใด โดยใช้สถิติ t-test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

การคิดวิจารณ์	$\bar{D}$	S_D	t	df	p	แปลผล
ด้านที่ 1. การวิเคราะห์	4.00	.35	11.49**	19	0.00	มีนัยสำคัญ
ด้านที่ 2. การใช้เหตุผล	2.30	.23	9.97**	19	0.00	มีนัยสำคัญ
ด้านที่ 3. การสังเคราะห์	3.60	.32	11.26**	19	0.00	มีนัยสำคัญ
โดยรวม	9.90	.41	24.16**	19	0.00	มีนัยสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

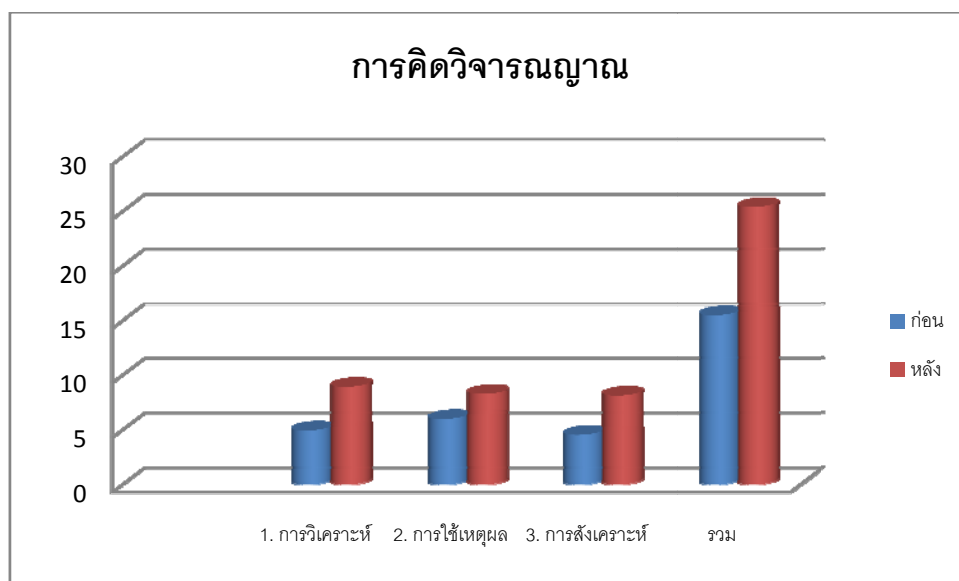
หลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีคะแนนการคิดวิจารณ์โดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง 9.90 คะแนนและจากการทดสอบได้ค่า $t = 24.16$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เด็กปฐมวัยมีคะแนนการคิดวิจารณ์ด้านการวิเคราะห์ด้านการใช้เหตุผลและด้านการสังเคราะห์ทุกด้านเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม โดยมีเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.00, 2.30, 3.60 คะแนนตามลำดับ และจากการทดสอบได้ค่า $t = 11.49$, $p = 0.00$, $t = 9.97$, $p = 0.00$, และ $t = 11.26$, $p = 0.00$, ตามลำดับซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

แสดงว่า การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยคะแนนการคิดวิจารณ์โดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างชัดเจน

ตอนที่ 3 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการคิดวิจรรย์ณของเด็กรปฐมวัยแยกเป็น ราย
ด้าน ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ในการเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิจรรย์ณของเด็กรปฐมวัย ก่อนและหลังที่ได้รับการ
จัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มในตาราง.. เพื่อให้สอดคล้องกับการนำเสนอในตาราง..ผู้วิจัย
จึงได้นำเสนอเป็นแผนภูมิภาพดังแสดงตามภาพประกอบ2

ภาพประกอบ2แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการคิดวิจรรย์ณของเด็กรปฐมวัย จำแนกเป็นราย
ด้านและโดยรวม ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่า การคิดวิจรรย์ณของเด็กรปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มในภาพรวมและจำแนกรายด้านคือด้านการวิเคราะห์ด้านการใช้เหตุผลด้านการสังเคราะห์และเพื่อเปรียบเทียบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือเด็กปฐมวัยชาย – หญิงอายุระหว่าง 5 – 6 ปีซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ถ.รัชดาภิเษก แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple randomSampling) จับสลากกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้นักเรียนทั้งหมด 20 คน จากจำนวนเต็ม 40 คนเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรจัดกระทำได้แก่การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มและตัวแปรตามได้แก่การคิดวิจารณ์การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มและแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัยโดยผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่าง 1 สัปดาห์ก่อนการทดลองจากนั้นทำการทดสอบเพื่อวัดการคิดวิจารณ์ก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการทดลองด้วยตนเองจำนวน 8 สัปดาห์เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์นำแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยมาทดสอบอีกครั้งและนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

หลังจากที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม มีการคิดวิจารณ์ดังนี้

1. ระดับการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มโดยรวมมีการคิดวิจารณ์อยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.40 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น มีการคิดวิจารณ์อยู่ในระดับสูงเท่ากัน คือด้านการวิเคราะห์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.95 คะแนน ด้านการใช้เหตุผลมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.30 คะแนนและด้านการสังเคราะห์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.15 คะแนน

2. การคิดวิจารณ์ของเด็กรวมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มโดยภาพรวม พบว่าเด็กรวมวัยมีการคิดวิจารณ์สูงขึ้นมีค่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.90 คะแนนและจากการทดสอบได้ค่า $t = 24.16$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เด็กรวมวัยมีด้านการวิเคราะห์สูงขึ้นมีค่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 คะแนนด้านการใช้เหตุผลสูงขึ้นมีค่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 คะแนน และด้านการสังเคราะห์สูงขึ้นมีค่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 คะแนน ซึ่งทุกด้านสูงกว่าก่อนการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการทดลองพบว่าเด็กรวมวัยมีการคิดวิจารณ์ทั้งในภาพรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มช่วยส่งเสริมการคิดวิจารณ์ของเด็กรวมวัยให้พัฒนาอยู่ในระดับที่ดีขึ้นทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การที่เด็กรวมวัยมีการคิดวิจารณ์สูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเองเด็กได้สำรวจวัสดุอุปกรณ์จำแนกบอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ตามลักษณะและคุณสมบัติการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มจะเน้นการปฏิบัติทดลองรูปแบบกิจกรรมเนื้อหาสอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะในการเรียนรู้ของเด็กเป็นการจัดประสบการณ์ตรงที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัสดุสิ่งของเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้เด็กมีโอกาสได้ฟังสังเกตคิดใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งเด็กสามารถเรียนรู้ได้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเคลื่อนไหวสำรวจเล่นสังเกตสืบค้นทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองในขณะที่เด็กทำการทดลองจะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและค้นหาเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงระหว่างการทดลองที่เกิดขึ้นซึ่งได้จากการสังเกตและประสบการณ์เดิมของเด็กเองแล้วเด็กร่วมกันสรุปผลการทดลองที่เกิดขึ้นเด็กช่วยกันคิดและหาข้อสรุปที่ได้จากการสังเกตผลการทดลองอย่างมีเหตุมีผลตามความเข้าใจของตนทำให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญาหรือความคิดโดยครูจะใช้คำถามเชื่อมโยงจากกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิดรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมให้เกิดการวิเคราะห์การใช้เหตุผล และการสังเคราะห์ตัวกิจกรรมนั้นจะเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้เด็กสังเกตรับรู้ทำให้เด็กมีโอกาสฝึกคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้กระทำลงไปการฝึกให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสามารถพัฒนาให้เด็กคิดระดับสูงได้และในการคิดจะต้องให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเด็กจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาการคิดในระดับสูงต่อไปซึ่งสอดคล้องกับภรณ์คุรุรัตน์ (2536: 24) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

โดยที่เด็กได้มีโอกาสสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีทักษะในการช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสรับรู้ และเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นความคิดอันเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและกัลยาณัตติผลชั่ว (2551: 32-35) ที่กล่าวว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีจากการสัมผัสหยาบจับหรือได้จากประสบการณ์ที่เด็กได้ทำ กิจกรรมและเรียนรู้จากการสัมผัสจากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงในตัววัสดุโดยเฉพาะเด็กเล็ก ต้องการสัมผัสด้านต่างๆ ในการสังเกตค้นคว้าทดลองลงมือด้วยตนเองและเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับมาเข้าด้วยกันทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการคิดการวางแผนและตัดสินใจในระหว่างปฏิบัติ กิจกรรมและสอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget) ที่กล่าวไว้ว่าเด็กในช่วงอายุ 4 – 7 ปีขั้นนี้เด็กจะเกิด ความคิดรวบยอดกับสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ดีขึ้นรู้จักแยกแยะประเภทและรู้จักชิ้นส่วนของวัตถุและ สามารถใช้เหตุผลมาสรุปแก้ปัญหาโดยไม่ต้องวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนการคิดเชิงเหตุผลขึ้นอยู่กับสิ่งที่เด็กรับรู้หรือสัมผัสจากภายนอกเด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุดโดยการมีปฏิสัมพันธ์ทาง กายภาพกับวัตถุเหล่านั้นโดยตรงทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะต่างๆ รวมทั้งพัฒนาการด้านการคิด (พรณีช.เจนจิต. 2538: 87-89) เช่นเดียวกันกับบรูเนอร์ (Bruner) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า เด็กจะเกิดความคิดได้ต้องเริ่มจากการลงมือกระทำกระทำจะทำให้เด็กค่อยๆ เกิดความคิดสร้าง จินตนาการและสร้างภาพในสิ่งที่ป็นนามธรรมได้ (ประพันธ์ศิริสู่เสารัจ. 2541: 12; อ้างอิงจาก Bruner. n.d.) และเด็กจะเกิดการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การที่จะส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการคิดพิจารณาญาณควรให้เด็กทำกิจกรรมที่ได้ใช้ ความคิดได้แก้ปัญหาต่างๆ ได้สังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัวเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหา คำตอบข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับเยาวยพรณทิมทอง (2535: 85-86) ที่ศึกษา การพัฒนาสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่าเกมที่ครูนำสื่อ วัสดุอุปกรณ์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนจะทำให้เด็กเกิดทักษะในการเรียนรู้เด็กสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันทุกโอกาสทุกกรณีทุกเรื่องเช่นทักษะการสังเกตไม่ว่าเด็กจะเรียนคณิตศาสตร์ภาษา วิทยาศาสตร์เด็กต้องใช้การสังเกตการจำแนกเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของวัสดุอุปกรณ์ และสรุปผลการทดลองได้ตามความเข้าใจของตนเองจึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มมีการคิดพิจารณาญาณในภาพรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัด กิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับการคิดพิจารณาญาณ ของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองโดยมีระดับการคิดพิจารณาญาณสูงขึ้นทุกด้านดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์ก่อนการทดลองมีการคิดพิจารณาญาณด้านการวิเคราะห์อยู่ในระดับ ปานกลางมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 คะแนน หลังการทดลองอยู่ในระดับสูงมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.95 คะแนน แสดงว่าในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มช่วยพัฒนาการคิด พิจารณาญาณด้านการวิเคราะห์ได้ลักษณะของกิจกรรมจะส่งเสริมให้เด็กจำแนกความเหมือนความ แตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมฝึกการเปรียบเทียบลักษณะรูปร่างคุณสมบัติของวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น กิจกรรมประดิษฐ์หุ่นยนต์จากวัสดุประเภทกล่อง เด็กรู้สึกตื่นเต้นมาก เมื่อเด็กๆ ได้รวมกลุ่มทำกิจกรรมสังเกตวัสดุที่นำมาใช้ในการทำหุ่นยนต์ว่ามีรูปทรงอย่างไรสังเกตลักษณะ

ความแตกต่างของขนาดและชนิดของกล่องสังเกตจุดเชื่อมต่อยึดติดในแต่ละส่วน และเมื่อทำกิจกรรมประดิษฐ์หุ่นยนต์เด็กจะพูดคุยกันถึงรูปร่างหุ่นยนต์ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ครูมีส่วนช่วยเสริม แนะนำกระตุ้น และอาจช่วยสรุปความคิดเห็นในกลุ่มส่งผลให้เด็กมีการฝึกการสังเกต และคิดเชื่อมโยงโครงสร้างของหุ่นยนต์ หัวลำตัว แขน และขาว่าน่าจะมีวัสดุอะไรมาใช้ในการประดิษฐ์และยึดติดอย่างไรจึงมีความเหมาะสมเด็กมีการแยกแยะชิ้นส่วนอย่างเหมาะสมโดยเรียงลำดับกล่องตามขนาดของร่างกายซึ่งเด็กได้รับจากประสบการณ์เดิม เช่น กล่องที่มีขนาดใหญ่นำมาทำเป็นลำตัว กล่องที่มีขนาดยาวนำมาต่อเป็นส่วนแขนและขา โดยใช้เชือกไหมพรมและกระดาษกาวสองหน้าทำการยึดต่อ เด็กมีการแก้ไขปัญหาในส่วนหัวของหุ่นยนต์ โดยไม่มีขนาดกล่องที่เหมาะสมจึงนำกล่องยาวมาตัดแบ่งเป็นขนาดสี่เหลี่ยมจัตุรัส เพื่อแก้ปัญหาลำตัวที่เด็กมีการคิดพิจารณาญาณด้านการวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากก่อนทำกิจกรรมเด็กมีจินตนาการจากประสบการณ์เดิมมีความรู้ด้านวัสดุ มีทักษะด้านการประดิษฐ์ ที่แตกต่างกันขณะทำกิจกรรมเด็กมีการสังเกตความแตกต่างของอุปกรณ์ได้ลงมือปฏิบัติหยาบจับสัมผัสวัสดุอุปกรณ์ต่างๆด้วยตนเองรู้จักการจำแนกแยกแยะเปรียบเทียบวัสดุอุปกรณ์ และมีการคิดออกแบบวิธีการยึดติดด้วยการใช้วัสดุชนิดต่างๆ สังเกตและเลือกวัสดุเชื่อมต่อที่มีความเหมาะสม เช่น กาว กระดาษกาว เชือกไหมพรมมีการออกแบบหุ่นยนต์โดยเชื่อมโยงกับจินตนาการจากประสบการณ์เดิมของเด็กแต่ละคน เนื่องจากเด็กมีความขัดแย้งทางความคิด ครูจึงมีหน้าที่สรุปความคิดในการออกแบบคอยให้คำแนะนำและจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้จึงส่งผลให้เด็กเกิดการคิดวิเคราะห์ในขณะที่เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม ประกอบกับการใช้คำถามของครูเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิดซึ่งสอดคล้องกับบลูม (Bloom, 1956; Citing Huitt, 2004) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นความสามารถที่เด็กจะต้องจำแนกความแตกต่างแบ่งประเภทความสัมพันธ์คาดคะเนตั้งสมมุติฐานการจัดระบบหลักเกณฑ์โครงสร้างของคำถามหรือการบรรยายความสามารถในการระบุและเลือกที่เกี่ยวข้องได้โดยเด็กจะหาคำตอบจากการตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิสูจน์การแยกแยะและสอดคล้องกับต้นสนี่นัตรคุปต์และอุษาชชาติ (2545: 92 – 98) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นความสามารถที่จะแยกแยะหรือย่อยข้อมูลออกเป็นส่วนที่ทำให้เข้าใจง่ายสามารถถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลได้โดยเข้าใจหลักการและประโยชน์ที่จะนำมาใช้ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มซึ่งเด็กได้จำแนกความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมฝึกการเปรียบเทียบลักษณะรูปร่างคุณสมบัติของวัสดุอุปกรณ์ส่งผลให้ระดับการคิดพิจารณาญาณด้านการวิเคราะห์สูงขึ้น

2. ด้านการใช้เหตุผลก่อนการทดลองมีการคิดพิจารณาญาณด้านการใช้เหตุผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 คะแนน หลังการทดลองอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.30 คะแนน แสดงว่าในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ช่วยพัฒนาการคิดพิจารณาญาณด้านการใช้เหตุผลได้ลักษณะของกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในระหว่างทำกิจกรรมโดยครูใช้คำถามในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้ค้นหาเหตุผลที่ได้จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงเช่นกิจกรรมเป

เปอร์มาเซ่เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงสีและสภาพของกระดาษหนังสือพิมพ์ที่แช่ในน้ำว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรโดยมีการสังเกตและพูดขณะทำกิจกรรมว่า “ควรใช้กาผสมน้ำก่อนใส่กระดาษหนังสือพิมพ์ลงไป” หลังจากนั้นเด็กทากาวลงไปจะทำให้หนังสือพิมพ์เหนียว ทำให้สามารถนำมาม้วนเป็นรูปทรงได้กิจกรรมประดิษฐ์หุ่นยนต์เด็กสังเกตขนาดแตกต่างกันของกล่องนม และเชื่อมโยงกับส่วนประกอบต่างๆของหุ่นยนต์มีการสังเกตและพูดขณะทำกิจกรรมว่า “เอากล่องใหญ่ไว้ด้านล่าง” กล่องนมใหญ่ควรนำมาทำเป็นขาและลำตัวเพราะจะได้ตั้งยืนได้โดยไม่ล้ม โดยเด็กได้ให้เหตุผลในการนำกล่องนมที่มีขนาดใหญ่มาใช้เป็นส่วนประกอบของตัวและขาเพราะกล่องนมขนาดใหญ่มีความแข็งแรงทนสามารถรับน้ำหนักได้ และนำกล่องขนาดเล็กมาใช้เป็นส่วนประกอบของแขนซึ่งในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มทำให้เด็กได้ค้นหาเหตุผลโดยอาศัยประสบการณ์เดิมของเด็กและประสบการณ์ใหม่ขณะทำกิจกรรม ซึ่งคำแนะนำของครูเป็นส่วนช่วยกระตุ้นในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นซึ่งสาเหตุที่เด็กมีการคิดพิจารณาญาณด้านการใช้เหตุผลเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้สังเกตเรียนรู้คิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับเหตุผลในขณะที่ทำกิจกรรม เด็กมีการคิดให้เหตุผลเชื่อมโยงกับทักษะพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น ด้านศิลปะในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสีด้านวิทยาศาสตร์ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างด้านคณิตศาสตร์เรื่องรูปทรงและขนาดของกล่องด้านทางสังคมเรื่องการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม การตกลงร่วมกันขณะทำกิจกรรมการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาขณะทำกิจกรรมโดยครูมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยกระตุ้น ช่วยให้ข้อสรุปขณะเด็กๆแสดงความคิดเห็นซึ่งสอดคล้องกับเพียเจต์(สิริมาภิญญโณนันตพงษ์, 2545: 36-37) ที่กล่าวว่าเด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยซึมซาบประสบการณ์ (Assimilation) และปรับโครงสร้างสติปัญญา(Accommodation) ตามสภาพเพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิดความเข้าใจและสอดคล้องกับสัทธาภาโชติประดิษฐ์ (2551: 124) ที่ศึกษาและพัฒนาการคิดพิจารณาญาณของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเป็นฐานผลการวิจัยพบว่าการใช้เหตุผลคือการคิดอย่างรอบคอบเป็นการคิดย้อนกลับจนกระทั่งได้รับคำตอบที่มีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับหลักการตามวัยความสามารถของเด็กปฐมวัยในด้านนี้เป็นการประมวลความคิดระหว่างความคิดตามประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่และใช้เหตุผลมาเป็นตัวเชื่อมการคิดอย่างรอบคอบคิดย้อนกลับโดยผู้ใหญ่ใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดกระบวนการคิดและตรวจสอบความคิดตามเหตุผลของตนเองที่ละขั้นตอนจนได้คำตอบที่พอใจและมีความเป็นไปได้มากที่สุดดังนั้นในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เด็กได้การบอกเหตุผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสมเหตุสมผลที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงส่งผลให้ระดับการคิดพิจารณาญาณด้านการใช้เหตุผลสูงขึ้น

3. ด้านการสังเคราะห์ก่อนการทดลองมีการคิดพิจารณาญาณด้านการสังเคราะห์อยู่ในระดับปานกลางมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ4.55 แต่หลังการทดลองอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.15 คะแนน แสดงว่าในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มช่วยพัฒนาการคิดพิจารณาญาณด้านการสังเคราะห์ด้วยลักษณะของกิจกรรมเด็กสามารถรับประสบการณ์ตรงด้านการสังเคราะห์

ระหว่างทำกิจกรรมผ่านข้อมูลด้านต่างๆ เช่น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จินตนาการ การใช้เหตุผล การสังเกต การวิเคราะห์ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน เช่นกิจกรรมเมล็ดพืชสร้างภาพเลือกวัสดุโดยตนเองประกอบต่างๆการเลือกเมล็ดพืช การเลือกสี การเลือกขนาดรูปร่าง การจัดองค์ประกอบ ให้ตรงกับจินตนาการและลงกระดาษตามที่จัดไว้โดยมีกำหนดและหาข้อสรุปรูปภาพของงานจากจินตนาการเรื่องราว และประสบการณ์ตรง เป็นต้นโดยจากบันทึกคำพูดเด็ก พบว่าระหว่างทำกิจกรรมเด็กมีการตกลงชิ้นงานโดยมีการแสดงความคิดเห็นและสรุปผลในกลุ่มเช่น “กลุ่มเราจะทำเป็นรูปโรงเรียน”โดยมีครูช่วยสรุปซึ่งสาเหตุที่เด็กมีการคิดวิจารณ์งานด้านการสังเคราะห์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนความคิด มีการเสนอแนะแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งเก่าและใหม่ มีการวิเคราะห์เพื่อให้ผลงานออกมาใกล้เคียงต่อประสบการณ์หรือจินตนาการที่เด็กได้กำหนดโดยเชื่อมโยงต่อความรู้หลายด้านมาประกอบกันเช่น เรื่องสี รูปร่าง น้ำหนัก ขนาด รูปทรง เมื่อประกอบคำแนะนำของครูและปฏิบัติกิจกรรมหลายกิจกรรมซ้ำๆจึงทำให้เด็กมีพื้นฐานด้านการสังเคราะห์เพิ่มมากขึ้น นอกเหนือจากการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมขณะทำกิจกรรมหลายๆสถานที่ที่จะส่งผลให้เด็กสามารถทำกิจกรรมและเรียนรู้ได้ดีกว่าปกติ เช่น การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนบริเวณใต้ต้นไม้ จะส่งผลให้เด็กสามารถสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ดีกว่าการทำกิจกรรมในห้องเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กซึ่งสอดคล้องกับบลูม (คันสนีย์ฉัตรคุปต์; และอุษาชูชาติ. 2545: 92 – 98) ที่ว่าการสังเคราะห์เป็นการนำความรู้ที่มีหลายๆทางมาประกอบกันเพื่อสร้างแผนงานใหม่ขึ้นมาหรือเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบปัญหาใดๆและสอดคล้องกับเพียเจต์ (ปรกรณ์ไพธองกูร. 2547: 12;อ้างอิงจาก Piaget.1963)ที่กล่าวว่าเด็กได้เลือกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลและใช้หลักการในการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์หรือการทำงานที่ต้องการชี้แนะน้อยที่สุดได้สร้างสรรค์สิ่งของการช่วยกันคิดวางแผนและสร้างงานซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการคิดร่วมกันของเด็กโดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับเข้าด้วยกันและปรับให้เข้ากันเพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่ด้วยตัวเองดังนั้นในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มจึงส่งผลให้ระดับการคิดวิจารณ์งานด้านการสังเคราะห์สูงขึ้น

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม สามารถพัฒนาการคิดวิจารณ์งานได้โดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเองลักษณะของกิจกรรมเด็กจะได้สังเกตวัสดุอุปกรณ์วางแผนการทดลองสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงและสรุปผลตามความเข้าใจของตนเองทำให้เกิดการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการใช้เหตุผลซึ่งเป็นองค์ประกอบของการคิดวิจารณ์งานครูมีบทบาทในการเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิดขณะที่ทำกิจกรรมดังนั้นเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มจึงมีพัฒนาการคิดวิจารณ์งานที่ดีขึ้นนอกเหนือจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กโดยตรง และการเลือกช่วงเวลาในการทำกิจกรรมเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลเนื่องจากในช่วงเช้า มีสมาธิ ความสนใจ และมีความกระตือรือร้น ในการทำกิจกรรมมากกว่าช่วงบ่าย

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผนจากสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ของจริง ให้เด็กได้ลงมือกระทำกับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดสนใจ ตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ได้เห็นถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรม เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในขณะที่ทำกิจกรรมซึ่งครูจะใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กได้คิดหาคำตอบและสรุปผลตามความเข้าใจของเด็กเอง
2. การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เด็กจะได้หยิบจับสัมผัสสังเกตวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างอิสระเพื่อวิเคราะห์ลักษณะความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีพื้นฐานด้านการวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น
3. การจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เด็กจะรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตวัสดุ อุปกรณ์ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเป็นการนำความรู้ที่มีหลายๆทางมาประกอบกันทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างที่ทำกิจกรรมซึ่งครูจะใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กได้คิดและบอกเหตุผลจากความเข้าใจของตนเอง
4. การจัดสภาพแวดล้อมขณะทำกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่ม เพิ่มความสนุกสนานเพลิดเพลิน ขณะทำกิจกรรมด้วยตนเองจนประสบความสำเร็จ ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิดกล้า แสดงออก จักหน้าที่ของตนเอง ช่วยเหลือแนะนำ และยอมรับคำแนะนำจากเพื่อน มีระเบียบวินัย รู้จักการรอคอย มีเหตุผล เป็นผู้นำผู้ตามที่ดีในการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการเลือกกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มควรเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อนเด็กสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมเองได้เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระไม่ควรกำหนดเวลาเนื่องจากเด็กยังมีความสนใจในกิจกรรมที่ทำอยู่เด็กจะให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ทำหยาและเป็นกิจกรรมที่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำกิจกรรมได้อย่างชัดเจน
3. การจัดลำดับกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมที่มีความซับซ้อนของขั้นตอนอยู่ในลำดับหลัง เนื่องจากในลำดับแรกเด็กยังไม่กล้าทำกิจกรรม ไม่กล้าแสดงออก ยังไม่รู้จักรวสตูอุปกรณ์ต่างๆซึ่งควรเริ่มจากกิจกรรมที่มีความซับซ้อนน้อยไปสู่กิจกรรมที่มีความซับซ้อนมาก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- (2540). หลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบรนเบสบุ๊ค.
- โกวิท ปรวาลพฤษ. (2535). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำหรับอนาคต. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ.
- เกศินี นิสัยเจริญ. (2527). การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก เอกสารการอบรม ผ.ด.ด. รุ่น 2.
ขอนแก่น. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จารุวรรณ คงทวี. (2551). การคิดวิจารณ์ของเด็kpฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมละเลงสีด้วยนิ้วมือ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรา จันทเวียง. (2542). ผลการฝึกความสามารถทางสมองด้านภาษาและผลผลิตที่ใช้วิธีคิดต่างกันตามทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ดที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2528). สอนให้เด็กคิด: โมเดลการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาติ แจ่มนุช. (2545). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: เสี่ยงเซี่ยง.
- ทิสนา แคมมณี; และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิรมล ช่างวัฒนชัย. (2541). เทคนิคการสอนศิลปะภาษาและวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2549). การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: นิตินัย.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). ทฤษฎีการทดสอบ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปรมาภรณ์ ทองสุ. (2550, กรกฎาคม). การพัฒนาให้เด็กปฐมวัยคิดทางบวก. วารสารการศึกษา
ปฐมวัย. 11(3): 6.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2541). คิดเก่งสมองไว. กรุงเทพฯ: โปรดักทีฟบุ๊ค.
- . (2548). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- . (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- ประภาพรณ สุวรรณสุข. (2527). การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัย. หน่วยที่ 8 เอกสาร
การสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปริยานุช จุลพรหม. (2547). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ของเด็กระดับปฐมวัยด้วย
การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญลักษณ์ ลิขวนคำ. (2544). การคิดวิจารณ์ของเด็กระดับปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษามิติสัมพันธ์.
ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรเพ็ญ ศรีวัฒน์. (2546). การคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กระดับปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมฝึกทักษะ
การคิด. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สวนแก้ว. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กระดับปฐมวัย.
กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- พัฒนา ชัชพงษ์. (2530). การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย.(เอกสารการบรรยาย).
กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2523). เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้อย่างไร. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิง
ปากเกร็ด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527). เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ระดับปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งลาวัลย์ ไชยสัตย์. (2550). ผลการจัดประสบการณ์เล่นน้ำประกอบสื่อที่มีต่อทักษะการคิด
วิจารณ์ของเด็กระดับปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). การรับรู้และจินตภาพ. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- . (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.

วีระ สดสังข์. (2550). การคิดวิเคราะห์หัดคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสังเคราะห์. กรุงเทพฯ:

ชมรมเด็ก.

คันสนีย์ จิตรคุปต์; และอุษา ชูชาติ. (2544). รายงานเรื่องฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ

Critical Thinking. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

ศรีสุรางค์ ทีนะกุล; และคณะ. (2542). การคิดและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: คอมพอร์ม.

ศิริกาญจน์ โกสมุทร; และดารณี คำวังนัง. (2546). สอนเด็กให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: ปกรณ์ศิลป์.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). การวัดและประเมินความสามารถในการคิด. ในวิทยาการด้านการคิด.

หน้า 171-179. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.

สุทธาภา โชติประดิษฐ์. (2551). การศึกษาและพัฒนาการคิดวิจารณญาณของเด็กปฐมวัยด้วย

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเป็นฐาน. ปรินญาณพนธ์

กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2535). ประมวลพระราชดำรัสและพระบรม

ราโชวาทในโอกาสต่างๆปีพุทธศักราช 2534. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ.

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2538). แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย).

กรุงเทพฯ: ดวงกลม.

----- (2545). การวัดและการประเมินใหม่ :ปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและ

การสอนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2550). ECED 901 การวิจัยการศึกษาด้านปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สวนดุสิต

----- (2550). เอกสารชุดวิชา ECED 201: การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สวนดุสิต.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2522). เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้และหลักสำคัญ

บางประการ. กรุงเทพฯ: เจริญผล.

----- (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: อรุณสกลาตพรว.

----- (2541). โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนปารปฏูปการเรียนรู้ตามแนวคิด

5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: อรุณสกลาตพรว.

----- (2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก :ระดับการศึกษาชั้น

พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็ก
ในการอ่านคิดวิเคราะห์เขียนและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุรางค์ สากร. (2537). พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2540). การคิดอย่างมีเหตุผลของเด็กปฐมวัย ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

หรรษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อรพรรณ ลือบุญรัชชัย. (2543). การคิดอย่างมีวิจารณญาณ : การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์.

กรุงเทพฯ: ธนาเพรสแอนด์กราฟฟิค.

อุษณีย์ โพธิสุข. (2537). ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในเอกสารประกอบการสอนภพ 554

วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2544). รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิด

ระดับสูง: รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

----- (2542). ขุดสร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ. เล่มที่ 5 ฝึกให้ลูกเป็นนักคิด. กรุงเทพฯ: แฟมิลี่ไจเรด.

อโนชา ธีรธารง. (2550). การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนาทักษะ
ทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Barufaldi, J.P.; & M.A. Dietz. (1975). Effect of Solid Objects and Two-Dimentional

Dewey, J. (1993). *How to Think*. Boston D.C. heath Company.

Dressel.P.L.; & Mayhew. L.B. (1957) *General Education : Explorations in Evaluation*.

Washington D.C.: American council on Education.

Guilford. J.P. (1967) *The nature of human intelligence*. New York: Mcgraw Hill.

Hudgins, B.B. (1977). *Learning and Thinking*. Illinois: P.E. Peacock Publishers. Halpern and
Nummedal.

Lumpkin, C.R. (1990). *Effects of Teaching Critical Thinking Skills on The Critical Thinking*

Ability, Achievement, and Retention of Social Studies. Content by Fifth and Sixth v
Graders(Fifth-Graders). PHD.Auburn University.

Neuman, Donald B. (1978). *Experience for Young Children*. New York: A Division of Litton Educational.

Paul. R. (1993). *Teaching Critical Thinking*. California: center for critical thinking and moral critique.

Watson, G.; & Glaser , E.M. (1964). *Watson Glaser Critical Thinking Appraisal Manual*. New York: Harcourt, Brace and world.

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

หลักการและเหตุผล

การคิดวิจารณ์เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย เนื่องจากการพัฒนาทางความคิดของเด็กปฐมวัยจะพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเด็กจะคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น และในการส่งเสริมการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยนั้นสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมได้หลายวิธีวิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้คือการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้ของเด็กจะพัฒนาให้เด็กดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขส่งเสริมให้เด็กได้เข้าใจตนเองและผู้อื่นมีความคิดอิสระรู้จักที่จะให้ความร่วมมือและเรียนรู้ที่จะคิดและตัดสินใจโดยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจึงมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการคิดวิจารณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้งนี้ครูมีบทบาทในการเตรียมอุปกรณ์จัดสภาพแวดล้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ให้อิสระในการคิดส่งเสริมด้านการสำรวจค้นคว้าของเด็กกระตุ้นให้คิดให้ทดลองใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดซึ่งเด็กแต่ละคนจะเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรมสังเกตและสรุปผลการทดลองด้วยตนเอง

จุดมุ่งหมายของการสอน

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย

หลักการจัดกิจกรรม

1. เป็นกิจกรรมที่ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม และสร้างชิ้นงานร่วมกัน เพื่อสร้างความร่วมมือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. เป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน

แนวการจัดกิจกรรม

การใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัยทั้งหมด 24 แผน โดยในแต่ละแผนจะสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในระดับชั้นอนุบาล 3 ในแผนการจัดกิจกรรมจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัด และการประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.30 นาที

บทบาทของเด็ก

1. เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถและจินตนาการของแต่ละบุคคลตามข้อตกลงของสมาชิกในกลุ่ม
2. ปฏิบัติตนตามข้อตกลงและปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง
3. ทำกิจกรรมได้สำเร็จตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและเสร็จตามเวลาที่กำหนด

บทบาทของครู

1. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
2. กระตุ้นให้เด็กเกิดการคิดวิจารณ์ญาณ
3. อำนวยความสะดวกในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
4. เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมและทำการประเมินพฤติกรรมของเด็ก

ตารางกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ ที่	วัน-เวลา ทำ กิจกรรม	หน่วย	กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ แบบกลุ่ม
1	วันจันทร์	หน่วยน้ำ	เมล็ดพืชสร้างภาพ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนกบอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกเมล็ดพืชที่จะมาสร้างเป็นภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานเมล็ดพืชสร้างภาพและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		รูปทรงแปลงกาย	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกรูปทรงที่จะมาสร้างเป็นภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานรูปทรงแปลงกายและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		ช่องหลากสีสรร	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงในช่องได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานช่องหลากสีสรรและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
2	วันจันทร์	หน่วยครอบครัว แสนสุข	หินสวยด้วยมือเรา	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงบนก้อนหินได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานหินสวยด้วยมือเราและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ปั้นยาตามใจ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานปั้นยาตามใจและตั้งชื่อผลงาน

	วันศุกร์		บ้านของหนู	พร้อมกับบอกมานำเสนอได้ -ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกขนาดกล่องที่จะมาสร้างบ้านได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานบ้านของหนูและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับบอกมานำเสนอได้
3	วันจันทร์		กระถางดอกไม้	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกกล่องนมที่จะทำกระถางต้นไม้ได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานกระถางดอกไม้และตั้งชื่อผลงานพร้อมกับบอกมานำเสนอได้
	วันพุธ	หน่วยไม้ดอกไม้ประดับ	สายสร้อยร้อยปัด	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีขนาดของลูกปัดที่จะร้อยสร้อยลูกปัดได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานสายสร้อยร้อยปัดและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับบอกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		ลีลาบาติก	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงบนผ้าได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานลีลาบาติกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับบอกมานำเสนอได้
4	วันจันทร์	หน่วยโลกสวยด้วยมือเรา	ไม้ไอศกรีมหรรษา	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานไม้ไอศกรีมหรรษาและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับบอกมานำเสนอได้
	วันพุธ		กล่องจิ๋วพิเศษ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียด

	วันศุกร์		ละเลงสีด้วยนิ้วมือ	ความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ดำเนินการใช้เหตุผลในการเลือกขนาดของกล่องที่จะนำมาทำกล่องจิ๋วได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานกล่องจิ๋วพิเศษและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้ -ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ดำเนินการใช้เหตุผลในการเลือกสีที่จะมาระบายลงบนกระดาษได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานละเลงสีด้วยนิ้วมือและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
5	วันจันทร์	หน่วยสัตว์น่ารัก	กระดาศทิชชูเปเปอร์มาเช่	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานกระดาศทิชชูเปเปอร์มาเช่และตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ร่วมชูชีพช่วยชีวิต	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ดำเนินการใช้เหตุผลในการเลือกถุงแบบใดจึงจะสามารถลอยในอากาศได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานร่วมชูชีพช่วยชีวิตและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		อุงุ่นแสนอร่อย	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ดำเนินการใช้เหตุผลในการเลือกกระดาษสีที่จะมาติดลงในกระเพื่อจะเป็นรูปภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานปะติดคิดสร้างและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
6	วันจันทร์	หน่วยยานพาหนะ	รถยนต์แสนสนุก	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ดำเนินการใช้เหตุผลในการเลือกขนาด

	วันพุธ		ต่อเสริมเต็มสวย	ของกล่องนมที่จะมาประกอบเป็นรถยนต์เช่นกล่องเล็กอาจจะเป็นรถเล็กและด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานรถยนต์แสนสนุกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้ -ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงของกระดาษที่จะมาต่อเติมได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานต่อเสริมเต็มสวยและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		พับ พับ มหาสนุก	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงของกระดาษที่จะมาพับเป็นรูปต่างๆได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานพับ พับ มหาสนุกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
7	วันจันทร์		ทำไรใส่ประดับ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงที่จะมาร้อยเป็นทำไรได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานทำไรใส่ประดับและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ	หน่วยเครื่องแต่งกาย	สายสร้อยร้อยปัดใจ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกสี ขนาด และรูปทรงที่จะมาร้อยเป็นสร้อยได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานสายสร้อยร้อยปัดใจและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		สวนดอกไม้แสนงาม	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์

				ต่าง ๆ ได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานสวนดอกไม้แสนงามและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
8	วันจันทร์	หน่วยผลไม้	เปเปอร์มาเซ่ผลไม้	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลจากที่กระดาษเมื่อนำไปแช่น้ำแล้วสามารถนำมาบ้นได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานเปเปอร์มาเซ่ผลไม้และตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันพุธ		ผลไม้แสนอร่อย	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานผลไม้แสนอร่อยและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้
	วันศุกร์		พิมพ์ภาพตามเศษ	-ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกเศษวัสดุที่จะมาพิมพ์ลงบนกระดาษได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานพิมพ์ภาพตามเศษและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

การใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์แบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยทั้ง 24 แผน โดยในแต่ละแผนจะสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ในระดับชั้นอนุบาล 3 ในแผนการจัดกิจกรรมจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัด และการประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมนี้จัดสัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงเวลา 10.00 – 10.30 น.ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
วัน จันทร์ ที่ 03 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เวลา 10.00 – 10.30 นาที
ชั้นอนุบาล 3 สัปดาห์ที่ 8
ชื่อกิจกรรมเมล็ดพืชสร้างภาพ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถจำแนกเมล็ดพืชชนิดต่างๆได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถนำเมล็ดพืชมาสร้างเป็นภาพได้ตามที่ต้องการ
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
4. เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งาน ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการใช้เหตุผล และด้านการสังเคราะห์

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมกัน เล่นปริศนาคำทาย
2. ครูแนะนำกิจกรรมและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมมีดังนี้เมล็ดถั่วแดงเมล็ดทานตะวันเมล็ดแดงโมเมล็ดฟักทองเมล็ดถั่วดำถั่วกระด้างA4
3. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่มละ 5 คนและแจกเมล็ดพืชให้กลุ่มละ 1 ชนิดจากนั้นร่วมกันสร้างข้อตกลงในการดูแลอุปกรณ์ของกลุ่มก่อนนำส่งคืน

ขั้นสอน

1. ครูชักชวนให้เด็ก ๆ สังเกตเมล็ดพืชชนิดต่างๆและร่วมกันพูดคุยโดยครูตั้งคำถามดังนี้ “เมล็ดพืชเหล่านี้แตกต่างกันอย่างไร” “เด็กเคยใช้เมล็ดพืชเหล่านี้ทำอะไรบ้าง”
2. ครูกระตุ้นให้เด็กคิดและเสริมแรงทางบวก ขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งานด้านการวิเคราะห์จำแนกบอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกเมล็ดพืชที่จะมาสร้างเป็นภาพได้และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานเมล็ดพืชสร้างภาพและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับบอกมานำเสนอได้

ขั้นสรุป

1. ให้เด็กแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานโดยครูใช้ถามคำถามดังนี้
 - 1.1 เด็กๆนำเมล็ดพืชมาสร้างเป็นภาพอะไร
 - 1.2 เด็กๆใช้เมล็ดพืชอะไรบ้างเป็นส่วนประกอบของภาพ
 - 1.3 ในขณะที่เด็ก ๆ ทำกิจกรรมในกลุ่มมีเมล็ดพืชเพียงชนิดเดียวเด็ก ๆ มีวิธีทำอย่างไรจึงสามารถนำเมล็ดพืชชนิดอื่นๆมาสร้างภาพได้ครบทุกชนิด
2. สนทนาและซักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ผลงานที่สำเร็จได้เพราะอะไร การทำงานเป็นกลุ่มมีผลดีต่อเด็ก ๆ อย่างไร
3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมศิลปะ

อุปกรณ์

1. เมล็ดพืชชนิดต่างๆเช่นเมล็ดถั่วแดงเมล็ดทานตะวันเมล็ดแตงโมเมล็ดฟักทองเมล็ดถั่วดำ
2. กระดาษA4
3. กาวไม้ทา กาวผ้าเช็ดมือ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามของเด็ก
2. สังเกตพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม
3. สังเกตจากผลงานของเด็ก

วัน พุธ ที่ 05 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เวลา 10.00 – 10.30 นาที

ชั้นอนุบาล 3 สัปดาห์ที่ 8

ชื่อกิจกรรมรถยนต์แสนสนุก

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การในการทำกิจกรรม
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งาน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการใช้เหตุผล และด้านการสังเคราะห์

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

- เด็กและครูร่วมกันสนทนา ชักถาม ตอบคำถาม เกี่ยวกับลักษณะและประโยชน์ของยานพาหนะต่างๆ

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูแนะนำอุปกรณ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ ก้อนนม ก้อนขนม ไม้เสียบลูกชิ้น ฝากล่องนม สีเทียน กาว กรรไกรแล้วแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4กลุ่มละ 5คน เพื่อร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรม
2. ครูกระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรมและเสริมแรงทางบวก ขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งาน ด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกขนาดของกล่องนมที่จะมาประกอบเป็นรถยนต์ได้ เช่นกล่องเล็กอาจจะใช้เป็นส่วนของรถเล็กและด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานรถยนต์แสนสนุกและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

ขั้นสรุป

1. เป็นการให้สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันสรุปขั้นตอนในการทำกิจกรรม ทบทวนชื่อผลงานของกลุ่ม โดยครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เกิดการคิดวิจารณ์งานในด้านการวิเคราะห์ ด้านการใช้เหตุผล และด้านสังเคราะห์ร่วมกัน
2. สนทนาและชักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ผลงานที่สำเร็จได้เพราะอะไร การทำงานเป็นกลุ่มมีผลดีต่อเด็ก ๆ อย่างไร
3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมศิลปะ

อุปกรณ์

1. กล้องนม (เล็ก ใหญ่)
2. กระดาษสี
3. สีเทียน สีเมจิก
4. กระดาษแข็ง
5. เชือก
6. ไม้เสียบลูกโป่ง
7. กาว
8. กรรไกร

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามของเด็ก
2. สังเกตพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม
3. สังเกตจากผลงานของเด็ก
4. สังเกตจากการเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้น

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
วัน ศุกร์ ที่ 07 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เวลา 10.00 – 10.30 นาที
ชั้นอนุบาล 3 สัปดาห์ที่ 8
ชื่อกิจกรรมร่มชูชีพ

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรม
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งาน ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการใช้เหตุผล และด้าน

การสังเคราะห์

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่องร่มชูชีพให้เด็กฟัง “วันนี้เป็นวันเกิดของเจ้าหญิงลอล่า บรรดาเหล่าทหารผู้ติดตามก็คิดจะทำของขวัญให้เจ้าหญิงได้ภูมิใจแต่ของขวัญชิ้นนี้ต้องเป็นของขวัญที่แปลกและไม่เหมือนใคร ทหารนายหนึ่งพูดขึ้นว่าของใช้ทุกอย่างเจ้าหญิงคงจะมีครบหมดทุกอย่างแล้วนั้นเรามาช่วยกันกระโดดร่มโชว์ดีกว่า เหล่าทหารทุกคนเห็นด้วยกับความคิดนี้แต่ติดอย่างเดียวคือพวกเขาไม่มีเงินซื้อร่มชูชีพทหารจะอย่างไร”

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูแนะนำอุปกรณ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ ผ้า เชือก ถุงพลาสติก กล้องกระดาษ กาว กรรไกร ยาง สก๊อตเทป กระดาษหนังสือพิมพ์
2. แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4กลุ่มละ5คนเพื่อร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรม
3. ครูกระตุ้นให้เด็กสนใจในการทำกิจกรรมและเสริมแรงทางบวก ขณะที่เด็กทำงาน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์งานด้านการวิเคราะห์จำแนก บอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ได้ด้านการใช้เหตุผลในการเลือกอุปกรณ์ใดจึงจะสามารถลอยในอากาศได้นาน และด้านการสังเคราะห์สามารถอธิบายถึงผลงานร่มชูชีพช่วยชีวิตและตั้งชื่อผลงานพร้อมกับออกมานำเสนอได้

ขั้นสรุป

1. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานโดยครูใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เกิดการคิดวิจารณ์งานในการวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และสังเคราะห์ร่วมกัน ดังนี้
 - 1.1 เด็กๆมีวิธีการอย่างไรในการทำร่มชูชีพ
 - 1.2 เด็กๆเลือกใช้อะไรบ้างในการสร้างผลงาน
 - 1.3 เด็กๆจะอย่างไรถ้าไม่มีสิ่งของที่เด็กๆต้องการ
2. สนทนาและซักถามถึงการทำงานว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง ผลงานที่สำเร็จได้เพราะอะไร การทำงานเป็นกลุ่มมีผลดีต่อเด็กๆอย่างไร
3. เด็กและครูร่วมกันสรุป ทบทวน ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมศิลปะ

อุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์
2. กลังกระดาษ
3. ถุงพลาสติก
4. ผ้า
5. เชือก
6. สก๊อตเทป
7. กรรไกร
8. กาว

การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามของเด็ก
2. สังเกตพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม
3. สังเกตจากผลงานของเด็ก
4. สังเกตจากการเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้น

ภาคผนวก ข

- คู่มือดำเนินการทดสอบแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย
- แบบทดสอบวัดการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการทดสอบแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1.แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่3 (อายุ 5-6 ปี) ได้แก่การวิเคราะห์ การใช้เหตุผล การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2.แบบทดสอบนี้มี 2แบบ เป็นแบบทดสอบคำถามเชิงรูปภาพจำนวน 3ชุด แบบทดสอบประเภทคำถามเชิงภาษาจำนวน 1 ชุด แบบทดสอบประเภทคำถามเชิงสถานการณ์จำนวน 1 ชุด ซึ่งกำหนดให้ผู้รับการทดสอบกากบาท (x) ทับภาพที่เห็นว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดตามคำสั่ง

3.การดำเนินการทดสอบ ผู้ทดสอบจะดำเนินการทดสอบด้วยตนเองโดยอธิบายวิธีการทำที่ละข้อจนหมดชุดข้อสอบ

คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบ

1.ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบ

ประกอบด้วยแบบทดสอบ 2แบบ จำนวน 3 ชุด ดังนี้

แบบที่ 1 แบบทดสอบคำถามเชิงรูปภาพ ได้แก่

ชุดที่ 1 ด้านการวิเคราะห์

ชุดที่ 2 ด้านการใช้เหตุผล

แบบที่ 2 แบบทดสอบคำถามเชิงภาษา ได้แก่

ชุดที่ 3 ด้านการสังเคราะห์

2.ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดสอบ

แบบทดสอบคำถามเชิงรูปภาพ

กำหนดให้ทำข้อละ 1 นาที

แบบทดสอบคำถามเชิงภาษา

กำหนดให้ทำข้อละ 1 นาที

3.การตรวจให้คะแนน

3.1 ข้อที่กากบาท (x) ถูกต้องให้ 1 คะแนน

3.2 ข้อที่กากบาท (x) ผิด หรือไม่ได้กากบาท (x) หรือกากบาท (x) เกินกว่า ข้อให้ 0 คะแนน

4.การเตรียมก่อนการทดสอบ

4.1 สถานที่ทดสอบควรเป็นห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้

4.2 ผู้ดำเนินการทดสอบต้องศึกษาคู่มือดำเนินการทดสอบให้เข้าใจในกระบวนการทั้งหมด

4.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบผู้ดำเนินการสอบควรจัดเตรียม ดังนี้

4.3.1 คู่มือดำเนินการทดสอบ

4.3.2 แบบทดสอบวัดการคิดวิจารณ์ญาณ

4.3.3 สีเทียนหรือดินสอสำหรับการทดสอบ

4.3.4 กระดาษขนาด 6x8 นิ้ว สำหรับผู้รับการทดสอบใช้ปิดข้อสอบที่ยังไม่ได้ทำหรือที่

ทำเสร็จแล้ว

4.3.5 นาฬิกาสำหรับจับเวลา

5.ข้อปฏิบัติในการทดสอบ

5.1 ในการออกคำสั่ง ผู้ดำเนินการทดสอบต้องใช้คำพูดที่ชัดเจนและเป็นธรรมชาติ

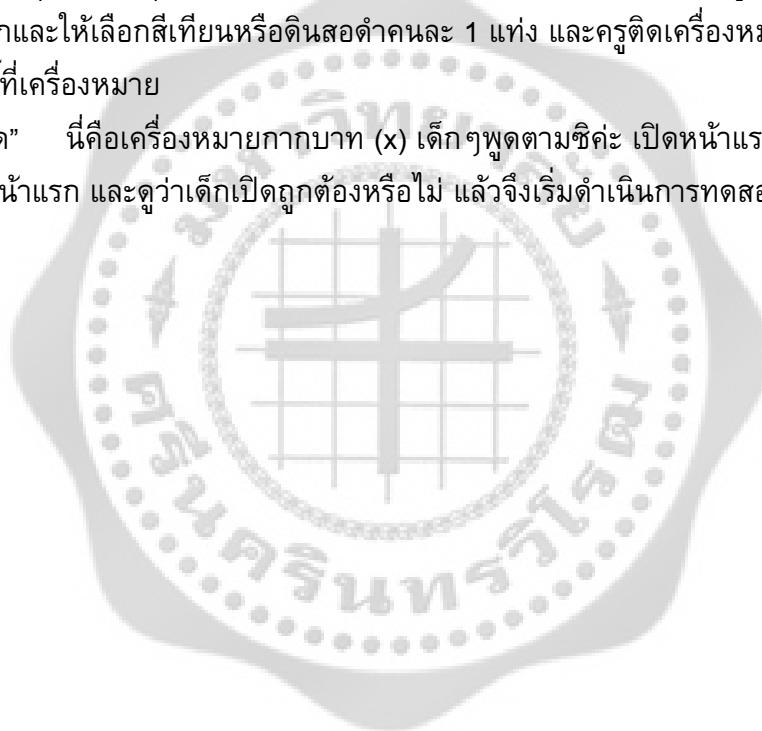
5.2 เมื่อดำเนินการสอบเสร็จ 2 ชุดแรกต้องให้ผู้รับการทดสอบหยุดพัก เช่นดื่มน้ำ ไปเข้าห้องน้ำ หรือเปลี่ยนอิริยาบถ ประมาณ 5 นาที

5.3 การดำเนินการ

“ครูพูด” สวัสดีค่ะเด็กๆวันนี้ครูมีอะไรมาให้เด็กๆลองทำดู (ครูยกบททดสอบให้เด็กดู)

“ครูพูด” ก่อนที่จะลงมือทำ ครูมีข้อตกลงกับเด็กๆ ว่าเมื่อไหร่ที่ได้รับสมุดที่ครูแจกแล้วอย่าเพิ่งเปิดดูก่อนที่ครูจะบอก และเมื่อครูบอกให้ทำอะไร ขอให้ตั้งใจฟังแล้วทำตามที่คุณครูบอก ครูจะแจกสมุดและให้ทุกคนเลือกสีเทียน หรือดินสอดำคนละ 1 แท่งค่ะ ครูแจกแบบทดสอบตรงตามชื่อของเด็กและให้เลือกสีเทียนหรือดินสอดำคนละ 1 แท่ง และครูติดเครื่องหมายกากบาท (x) ที่ผนังห้องและชี้ที่เครื่องหมาย

“ครูพูด” นี่คือเครื่องหมายกากบาท (x) เด็กๆพูดตามสีค่ะ เปิดหน้าแรกค่ะ ครูเปิดแบบทดสอบหน้าแรก และดูว่าเด็กเปิดถูกต้องหรือไม่ แล้วจึงเริ่มดำเนินการทดสอบ

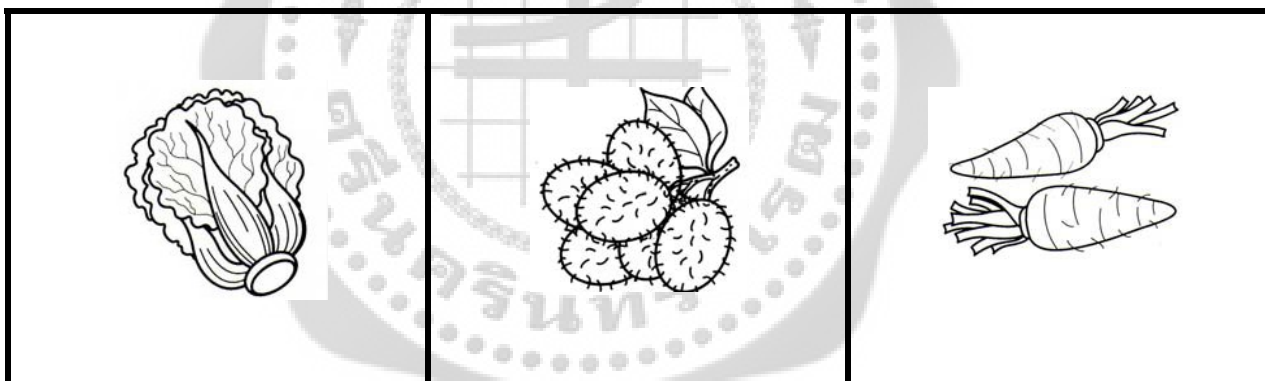
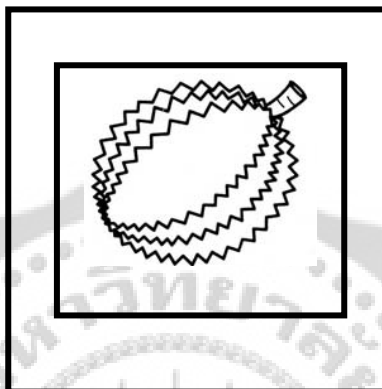

แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย
ชุดที่ 1 การวิเคราะห์

ข้อ 1.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่อยู่กลุ่มเดียวกับภาพข้างบน (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

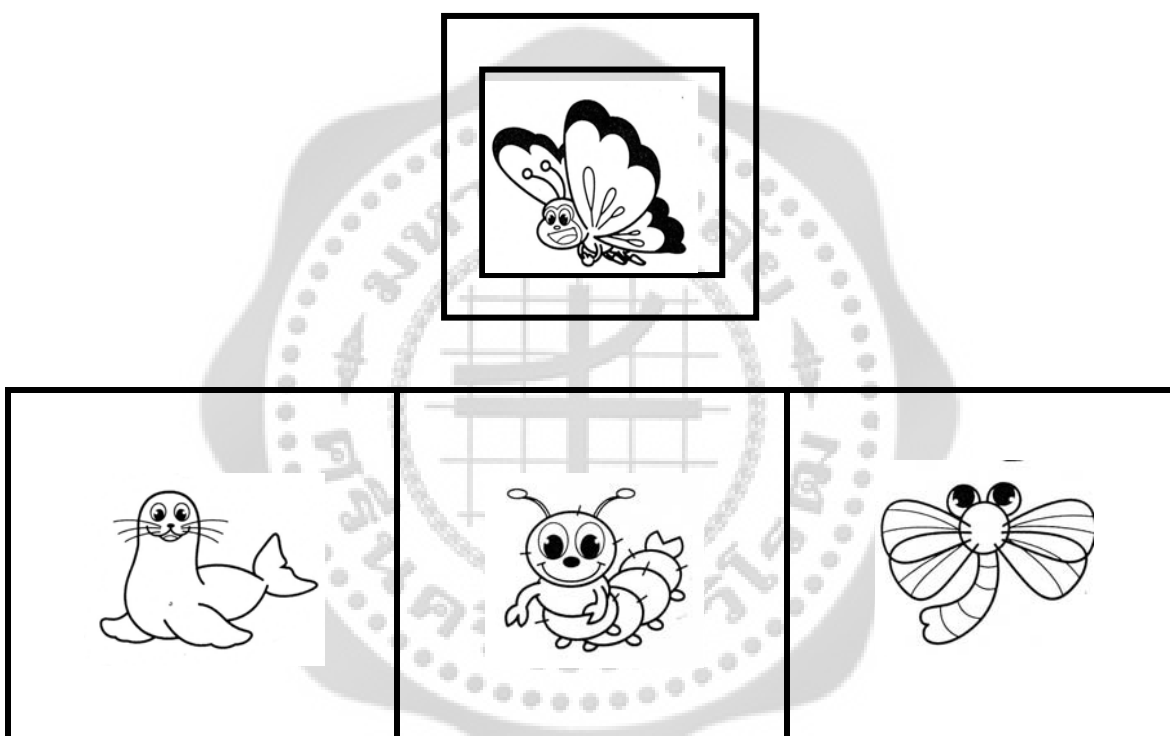
ปฏิบัติ : กากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

ข้อ 2.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่อยู่กลุ่มเดียวกับภาพข้างบน (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

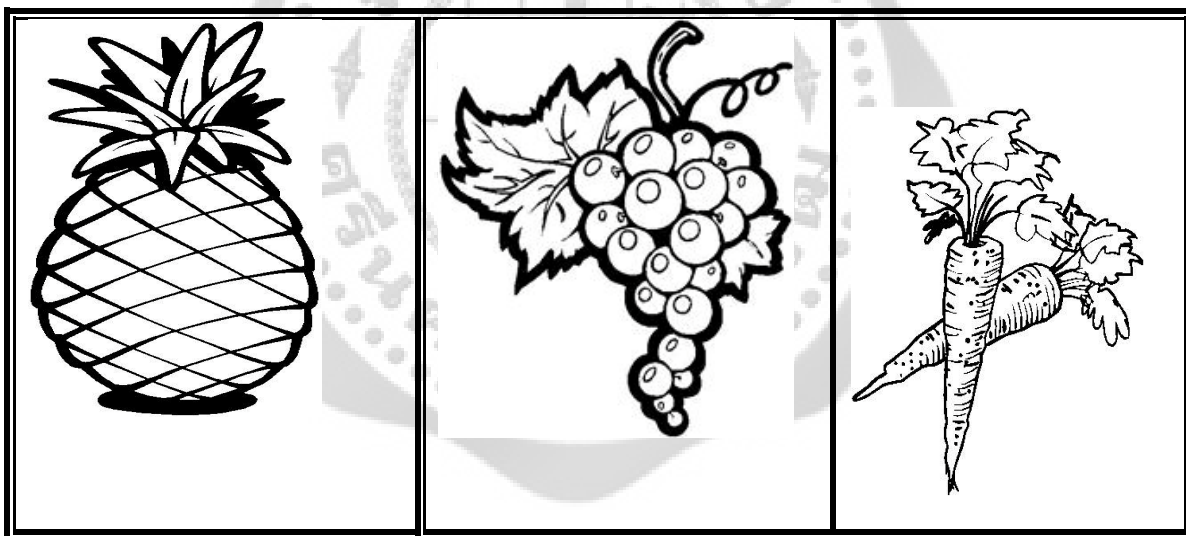
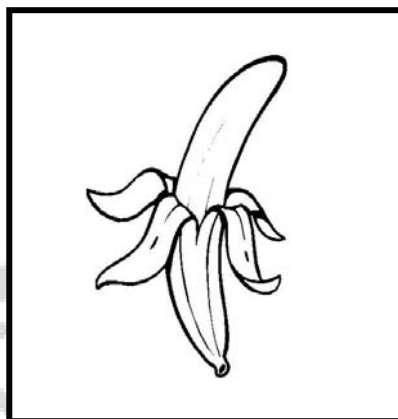
ปฏิบัติ : กากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

ข้อ. 3

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่ไม่เข้าพวก (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

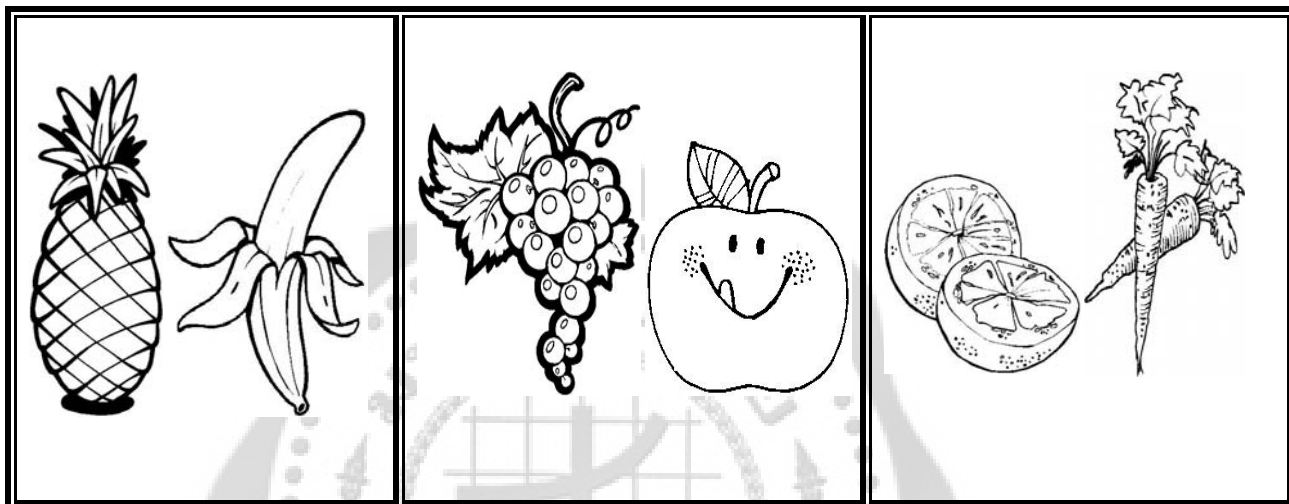
ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

ข้อ 4.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่สิ่งที่อยู่ผิดปกติ (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

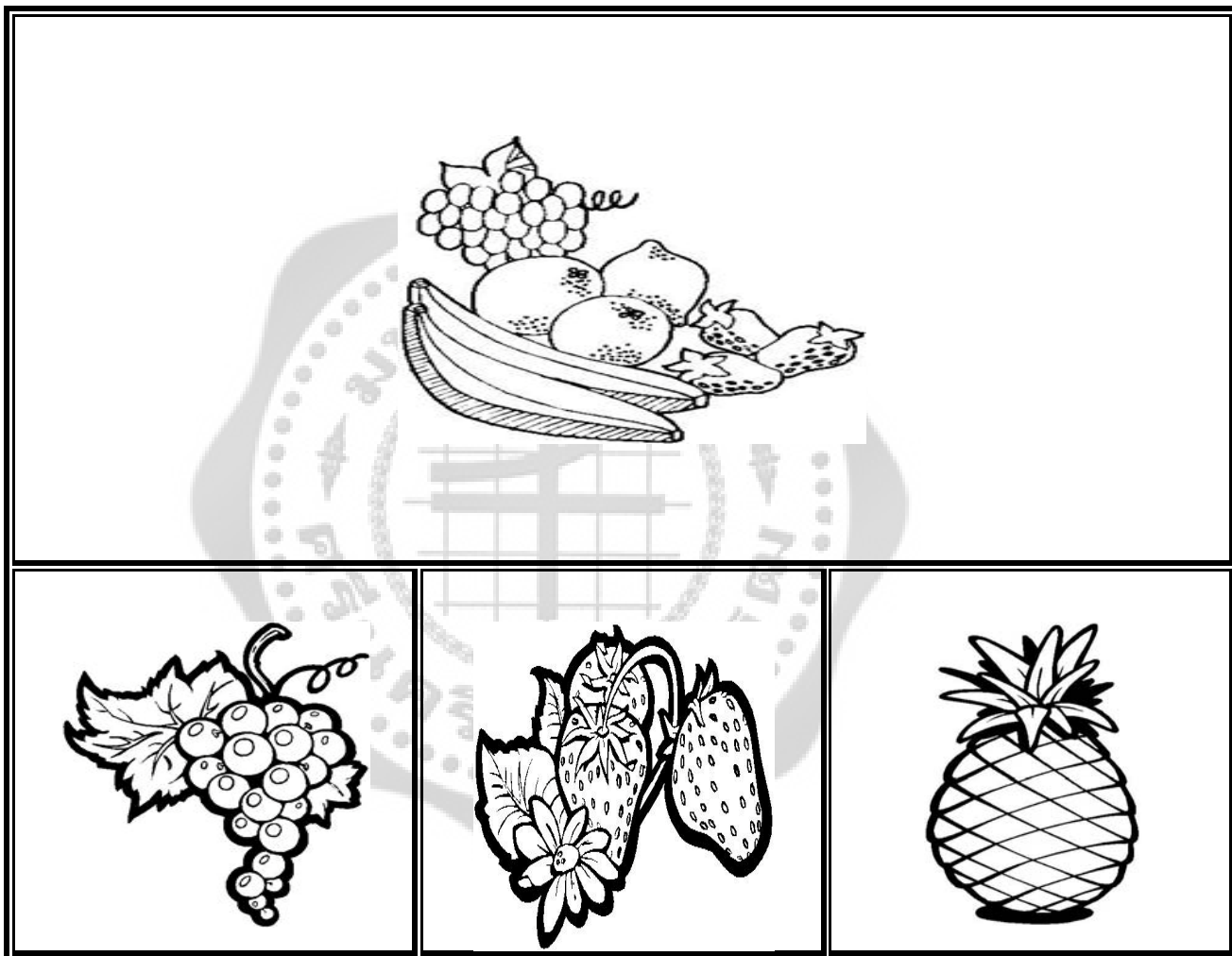
ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสิ่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

ข้อ 5.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพผลไม้ที่ไม่มีอยู่ในภาพด้านบน (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 2 การใช้เหตุผล

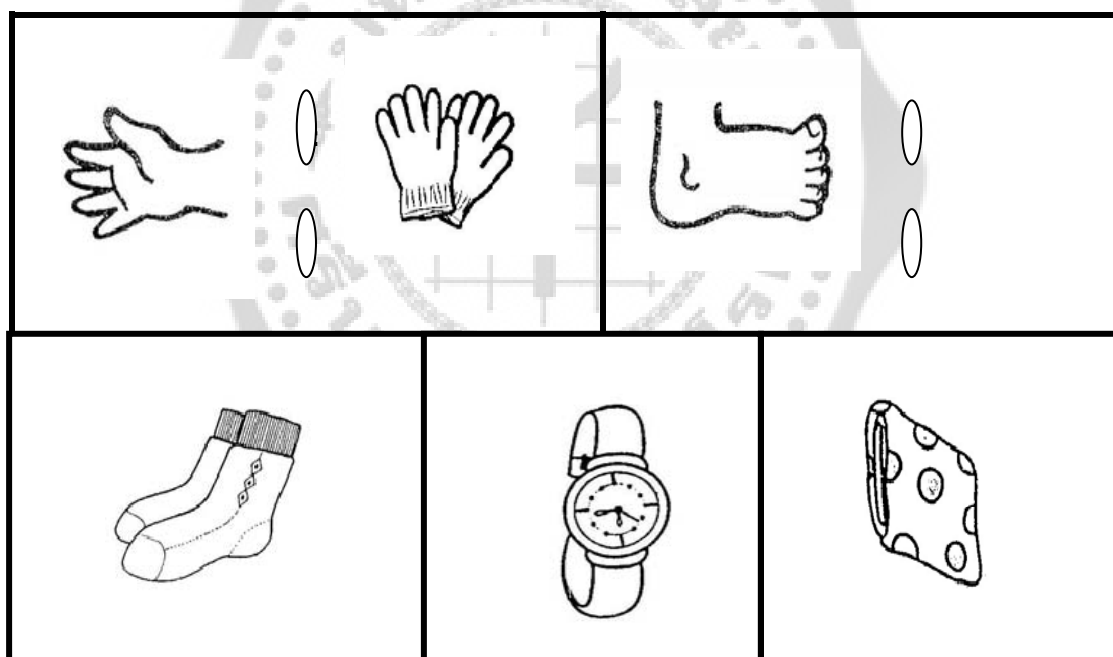
ข้อ.1

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่มีความสัมพันธ์กันกับภาพที่กำหนดให้ (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

พูด : เก่งมากค่ะ ต่อไปจะเริ่มทำข้อต่อไปแล้วนะคะ

เด็ก ๆ ต้องฟังคำสั่งให้ดี ก่อนที่จะกากบาท (X)

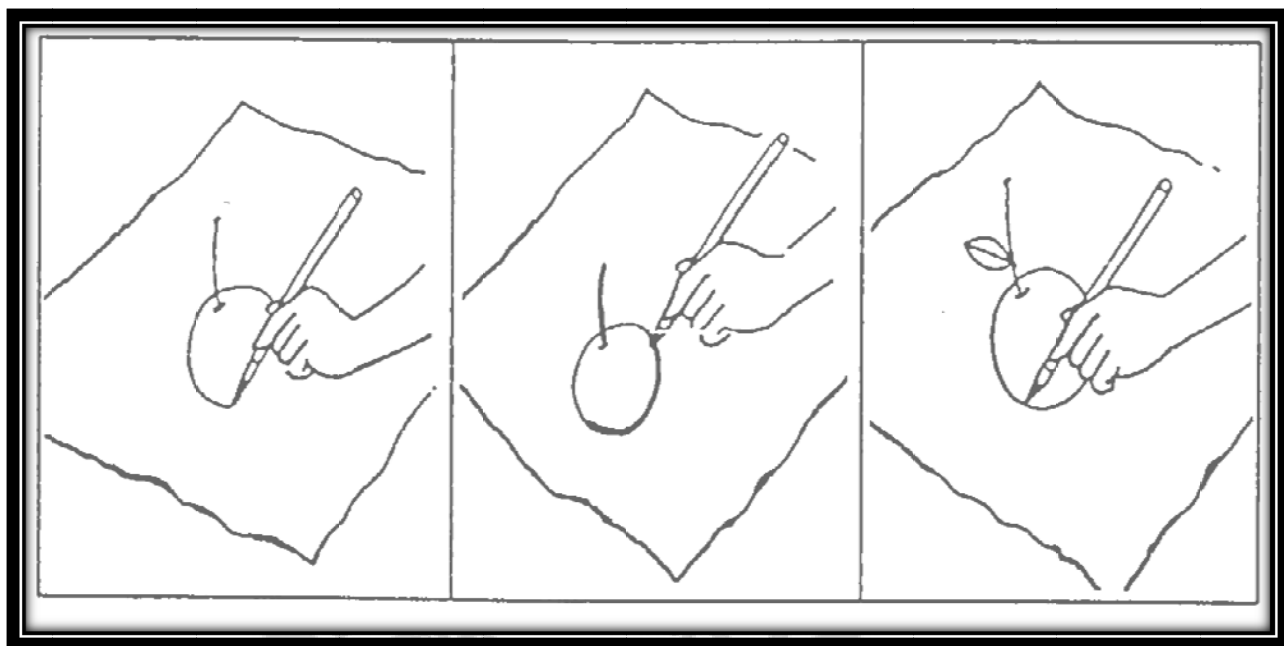
ข้อ 2.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสิ่ง สังกัดให้เด็กทำทุกคน

พูด : เก่งมากค่ะ ต่อไปจะเริ่มทำข้อต่อไปแล้วนะคะ

เด็ก ๆ ต้องฟังคำสั่งให้ดี ก่อนที่จะกากบาท (X)

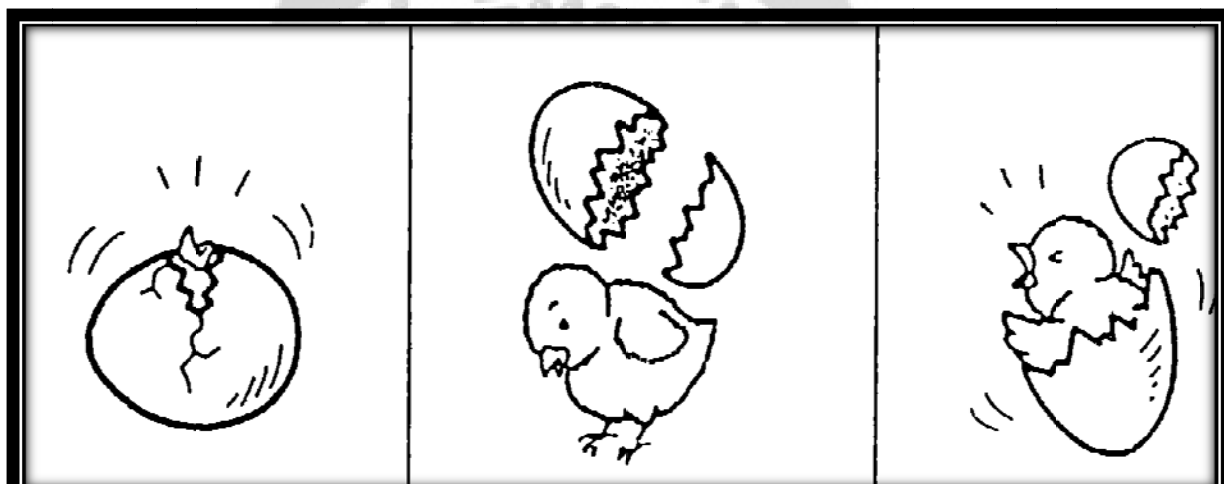
ข้อ3.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นลำดับที่ 2 (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพ ตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

พูด : เก่งมากค่ะ ต่อไปจะเริ่มทำข้อต่อไปแล้วนะคะ

เด็ก ๆ ต้องฟังคำสั่งให้ดี ก่อนที่จะกากบาท (X)

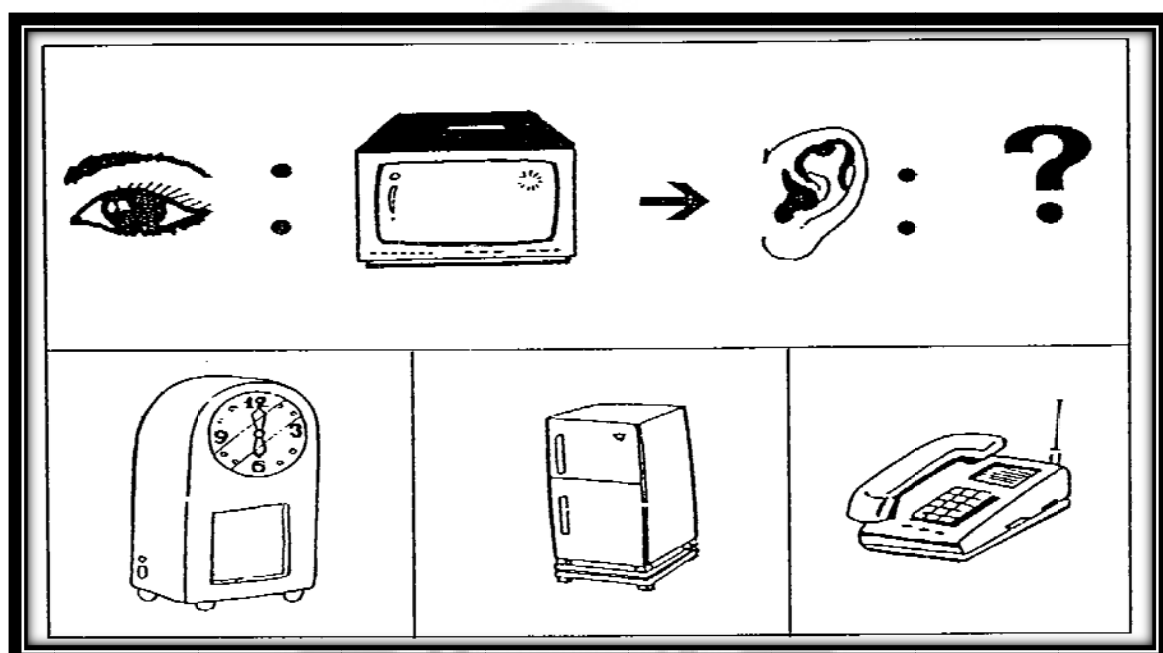

ข้อ 4.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่มีความสัมพันธ์กันเหมือนคู่แรก (พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

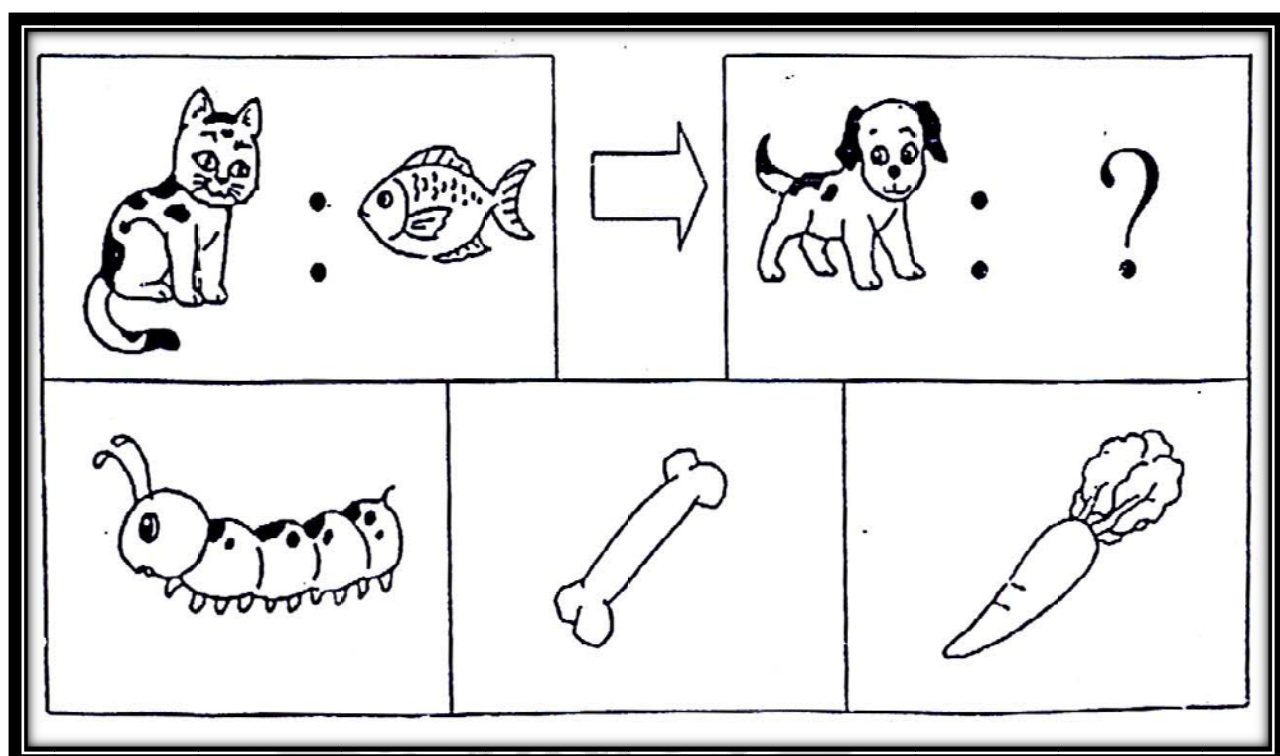
พูด : เก่งมากค่ะ ต่อไปจะเริ่มทำข้อต่อไปแล้วนะคะ
 เด็กๆ ต้องฟังคำสั่งให้ดี ก่อนที่จะกากบาท (X)

ข้อ 5.

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่มีความสัมพันธ์กันเหมือนคู่แรก(พูดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

ปฏิบัติ : เด็กกากบาท (X) ทับภาพตามสั่ง สังเกตให้เด็กทำทุกคน

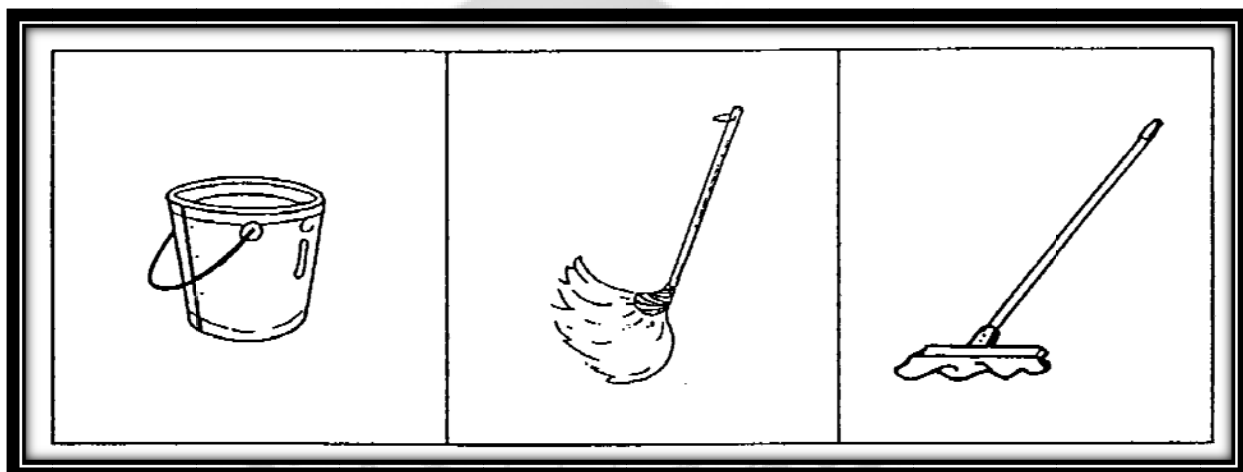
แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 3 การสังเคราะห์

ข้อ1.

ข้อความ : ถ้าเด็ก ๆ ต้องการทำความสะอาดห้องเรียน อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด
(พุดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

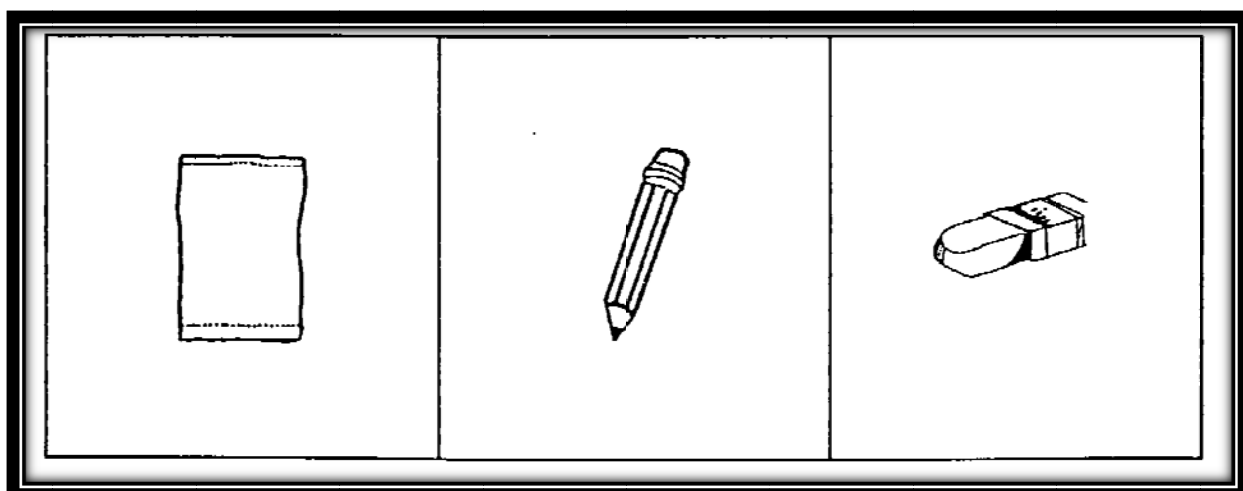
คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่เหมาะสมที่สุด

ข้อ2.

ข้อความ : ถ้าเด็ก ๆ ต้องการลบที่วาดรูปผิด อะไรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด
(พุดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

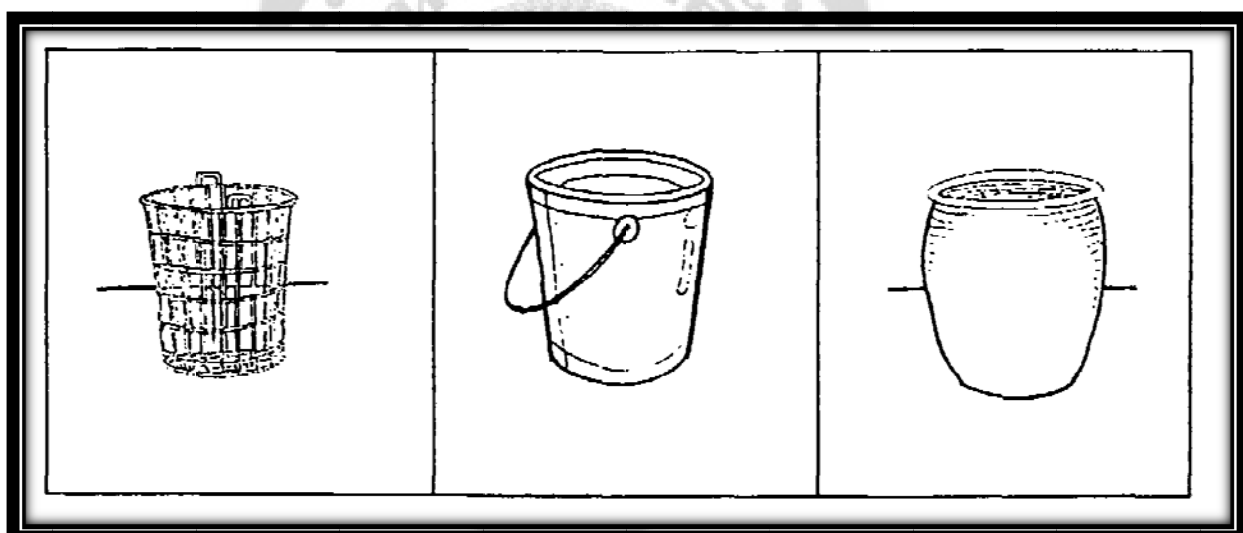
คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่เหมาะสมที่สุด

ข้อ3.

ข้อความ : เมื่อเด็ก ๆ จะตัดน้ำรดต้นไม้ ควรใช้อุปกรณ์ใด (พุดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

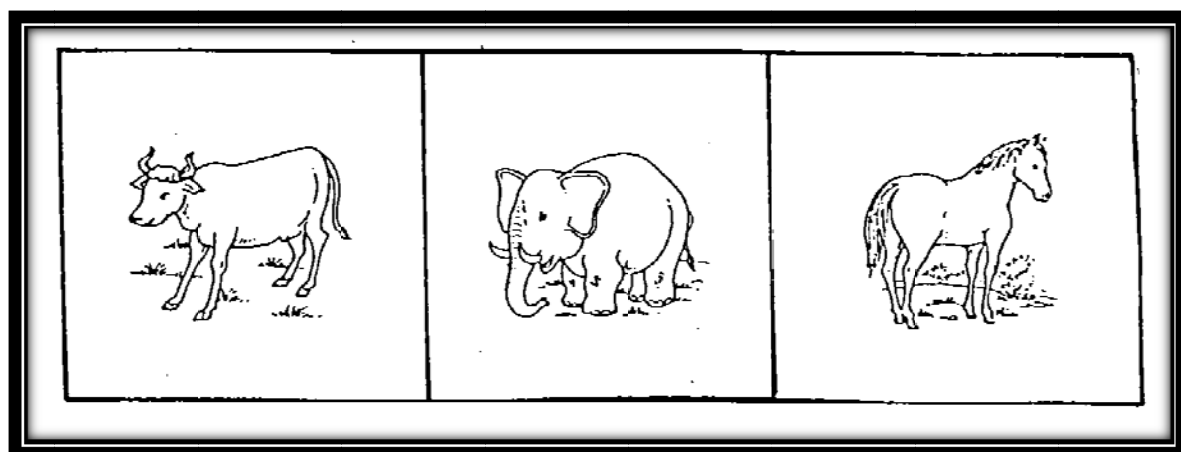
คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่เหมาะสมที่สุด

ข้อ4.

ข้อความ : วัสดุเล็กกว่าช้าง แต่ใหญ่กว่าม้า สัตว์อะไรเล็กที่สุด(พุดซ้ำอีก 1 ครั้ง)

คำสั่ง : ให้กากบาท (X) ทับภาพที่เหมาะสมที่สุด

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล กองศิลป์ อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
(ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์เสกสรร มาตังแสง ครูประจำชั้นอนุบาล
โรงเรียนเทศบาลวัดเนินสุทธาวาส
(สุทธิพงษ์ประชาชนกุล) จังหวัดชลบุรี
3. อาจารย์กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร

2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

1. อาจารย์นิติธร ปิลวาสน์ ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2
ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. อาจารย์ธิดารัตน์ จันทะหิน อาจารย์ประจำสาขาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. อาจารย์ ดร.ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรราชธานี
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวดวงชีวัน พะสุมาตร
วันเดือนปีเกิด	27 ธันวาคม 2529
สถานที่เกิด	อุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8 หมู่ 4 ถนนสุขาภิบาล 3 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร 10240
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาริตมมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม แขวงจันทรเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2547	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนบางกะปิสุขุมวิทอุปถัมภ์
พ.ศ.2553	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
พ.ศ. 2557	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

